Vlaams Parlement

stuk **15** (2011-2012) – Nr. 3-G
ingediend op 1 december 2011 (2011-2012)

Ontwerp van decreet

houdende de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2012

Beleidsbrief
Leefmilieu en Natuur 2011-2012

Beleidsbrief
Ruimtelijke Ordening 2011-2012

Beleidsbrief
Onroerend Erfgoed 2011-2012

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur,
Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door mevrouw Tine Eerlingen en de heer Wilfried Vandaele
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

verzendcode: BEG

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Bart Martens.

Vaste leden:
de heren Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens, de dames Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;
mevrouw Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Marleen Van den Eynde;
de dames Gwenny De Vroe, Mercedes Van Volcem;
mevrouw Michèle Hostekint, de heer Bart Martens;
mevrouw Tine Eerlingen, de heer Wilfried Vandaele;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Hermes Sanctorum.

Plaatsvervangers:
de dames Karin Brouwers, Veerle Heeren, de heren Johan Sauwens, Jan Verfaillie;
mevrouw Katleen Martens, de heren Wim Van Dijck, Wim Wienen;
de heren Karlos Callens, Dirk Van Mechelen;
de heer Philippe De Coene, mevrouw Els Robeyns;
de heer Mark Demesmaeker, mevrouw Liesbeth Homans;
de heer Boudewijn Bouckaert;
de heer Dirk Peeters.

Stukken in het dossier:
15 (2011-2012) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
– Nr. 2: Amendementen

12-A (2010-2011) – Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

13 (2011-2012) – Nr. 1 en 2: Toelichtingen bij de begroting

14 (2011-2012) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

16 (2011-2012) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof

1316 (2011-2012) – Nr. 1: Beleidsbrief

1328 (2011-2012) – Nr. 1: Beleidsbrief

1338 (2011-2012) – Nr. 1: Beleidsbrief

INHOUD

A. Deel Leefmilieu en Natuur (bevoegdheden van mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur) 6
I. Toelichting 6
1. Begroting 2012 6
1.1. Ontvangsten algemene middelenbegroting 7
1.2. Algemene uitgavenbegroting 7
1.3. MINAfonds 9
1.4. Conclusie 10
2. Beleidsbrief Leefmilieu en Natuur 2011-2012 10
2.1. Themabeleid 11
2.1.1. Klimaatbeleid 11
2.1.2. Luchtbeleid 11
2.1.3. Integraal waterbeleid 12
2.1.4. Afvalstoffen- en materialenbeleid 13
2.1.5. Beleid bodem en natuurlijke rijkdommen 14
2.1.6. Biodiversiteitsbeleid 15
2.1.7. Beleid lokale leefkwaliteit 16
2.1.8. Mestbeleid 16
2.1.9. Beleid open ruimte 17
2.2. Slagkrachtige overheid 17
II. Bespreking 19
1. Tussenkomsten van de leden 19
1.1. Algemene opmerkingen 19
1.2. Klimaatbeleid 20
1.3. Luchtbeleid 22
1.4. Integraal waterbeleid 25
1.5. Afvalstoffen- en materialenbeleid 29
1.6. Beleid bodem en natuurlijke rijkdommen 29
1.7. Biodiversiteitsbeleid 30
1.8. Beleid lokale leefkwaliteit 32
1.9. Mestbeleid 34
1.10. Beleid open ruimte 34
1.11. Slagkrachtige overheid 34

2. Antwoorden van de minister en replieken van de leden 36
2.1. Algemeen 36
2.2. Klimaatbeleid 37
2.3. Luchtbeleid 38
2.4. Integraal waterbeleid 41
2.5. Afvalstoffen- en materialenbeleid 47
2.6. Biodiversiteitsbeleid en beleid open ruimte 48
2.7. Beleid lokale leefkwaliteit 50
2.8. Mestbeleid 51
2.9. Slagkrachtige overheid 52
III. Indicatieve stemming en moties 53
B. Deel Ruimtelijke Ordening (bevoedheid van de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport) ... 53
I. Toelichting 53
1. Beleidsbrief Ruimtelijke Ordening – Beleidsprioriteiten 2011-2012 ... 53
1.1. Verwezenlijkingen in het jaar 2010-2011 53
1.2. Beleidsprioriteiten voor 2011-2012 54
1.2.1. Beleidscontinuïteit: effectieve uitvoering van het RSV 54
1.2.2. Nieuw strategisch langetermijnruimtelijkbeleidsplan 55
1.2.3. Herdenken en vereenvoudigen van het instrumentarium. 56
2. Uitgavenbegroting 2012 58
2.1. Apparaatkredieten 58
2.2. Beleidskredieten 58
II. Bespreking 59
1. Vragen en opmerkingen van de leden 59
1.1. Beleidsbrief Ruimtelijke Ordening – Beleidsprioriteiten 2011-2012 59
1.2. Uitgavenbegroting 2012 65
2. Antwoord van de minister en replieken 66
III. Indicatieve stemming en motie 69
C. Bevoegdheid Onroerend Erfgoed (bevoegdheid van de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand) 69
I. Toelichting 69
1. Uitgavenbegroting 2012 70
2. Beleidsbrief Onroerend Erfgoed –Beleidsprioriteiten 2011-2012 72
2.1. Naar een geïntegreerde beschermingsstrategie voor onroerend erfgoed 72

2.2. Meerdere partners zorgen voor onroerend erfgoed 74
2.3. De Vlaamse overheid schept de noodzakelijke voorwaarden voor de onroerenderfgoedzorg 76
2.4. De onroerenderfgoedzorg speelt in op de maatschappelijke dynamiek 77
II. Bespreking 78
1. Vragen en opmerkingen van de leden 78
1.1. Uitgavenbegroting 2012 78
1.2. Beleidsbrief 79
2. Antwoorden van de minister 87
2.1. Uitgavenbegroting 2012 87
2.2. Beleidsbrief 87
III. Indicatieve stemming en motie 93
Gebruikte afkortingen 94

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed besprak het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2012 op 15, 16, 22, 23 en 29 november 2011.

De uitgavenbegroting werd samen behandeld met de beleidsbrieven Leefmilieu en Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed met de beleidsprioriteiten voor 2011-2012 (zie *Parl. St.* Vl. Parl. 2011-12, nr. 1328/1, 1338/1 en 1316/1).

De uitgavenbegroting werd ook samen behandeld met de aan de commissie toegewezen hoofdstukken van het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2012. Over het ontwerp van programmadecreet wordt verslag uitgebracht in *Parl. St.* Vl. Parl. 2011-12, nr. 1326/12.

Mevrouw Tine Eerlingen brengt verslag uit over het deel Leefmilieu en Natuur, de heer Wilfried Vandaele over de delen Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed.

A. DEEL LEEFMILIEU EN NATUUR (BEVOEGDHEDEN VAN MEVROUW JOKE SCHAUVLIEGE, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU, NATUUR EN CULTUUR)

Het deel Leefmilieu en Natuur werd besproken op 15, 22 en 29 november 2011.

I. TOELICHTING

1. Begroting 2012

Mevrouw *Joke Schauvliege*, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, geeft een toelichting bij de begroting 2012 – deel Leefmilieu en Natuur. Ze zal zich beperken tot de belangrijkste wijzigingen. De kredieten van de initiële begroting 2012 worden daarbij steeds vergeleken met de referentiekredieten van 2011 na begrotingscontrole.

De minister laat opmerken dat de structuur van de begroting is gewijzigd in uitvoering van het door het Vlaams Parlement goedgekeurde Rekendecreet. De bestaande basisallocaties worden vanaf de begrotingsopmaak 2012 in de documenten aan het Vlaams Parlement enkel nog beschreven op een hoger geaggregeerd niveau, het (nieuwe) niveau van de zogenaamde 'begrotingsartikelen'. Deze begrotingsartikelen bestaan uit de bundeling van een aantal onderliggende (bestaande) basisallocaties. De opdeling van de begroting gebeurt vanaf 2012 niet langer op het niveau van de verschillende basisallocaties, maar wel op het niveau van de begrotingsartikelen, teneinde de begroting meer in lijn te kunnen brengen met de beleidsbrief. De verschillende thema's in de beleidsbrief zijn in de begroting 2012 vertaald in begrotingsartikelen, bijvoorbeeld begrotingsartikel Biodiversiteitsbeleid, begrotingsartikel Integraal waterbeleid enzovoort. In de memorie van toelichting wordt telkens verwezen naar de basisallocaties in de voorgaande begrotingen, met de bedoeling de toelichting zo transparant mogelijk te maken

De dotaties aan de geconsolideerde entiteiten zoals de VMM, OVAM en VLM worden op vraag van het Departement Financiën en Begroting samengevoegd in een begrotingsartikel 'Interne Stromen'. Voor de verdeling van de kredieten van dit begrotingsartikel over de verschillende entiteiten verwijst de minister naar de memorie van toelichting en de toelichting bij de begrotingen van deze entiteiten.

Een ander gevolg van het Rekendecreet betreft de wijziging van de aanrekeningsregels. Door het Rekendecreet wijzigt het moment van aanrekening in de begroting. Dit heeft

bijvoorbeeld tot gevolg dat in het begrotingsjaar 2012 eenmalig in dertien maanden loon voorzien moeten worden, aangezien het loon van december 2011 conform de huidige werkwijze zal worden aangerekend in 2012 en het loon van december 2012 conform de nieuwe werkwijze van het Rekendecreet in 2012 moet worden aangerekend.

1.1. Ontvangsten algemene middelenbegroting

BO 2012 (in KEUR)	Krediet 1e BC 2011	Krediet BO 2012
Algemene ontvangsten LNE	182.814	901
Toegewezen ontvangsten LNE	8.286	9.408

De wijzigingen van de ontvangsten zijn hoofdzakelijk een gevolg van het wegvallen van een aantal eenmalige inkomsten, zoals de verkoop van gronden van de VMM aan de nv Aquafin (min 181.818.000 euro) en de inkomsten ten gevolge van het Europese voorzitterschap en de wereldtentoonstelling in Shanghai (min 321.000 euro). Daarnaast is er binnen het programma LD Natuur, Bos en Groen een stijging van de inkomsten voor het bossencompensatiefonds (plus 750.000 euro). Er komen enkele eenmalige grote ontbossingen aan en daarmee wordt rekening gehouden bij de geraamde ontvangsten.

1.2. Algemene uitgavenbegroting

Programma LA – Apparaatkredieten (voor alle basisallocaties binnen het beleidsdomein LNE)

BO 2012 (in KEUR)	Krediet 1e BC 2011	Krediet BO 2012 zonder AR	Krediet BO 2012 met AR
Beleidskredieten programma LA	95.524	98.239	108.425
Betalingskredieten programma LA	96.261	98.917	109.812

De stijging van de kredieten in het programma LA – Apparaatkredieten is vooral een gevolg van de eenmalige kredieten voor het opvangen van de gevolgen van de nieuwe aanrekeningsregels (plus 10.186.000 euro). Daarnaast wordt het krediet verhoogd met ongeveer 1,7 miljoen euro ten gevolge van de indexatie. Het personeelsbudget van de afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer wordt verhoogd met 601.000 euro in het kader van de boetedossiers. Er wordt dus meer personeel ingezet voor de behandeling van de boetedossiers. Deze verhoging van het krediet wordt ruimschoots gecompenseerd door de geraamde bijkomende opbrengsten van deze dossiers op het MINAfonds.

Programma LB – Provisies

BO 2012 (in KEUR)	Krediet 1e BC 2011	Krediet BO 2012
Beleidskredieten programma LB	n.v.t.	1.302
Betalingskredieten programma LB	1.312	1.302

Naar aanleiding van het invoeren van het Rekendecreet wordt de betalingsbuffer van 1.312.000 euro afgeschaft. De 1.302.000 euro voorzien op programma LB is een provisie voor het opvangen van de endogene groei binnen de entiteiten Leefmilieu en Natuur.

Programma LC – Algemeen

BO 2012 (in KEUR)	Krediet 1e BC 2011	Krediet BO 2012 zonder AR	Krediet BO 2012 met AR
Beleidskredieten programma LC	682.250	680.764	693.692
Betalingskredieten programma LC	505.035	541.036	518.057

Nog in uitvoering van het Rekendecreet wordt vanaf 2012 de machtiging van het MINAfonds niet meer ingeschreven in programma LC – Algemeen. Het bedrag dat via het MINAfonds kan worden vastgelegd, is terug te vinden in de MINAfonds-begroting zelf. In 2011 werd deze machtiging nog wel opgenomen in de algemene uitgavenbegroting en dus opgenomen in bovenvermelde tabel met betrekking tot de cijfers van de begrotingscontrole 2011. Om een vergelijking tussen de kredieten 2012 en 2011 inzake beleidskredieten zinvol te houden op niveau van programma LC, werd in bovenstaande tabel voor de kredieten 2012 het totale vastleggingskrediet van het MINAfonds toegevoegd.

Binnen programma LC stijgen enerzijds de beleidskredieten. Die stijging is volgens de minister te verklaren door:
– de indexatie;
– 670.000 euro extra voor het nieuwe laboratoriumgebouw van de VMM te Gent;
– 208.000 euro herverdeling vanuit de kredieten van het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media in het kader van de administratieve vereenvoudiging van de ViA-middelen, waardoor deze uitgaven vanaf 2012 gebeuren vanuit de leefmilieubegroting;
– 119.000 euro extra in het kader van de samenwerkingsovereenkomst met het BIPT.

Anderzijds dalen de kredieten omdat de dotatie aan de VREG wordt overgeheveld naar het programma LE (min 4.068.000 euro) en er in totaal minder vastleggingskrediet wordt ingeschreven op de MINAfonds-begroting.

De betaalkredieten exclusief het effect van de aanrekeningsregels stijgen enerzijds wegens de stijging van de dotatie aan het MINAfonds, rekening houdend met de stijging van de vereffeningskredieten op niveau van het MINAfonds. Verder wordt er in extra betaalkredieten voorzien rekening houdend met een bijstelling van de betalingskalender. De gewijzigde aanrekeningsregels hebben op het niveau van de betaalkredieten dan weer netto een daling van de kredieten binnen programma LC tot gevolg aangezien de dotatie aan de MINAfonds-begroting daalt door de nieuwe aanrekeningsregels. De aanrekeningsregels hebben op niveau van de MINAfonds-begroting immers een eenmalige stijging van de ontvangsten tot gevolg, wat vervolgens aanleiding geeft tot een vermindering van de dotatie aan het MINAfonds vanuit programma LC.

Programma LD – Natuur, Bos en Groen

BO 2012 (in KEUR)	Krediet 1e BC 2011	Krediet BO 2012 zonder AR	Krediet BO 2012 met AR
Beleidskredieten programma LD	18.649	19.014	19.014
Betalingskredieten programma LD	19.052	19.107	19.107

De kredieten worden verhoogd met 197.000 euro door de indexatie. De uitgaven voor het Visserijfonds stijgen met 149.000 euro. Het INBO raamt 31.000 euro minder werkingskosten door te rekenen aan het eigen vermogen van INBO. Een bedrag van 50.000 euro wordt herverdeeld vanuit programma LC omdat in 2011 in het programma LC eenmalig extra middelen nodig waren voor het e-loket bij de VLM. De herverdeling van 2011 wordt dus teruggedraaid.

1.3. MINAfonds

Ontvangsten

De geraamde ontvangsten van de milieuheffingen verminderen in 2012. In totaal dalen de ontvangsten van de MINAfonds-begroting, exclusief de dotatie vanuit programma LC en het effect van aanrekeningsregels, met 5.904.000 euro. De ontvangsten van de oppervlaktewaterheffing dalen wegens de verwachte daling van de vuilvracht. Voor 2012 wordt er 1.600.000 euro verwacht aan boete-inkomsten, voortkomende uit het Milieuhandhavingsdecreet. Om deze boetes daadwerkelijk te kunnen opleggen en innen werd een personeelsuitbreiding van de afdeling AMMC goedgekeurd.

De MINAdotatie vanuit de algemene uitgavenbegroting daalt tot 285.070.000 euro en werd berekend als de sluitpost van de inkomstenzijde van het MINAfonds. Ze bestaat uit het verschil tussen het totaal aan betalingskredieten voorzien op het MINAfonds in 2012 en de totale eigen ontvangsten van het MINAfonds in 2012. Indien er geen rekening wordt gehouden met de gewijzigde aanrekeningsregels, stijgt de MINAdotatie met 36.813.000 euro aangezien er enerzijds minder ontvangsten op niveau van het MINAfonds worden verwacht en anderzijds de betaalkredieten ten opzichte van 2011 toenemen met 30.909.000 euro.

Uitgaven

Partim OVAM: de 273.000 euro aan eenmalige kredieten ten gevolge van de btw-ontvangsten van Rendac worden in 2012 geschrapt. Naast een aantal interne herverdelingen wordt het krediet voor bodemsaneringen met 1.156.000 euro verhoogd en wordt er 192.000 euro toegekend aan het Steunpunt Duurzaam Materialenbeheer.

Partim VMM: het beschikbare krediet bij de opmaak van de begroting 2012 voor de subsidies voor de aanleg van gemeentelijke rioleringen en de bouw van kleinschalige rioolwaterzuiveringsinstallaties bedraagt 107.137.000 euro. Verder wordt er in extra betaalkredieten voorzien.

Partim VLM: in 2011 werden de bestaande contracten voor de beheersovereenkomsten met de landbouwers hernieuwd, waarvoor een eenmalig krediet van 29.995.000 euro werd ingeschreven. Dit krediet wordt in de begroting 2012 teruggedraaid. Daarnaast wordt er voor het plattelandsbeleid in 100.000 euro bijkomend krediet voorzien voor projectsubsidies.

Partim Departement LNE: er wordt een nieuwe basisallocatie gecreëerd voor de ontwikkeling van databanken, in eerste instantie gericht op het ontwikkelen van een milieuvergunningendatabank. Hiervoor wordt 1.385.000 euro ingeschreven. Er wordt ook in 757.000 euro voorzien voor de zogenaamde 'Fast Start Finance' in het kader van het internationale klimaatbeleid. Verder wordt de eenmalige transfer in 2011 van 450.000 euro aan het ANB voor de bouw van een nieuwe ecoduct aan de Nederlandse grens herverdeeld naar de kredieten van het ANB. De benodigde werkingstoelage aan de openbare waterdistributienetwerken wordt geraamd op 187.021.000 euro. Deze stijging is onder meer een

gevolg van de verkoop van de gronden van de VMM aan de nv Aquafin en van extra exploitatiekosten.

Partim ANB: het Agentschap voor Natuur en Bos krijgt in totaal 1.000.000 euro extra kredieten voor het herstelbeheer van de Kalmthoutse heide na de heidebranden. Er wordt eveneens in extra middelen voorzien voor de subsidiëring van erkende natuurreservaten. Ook worden een aantal bijkomende betaalkredieten ingeschreven. Ten opzichte van de begrotingscontrole 2011 wordt de bovenvermelde eenmalige herverdeling van 450.000 euro vanuit het departement voor de cofinanciering van het nieuwe ecoductproject teruggedraaid.

1.4. Conclusie

De minister maakt tot slot een vergelijking tussen de beleidskredieten (inclusief vastleggingskrediet van het MINAfonds en variabele kredieten, exclusief de beleidsruimte die de verschillende entiteiten hebben uit eigen inkomsten en exclusief het effect van de gewijzigde aanrekeningsregels) bij de begrotingscontrole 2011 en de begrotingsopmaak 2012.

Tabel: beleidskredieten (inclusief vastleggingskrediet MINAfonds en variabele kredieten en exclusief effect van nieuwe aanrekeningsregels) in KEUR.

Programma	BC 2011	BO 2012
LA	95.524	98.239
LB	0	1.302
LC	682.250	680.764
LD	18.649	19.014
Totaal	796.423	799.319

De ingeschreven beleidskredieten, exclusief het effect van de aanrekeningsregels, stijgen voor het beleidsveld Leefmilieu en Natuur bij begrotingsopmaak 2012 ten opzichte van de begrotingscontrole 2011 met 0,36 percent. Extra middelen worden voornamelijk uitgetrokken voor indexatie, bodemsanering, herstelmaatregelen naar aanleiding van de heidebrand, internationaal milieubeleid, de werkingstoelage aan de drinkwatermaatschappijen, opvangen van de endogene groei binnen de entiteiten en voor de inning van boetes. De totale stijging van de kredieten in bovenstaande tabel lijkt beperkt, maar is in werkelijkheid groter omdat de dotatie aan de VREG vanaf 2012 niet meer wordt voorzien op programma LC (een effect van iets meer dan 4 miljoen euro) en omdat in 2011 een eenmalig vastleggingskrediet op het MINAfonds van bijna 30 miljoen euro voor de beheersovereenkomsten was toegekend.

2. Beleidsbrief Leefmilieu en Natuur 2011-2012

De minister laat opmerken dat de beleidsbrief is opgebouwd als een systematische opvolging van de operationele doelstellingen uit de beleidsnota Leefmilieu en Natuur 2009-2014 (*Parl. St.* Vl. Parl. 2009-10, nr. 193/1).

Telkens wordt ook expliciet de link gelegd met het Pact 2020 en de bijhorende ViA-projecten en de projecten uit het MINA-plan 4. Waar mogelijk wordt kwantitatieve informatie gegeven over trends en doelbereik van een aantal doelstellingen uit de beleidsnota en de detaillering ervan in het Milieubeleidsplan 2011-2015. Een overzicht hiervan is ook terug te vinden in het Milieujaarprogramma 2012, dat deel uitmaakt van de toelichting bij de begroting. Voor sommige thema's zijn recente cijfers beschikbaar, voor andere thema's zijn de gegevens minder recent, afhankelijk van het onderzoek dat werd verricht.

2.1 Themabeleid

2.1.1. Klimaatbeleid

In 2012 zal de minister het Vlaams Klimaatsbeleidsplan 2013-2020 ter goedkeuring voorleggen aan de Vlaamse Regering. Dit Vlaams Klimaatbeleidsplan zal bestaan uit twee afzonderlijke maar goed op elkaar afgestemde luiken: het Vlaams Mitigatieplan, dat tot doel heeft om de uitstoot van broeikasgassen in Vlaanderen tussen 2013 en 2020 te reduceren en zo de klimaatverandering tegen te gaan, en het Vlaams Adaptatieplan, waarin speciale aandacht zal gaan naar de sociaal-economische gevolgen van de klimaatveranderingen en de reactie daarop. Beide luiken houden ook rekening met het langetermijnperspectief en geven invulling aan de respectieve ViA-sleutelprojecten.

Op basis van de meest recente emissie- en prognosegegevens werd een nieuwe Kyoto-kloof afgeleid van 18,9 megaton CO_2-equivalent voor de Kyotoperiode 2008-2012. Het Vlaamse Gewest zal voor het overbruggen van deze resterende reductie-inspanning gebruik maken van het overschot aan Europese emissierechten. Voornamelijk door de economische groeivertraging bevat deze nieuwkomersreserve voor bedrijven onder het Europese emissiehandelsysteem nog steeds een overschot van meer dan 8 miljoen euro aan emissierechten. De minister zal de nodige initiatieven nemen om dit surplus te valoriseren in de vorm van voor overheden aanwendbare Kyoto-eenheden.

Op de klimaattop eind 2011 te Durban zal Vlaanderen verder ijveren voor een globaal bindend klimaatakkoord om zo bij te dragen aan het realiseren van een alomvattend en wereldwijd klimaatregime.

2.1.2. Luchtbeleid

In 2011 zal het Vlaamse emissieplafond voor stationaire bronnen voor de vier polluenten NOx (stikstofoxiden), SO_2 (zwaveldioxide), NH_3 (ammoniak) en VOS (vluchtige organische stoffen) uit de huidige NEC-richtlijn gehaald worden. Om ervoor te zorgen dat dit ook in de toekomst het geval is, zullen in 2012, wegens de stijgende NOx-emissies door toenemend gebruik van biomassa en kleine wkk-installaties, de emissiegrenswaarden voor kleine en middelgrote stookinstallaties worden aangescherpt.

Voor niet-stationaire bronnen zal het NOx-plafond niet gehaald worden. Bijkomende maatregelen zijn dan volgens de minister ook nodig. In dit verband richt de minister zich op de integratie van milieuoverwegingen in het mobiliteitsbeleid, zoals ook aangegeven in het ontwerp Luchtkwaliteitsplan en in de respectieve ViA-sleutelprojecten. In functie van het op te stellen Mobiliteitsplan Vlaanderen worden in 2012 concrete acties geformuleerd om de impact van mobiliteit op het milieu te verminderen. Daarnaast wordt een monitoringskader uitgewerkt om de effecten van de acties op te volgen en tijdig bij te sturen. Nog in 2012 worden de praktische modaliteiten voor een hervorming van de jaarlijkse verkeersbelasting en een wegenvignet voor personenwagens en kilometerheffing voor vrachtwagens vastgelegd. De nieuwe vergroende BIV voor particulieren en vennootschappen zonder leasingactiviteiten zou in werking moeten treden vanaf het aanslagjaar 2012. Ook worden de mogelijkheden van een transitie naar elektrisch rijden verder onderzocht. Dit moet leiden tot een Masterplan Elektrisch Rijden. In functie van het aanpakken van lokale knelpunten luchtkwaliteit en geluid worden de bestaande geluidskaarten online ontsloten en een Luchttoets ontwikkeld en online geplaatst.

Een voorstel voor een nieuwe Europese NEC-richtlijn, met emissieplafonds voor de jaren 2020-2025, wordt in 2013 verwacht. In het kader van het verdrag inzake grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand worden tegen begin 2012 nieuwe emissie-

plafonds voor 2020 verwacht. Er zal waarschijnlijk ook een emissieplafond voor fijn stof worden bepaald. Vlaanderen zal volgens de minister blijven streven naar haalbare emissieplafonds en een evenwichtige verdeling van de inspanningen tussen de lidstaten en binnen België, in functie van de kosten en baten.

2.1.3. Integraal waterbeleid

Het integraal waterbeleid mikt op een verbeterd beleid en beheer van de watersystemen, geënt op een integrale visie en op kennis van de watersystemen.

In 2012 stelt de Europese Commissie een evaluatie voor van het Europese waterbeleid. Deze 'Blueprint to Safeguard Europe's Waters' zal, deels vertrekkend van een evaluatie van de stroomgebiedbeheerplannen, beleidsaanbevelingen en nieuwe initiatieven formuleren voor de komende beleidsperioden. Daarnaast zal ze aandacht hebben voor de problematiek van waterschaarste en droogte en de kwetsbaarheid van watervoorraden.

Bijkomend aan het voorstel van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid, kan deze evaluatie dan ook bijdragen aan de vereenvoudiging van de planning en procedures van het integraal waterbeleid.

De minister maakt verder werk van de kennisopbouw inzake watersystemen. Tegen midden 2012 zal de databank Zoet- en Brakwater alle informatie over watersystemen ontsluiten. Ondertussen is ook een prototype van de Maatregelenkostenmodule Water beschikbaar. Die bevat onder meer gegevens over de toestand, druk, kosten en effecten van maatregelen voor oppervlaktewaterkwaliteit en waterbodem. De module biedt ook de mogelijkheid om voor een pakket van maatregelen een simulatie van het effect, de kosteneffectiviteit en de lastenverdeling naar de verschillende doelgroepen weer te geven. De Maatregelenkostenmodule zal nog verder uitgewerkt worden en ingezet worden voor de volgende generatie stroomgebiedplannen.

In functie van de kaderrichtlijn Water zal de minister eind 2012 rapporteren over de uitvoering van het maatregelenprogramma bij de eerste generatie stroomgebiedbeheerplannen.

De kaderrichtlijn voorziet eveneens dat in het kader van de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen eind 2012 een openbaar onderzoek moet plaatsvinden over het werkprogramma en tijdschema voor de opmaak van de plannen en over de waterbeleidsnota, met inbegrip van waterbeheerkwesties. Om de uitvoering van de maatregelen op te volgen, werd in het kader van het ViA-sleutelproject 'Goedkeuring en uitvoering waterbeheerplannen' een instrument ontwikkeld om jaarlijks de stand van zaken te inventariseren. Eind 2011 zal een eerste keer verslag uitgebracht worden. Waar nodig zal het opvolginstrument worden bijgestuurd om in 2012 te rapporteren aan de Europese Commissie.

In 2012 zal, in uitvoering van de nieuwe EU-richtlijn inzake het duurzaam gebruik van pesticiden, het Pesticidendecreet worden gewijzigd. De richtlijn schrijft voor dat ook voor domeinen waar het brede publiek of kwetsbare groepen frequent vertoeven – zoals sport- en recreatieterreinen, schoolterreinen en speelplaatsen en gebieden in de nabijheid van zorginstellingen – een minimaal gebruik van pesticiden wordt opgelegd.

In de zogenaamde 'VLAREM-trein 2011' zijn voorstellen voor nieuwe lozingsvoorwaarden opgenomen voor de sectoren carwash, dranken, zuivel, textiel, ziekenhuizen en raffinaderijen, evenals een voorstel ter stimulering van waterbesparende maatregelen. Deze systematische actualiseringen van VLAREM worden voortgezet in 2012.

Het Vlaamse Gewest bouwt zijn waterzuivering verder uit. Nadat in het kader van de Europese richtlijn Stedelijk Afvalwater sinds midden 2011 alle projecten in de agglomeraties groter dan 10.000 inwonersequivalenten zijn uitgevoerd, zijn intussen ook alle projecten met betrekking tot agglomeraties met een grootte tussen 2000 en 10.000 inwonersequivalenten in uitvoering. Eind 2011 zullen alle zuiveringsinstallaties in gebruik genomen zijn en tegen medio 2012 is voorzien dat alle collectorprojecten uitgevoerd zijn.

Het optimalisatieprogramma 2012-2016 voor afvalwater voorziet in 200 miljoen euro aan investeringen in rioolwaterzuiveringsinstallaties en collectoren en omvat 133 projecten uit te voeren door Aquafin.

Het Vlaamse Gewest blijft ook de gemeenten financieel ondersteunen bij de uitbouw van het gemeentelijke stelsel. In 2010 werd 110 miljoen euro uitgetrokken voor de subsidiëring van gemeentelijke projecten. Daarenboven nam het Vlaamse Gewest via het Lokaal Pact opnieuw 100 miljoen euro aan gemeentelijke rioleringsinspanningen ten laste. In het kader van het witboek Interne Staatshervorming besliste de Vlaamse Regering dat het gemeentelijk aandeel van de samenwerkingsovereenkomst Leefmilieu, die loopt tot en met 2013, wordt herbestemd naar rioleringen ten behoeve van de gemeenten.

Vlaanderen werd eind 2010 getroffen door zware wateroverlast. Nadat de CIW een globaal evaluatierapport opstelde, bestaande uit een inventaris van de overstromingsgebeurtenissen, aanbevelingen voor het beleid en een actieplan, keurde het Vlaams Parlement op 7 juli 2011 een resolutie betreffende het beheersen van wateroverlast in het kader van een integraal waterbeleid goed (*Parl. St.* Vl. Parl. 2010-11, nr. 1221/2). Die vormt voor de minister mee de basis voor de komende acties.

In uitvoering van de Overstromingsrichtlijn moeten tegen eind 2011 overstromingsrisicobeheerdoelstellingen en tegen eind 2012 overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten worden opgemaakt. Deze informatie vormt de basis voor de uitwerking van overstromingsrisicobeheerplannen en veiligheidsnormen, als onderdeel van de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen, tegen eind 2015.

Tegen eind 2011 moeten ook de nieuwe gedetailleerde online overstromingsvoorspellers klaar zijn. In de loop van 2012 zullen ze via het internet beschikbaar gesteld worden.

Binnen de CIW wordt een portaalsite en informatieplatform opgericht voor crisiscommunicatie bij (dreigende) overstromingen in samenwerking met alle waterbeheerders en de hulp- en crisisdiensten bij steden en provincies. Tegen het voorjaar van 2012 zal de portaalsite beschikbaar zijn. Daarnaast wordt ook werk gemaakt van een intern informatieplatform voor waterbeheerders, hulpdiensten en crisiscellen. Het crisisbeheer wordt verder geoptimaliseerd door onder meer de bijzondere noodplannen voor overstromingen verder uit te werken.

Na de overstromingen van november 2010 was het ook noodzakelijk om voor veel waterlopen de oevers en dijken te herstellen. Doel van deze projecten is zowel de kans op overstromingsschade te beperken als een landschappelijk en ecologisch herstel van het watersysteem.

2.1.4. Afvalstoffen- en materialenbeleid

Met het transversaal thema Duurzaam Materialenbeheer van ViA wordt het afvalbeleid verruimd tot een duurzaam materialenbeleid. Het ontwerp van decreet betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen wordt momenteel besproken door het Vlaams Parlement (*Parl. St.* Vl. Parl. 2010-11, nr. 1233/1).

De transversale aanpak integreert de acties van publieke en private actoren en zoekt een evenwicht tussen economische, ecologische en sociale belangen. De aanpak streeft naar het stroomlijnen van het bestaande beleid en van lopende initiatieven, naar het verrichten van fundamenteel en toegepast onderzoek naar de haalbaarheid van een ketenaanpak, naar de economische, beleidsmatige en maatschappelijke randvoorwaarden om dit te realiseren, en naar de systeemtransitie die nog grotere vooruitgang mogelijk maakt. Innovatieve pistes worden opgezet en uitgewerkt en deze evoluties worden naar de producenten en consumenten vertaald.

In 2011-2012 wil de minister verder werk maken van het maximaal stimuleren van recyclage van afvalstoffen. Tegen eind 2012 wordt een aanpak uitgewerkt voor de toename van de selectieve inzameling van met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval. In samenwerking met het bedrijfsleven en de lokale besturen wordt doorgewerkt aan een stimulerend kader voor optimale inzamelstructuren voor afvalstoffen van zelfstandigen en kmo's, met als uitgangspunt een maximale scheiding van recycleerbare afvalfracties aan de bron.

De mogelijkheden voor de invulling van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid worden onderzocht en daarbij wordt ook gekeken naar nieuwe instrumenten, naast de aanvaardingsplicht, op maat van specifieke stromen.

In uitvoering van het ViA-sleutelproject over de toepassing van de eco-efficiëntiescan, wordt de piste van sectorspecifieke eco-efficiëntiescans verder verkend.

De minister zal ook verder inzetten op milieuverantwoorde consumptie. Via overleg wordt doorgewerkt aan een verdere afstemming van de aanpak van de zogenaamde 'Green Public Procurement'. Er wordt nagegaan op welke materiaalstromen het best kan worden ingezet vanuit de Vlaamse overheid. In het najaar van 2011 wil de minister een visie ontwikkelen inzake de inzetbaarheid van bestaande instrumenten om bedrijven te stimuleren in het vergroenen van hun eigen aankoopbeleid.

In het kader van partnerschappen met lokale besturen rond duurzaam materialenbeleid werd begin 2011 de visie afgerond en de portfolio van activiteiten samengesteld. De verdere uitwerking wordt opgevolgd door een interne en een externe stuurgroep met onder meer VVSG, Vlinter (de koepel van de Vlaamse streekontwikkelingsorganisaties), Interafval en het Kenniscentrum Vlaamse Steden.

2.1.5. Beleid bodem en natuurlijke rijkdommen

Het beleid inzake bodemverontreiniging is gericht op het voorkomen van bodemverontreiniging. Zo wordt in 2012 een systeem uitgewerkt voor het strikt handhaven van nieuwe bodemverontreiniging boven de bodemsaneringsnorm, waarvan de implementatie voorzien is voor 2013.

Ook richt het beleid zich op het maximaal faciliteren van overdrachten, met oplossing op maat voor complexe overdrachtsdossiers, het maximaal faciliteren van bouwprojecten op risicogronden en de herontwikkeling van brownfields en andere verontreinigde terreinen.

Een aantal brownfields is zo zwaar verontreinigd dat de ontwikkeling ervan geblokkeerd wordt door de mogelijke saneringskost. De OVAM zal onderzoek uitvoeren naar de kosten en baten van een gerichte aankoop en sanering van dergelijke terreinen met het oog op verkoop en herontwikkeling. Binnen de beschikbare middelen zullen de opportuniteiten worden geëvalueerd in functie van een mogelijke aankoop.

Bodemonderzoek en bodemsanering bieden een sociaal-maatschappelijke meerwaarde. Het ViA-sleutelproject rond de versnelde sanering van vervuilde terreinen, onder meer van schoolterreinen, focust hier duidelijk op. Er loopt overleg met het Departement Onderwijs over een samenwerkingskader. Vanaf 2012 zullen een 150-tal projecten uitgevoerd worden.

Tegen eind 2012 wordt in het kader van het vergroenen van de bodemsanering een kader voor het beoordelen van de duurzaamheid van bodemsanering uitgewerkt. Interessante scenario's zullen in de praktijk worden uitgetest door middel van proefprojecten binnen ambtshalve bodemsaneringen.

In het verleden hebben enkele drinkwaterwinningen problemen ondervonden van bodemverontreinigingen. In 2011 werd een eerste plan van aanpak uitgewerkt en werd in samenwerking met de gemeenten en waterwinningsmaatschappijen een inventarisatie van nog actieve risico-inrichtingen in beschermingszones uitgevoerd.

In 2011 werd gestart met een onderzoek naar preventieve en remediërende maatregelen tegen bodemverdichting, dat ook in 2012 en 2013 verder zal lopen. In 2012 zal de bodemdatabank Aardewerk, met de basisinformatie van de bodemkaart, worden ontsloten via de databank Ondergrond Vlaanderen.

2.1.6. Biodiversiteitsbeleid

Vlaanderen zal, in uitvoering van de Europese regelgeving, de instandhoudingsdoelstellingen opmaken en ervoor zorgen dat tegen 2015 het grootste deel van de maatregelen die nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen te realiseren, effectief in uitvoering zijn.

Midden 2012 wordt het maatschappelijk overleg over alle 34 rapporten met specifieke instandhoudingsdoelstellingen (S-IHD) voor welbepaalde speciale beschermingszones afgerond en worden de laatste aanwijzingsbesluiten voor principiële goedkeuring aan de Vlaamse Regering voorgelegd. In de eerste helft van 2011 hebben elf rapporten het maatschappelijke overleg reeds doorlopen. De eerste acht aanwijzingsbesluiten zijn principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Dertien rapporten doorlopen momenteel nog het maatschappelijk overleg, voor tien zijn de plannen in opmaak.

In 2011 werden twee ministeriële uitvoeringsbesluiten bij het Soortenbesluit goedgekeurd. Voor de rodelijstsoorten worden in 2012 beschermingsinitiatieven opgestart. Ook zal een samenwerkingsproject met Europese cofinanciering worden opgezet rond de meest bedreigde inheemse amfibieën. Zoals in de wetgeving bepaald, werd ook een eerste evaluatie van het Soortenbesluit met verbetervoorstellen voorgelegd.

Er werd een inhoudelijke visie uitgewerkt om de verschillende bestaande statuten voor natuurreservaten, bosreservaten, domeinbossen en parken te integreren en te vereenvoudigen. Hierover is het overleg met de actoren (niet-gouvernementele organisaties, private eigenaars en lokale overheden) gestart.

In de loop van 2011 werden de verzoeken van zestien regionale landschappen tot (hernieuwing van de) definitieve erkenning onderzocht. Vanaf het najaar 2011, maar vooral in 2012, zal de overdracht van de regionale landschappen naar de provincies worden uitgewerkt volgens de krijtlijnen van het witboek Interne Staatshervorming.

In 2011 en in 2012 zal jaarlijks 400 hectare bijkomend als natuurreservaat worden erkend. De achterstand bij de erkenning van beheerplannen van erkende natuurreservaten zal niet verder toenemen. In 2010 werd voor 570 ha uitgebreide beheerplannen voor domeinen in beheer bij de Vlaamse overheid goedgekeurd. Voor een oppervlakte van 1960 hectare

werd door andere eigenaars een beheerplan opgemaakt, zowel beperkte als uitgebreide beheerplannen. Ook voor 2011 zal volgens de minister het beoogde doel, 1000 hectare bijkomende uitgebreide beheerplannen, worden gehaald.

In het werkjaar 2010-2011 werd een algemene monitoringmethodiek voor habitats, soorten en beheer van gebieden opgemaakt. Eind 2012 zal op basis hiervan een meetnet worden opgezet.

In 2012 moet Vlaanderen de Europese databank van de Habitatrichtlijngebieden actualiseren en in 2013 deze van de staat van instandhouding van de Natura 2000-habitats en -soorten.

In het kader van de opmaak van het Vlaams Klimaatadaptatieplan wordt onderzocht hoe vallei-, natuur- en bosgebieden kunnen worden ingezet om Vlaanderen voor te bereiden op de klimaatverandering. In 2011 werden de verwachte effecten van klimaatverandering op de Vlaamse biodiversiteit in kaart gebracht. Deze kennis zal gebruikt worden om in 2011 en 2012 gerichte adaptatiemaatregelen voor te stellen.

2.1.7. Beleid lokale leefkwaliteit

Met betrekking tot lokale leefkwaliteit zullen prioritaire knelpunten inzake weg- en spoorverkeerslawaai worden aangepakt en zal verder gewerkt worden aan werkinstrumenten met betrekking tot geurhinder. De definitieve goedkeuring van het besluit houdende het maximaal geluidsniveau van muziek in inrichtingen is gepland voor begin 2012. Ook wordt in 2012 een beleidsvisie voor lichthinder uitgewerkt en zal een campagne over stoken buitenshuis en binnenshuis van start gaan, gevolgd door een impactmeting.

2.1.8. Mestbeleid

In 2011 keurde de Europese Commissie het nieuwe Vlaamse actieprogramma in uitvoering van de Nitraatrichtlijn goed. Dit MAP 4 bevat ambitieuze doelstellingen en maatregelen om de verlaagde nitraatconcentraties in oppervlakte- en grondwater voor 2014 en 2018 te halen. Het actieprogramma werd vertaald in het Mestdecreet (*Parl. St.* Vl. Parl. 2010-11, nr. 1038/8). Vlaanderen diende met succes een derogatieverzoek voor een afwijking van de maximale bemestingsnormen uit dierlijke mest in bij de diensten van de Europese Commissie.

De Vlaamse Regering keurde in juli 2011 op voorstel van de minister een eerste reeks noodzakelijke uitvoeringsbesluiten in het kader van het gewijzigde Mestdecreet goed. De andere noodzakelijke uitvoeringsbesluiten zal de minister nog ter goedkeuring voorleggen aan de Vlaamse Regering.

Onder meer op basis van wetenschappelijke studies over de procesfactor wordt het beleid betreffende het nitraatresidu verfijnd. In 2012 zal bijkomend wetenschappelijk onderzoek, opgenomen in het actieprogramma, worden opgestart. Het Coördinatiecentrum Voorlichting en Begeleiding Duurzame Bemesting en het onderzoeksplatform Duurzame Bemesting komen op kruissnelheid. Een opvolgingscommissie bestaande uit de relevante ‘stakeholders’ – de landbouwsector en milieubeweging – en de overheid wordt ingesteld en zal de minister strategisch adviseren bij de verdere uitwerking van het mestbeleid. Tegen eind februari 2012 wil de Vlaamse Regering een externe evaluatie van de uitvoering van het mestbeleid met bijhorende voorstellen tot aanpassing van het Mestdecreet aan het Vlaams Parlement voorleggen.

2.1.9. Beleid open ruimte

In 2012 zal de minister structurele samenwerkingsovereenkomsten sluiten met de beleidsvelden Ruimtelijke Ordening en Mobiliteit in functie van geïntegreerde realisatie en flankering van openruimtefuncties.

Het beleid van de minister richt zich ook, zoals aangegeven in het betreffende ViA-sleutelproject, op gebiedsgerichte projecten. Daartoe wordt in 2012 circa 14 miljoen euro aan investeringen gepland voor geïntegreerde projecten (ruilverkaveling, landinrichting en natuurinrichting) die zich richten op de realisatie van diverse omgevingsdoelstellingen op het terrein. De toename van de omgevingskwaliteit, de gebruikswaarde en de nieuwe ontsluitingsmogelijkheden van deze gebieden verhogen de waarde en de functionaliteit van deze gebieden binnen het Vlaamse groen stedengewest. De evaluatie van de pilootlandinrichtingsprojecten maakt het mogelijk om landinrichting verder te optimaliseren en om de resultaten van landinrichting aan een breder publiek voor te stellen in 2013.

De kwaliteitsverbetering van de open ruimte door gebiedsgerichte projecten wordt met het project rond het meten van de leef- en omgevingskwaliteit, in het kader van het nieuwe milieubeleidsplan MINA-plan 4, ook meetbaar.

In 2012 zijn volgens de minister ook nog belangrijke investeringen gepland binnen de landinrichtingsprojecten in de Westhoek, Leie en Schelde en het Merodegebied.

Door het invoeren van nieuwe pakketten en de gebiedsgerichte inzet ervan, neemt de efficiëntie van het instrument beheerovereenkomsten gevoelig toe. Lokale waterbeheerders worden aangezet om de nieuwe maatregel – de zogenaamde 'Inrichtingsmaatregelen door landbouwers in het kader van de kaderrichtlijn Water' – uit te voeren.

Het LNE-project PDPO III-As 2 zal in 2012 een voorstel van catalogus van maatregelen en vergoedingen uitwerken voor het toepassen van beheerovereenkomsten.

2.2. Slagkrachtige overheid

Het nieuwe Milieubeleidsplan (MINA-plan 4) werd in zijn definitieve vorm gegoten en op voorstel van de minister in mei 2011 door de Vlaamse Regering vastgesteld. Het plan is gebaseerd op de beleidsnota en bouwt verder op het Pact 2020, ViA en het Vlaamse regeerakkoord. Het biedt een meer gedetailleerde beleidsbasis voor de periode 2011-2015.

Het projectteam 'Versnellen van investeringsprojecten' werkte de keuzes en acties van de visienota van de Vlaamse Regering uit. De opvolging en validering gebeurt door de taskforce en het politieke stuurcomité. De Vlaamse Regering hechtte haar principiële goedkeuring aan een voorontwerp van decreet dat voor projecten de integratie van de milieueffectrapportage en veiligheidsrapportage in de milieu- en stedenbouwkundige vergunningsprocedure regelt. Voor projectgedreven processen, waarvoor een bestemmingswijziging nodig is, werd een aanpak uitgewerkt en vervolgens een voorontwerp van decreet dat dit werkjaar aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd.

De uitgangspunten en principes uit de startnota over de invoering van de unieke omgevingsvergunning (waarbij de milieu- en stedenbouwkundige vergunning worden geïntegreerd) en de permanente vergunning, die op 22 juli 2011 werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering, worden verder uitgewerkt. In het voorjaar van 2012 zou een voorontwerp van decreet ter principiële goedkeuring moeten voorliggen. Anticiperend op het vervolg zal er eind 2011 een studie worden opgestart met de titel 'Onderzoek en voorstel tot actualisatie en vereenvoudiging van het Milieuvergunningendecreet en tot integratie

ervan onder de vorm van een titel Unieke Omgevingsvergunning in het decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid – Uitvoeringsbepalingen'.

Voorts werd er een wijzigingsbesluit principieel goedgekeurd dat de VLAREM-regelgeving actualiseert op basis van de evolutie van de techniek.

In het kader van milieuhandhaving, milieuschade- en crisisbeheer werkte in 2011 de LNE-werkgroep Milieuhandhaving aan een verdere afstemming van handhavingsactiviteiten, verduidelijking van de regelgeving en aan kennisuitwisseling. Er werd een ontwerp van besluit opgesteld met technische wijzigingen van het Milieuhandhavingsbesluit. Veel aandacht ging daarbij naar de implementatie van een uniform sanctioneringsbeleid voor het hele milieurecht. In 2012 ligt de focus op de decretaal voorziene globale evaluatie van het Milieuhandhavingsdecreet. Waar nodig en wenselijk zullen volgens de minister voorstellen tot aanpassing van de regelgeving worden voorbereid.

De minister zal eveneens werk maken van de implementatie van het witboek Interne Staatshervorming inzake milieuhandhaving. Het Milieuhandhavingsprogramma 2012 en het Milieuhandhavingsrapport 2011 zullen een belangrijke inbreng zijn voor de bijsturing van het milieuhandhavingsbeleid.

De werkgroepen van de Vlaamse Hoge Raad voor de Milieuhandhaving analyseren verschillende handhavingsknelpunten. Indien een bijsturing van het beleid noodzakelijk blijkt, kan de Hoge Raad hieromtrent aanbevelingen formuleren, zoals bijvoorbeeld de uitvoering in 2012 van de studie 'Lokale milieuhandhaving – de implementatie van het Milieuhandhavingsdecreet'.

De Vlaamse overheid werkt ook verder aan interne milieuzorg. In samenwerking met de betrokken beleidsdomeinen werden op het vlak van milieuzorg ambitieuze doelstellingen vastgelegd, waaronder een 10 percentreductie van het gemiddelde totaal brandstofverbruik van de Vlaamse overheidsvloot. Via overkoepelende en beleidsdomeinoverschrijdende actieplannen worden maatregelen genomen om deze doelstellingen te realiseren.

Het eindrapport van het actieplan Milieuzorg in het voertuigenpark (2007-2010) is voorzien voor het najaar 2011. In 2012 wordt de inzetbaarheid en het potentieel van elektrische en plug-in hybride voertuigen in de Vlaamse overheidsvloot onderzocht.

Het voorbije werkjaar heeft het Departement LNE werk gemaakt van de invoering van een milieumanagementsysteem om milieuzorg structureel en systematisch in haar interne werking te verankeren en op die manier de doelstellingen van de overkoepelende actieplannen in de eigen organisatie te realiseren.

Als startpunt voor het ViA-sleutelproject rond het promoten van groene groei werd binnen LNE een netwerk uitgebouwd waarin een visie op groene economie werd uitgewerkt. De verbreding en concretisering hiervan wordt uitbesteed. De verbreding moet in 2012 leiden tot prioriteiten en het ondernemen van concrete acties door LNE. Er wordt gestart met het aftoetsen van de visie bij stakeholders, om daarna op zoek te gaan naar de beste bijdrage van het beleidsdomein LNE aan de groene economie.

Het doelgroepenbeleid op gebied van milieu en natuur wordt verder uitgebouwd. Na positieve evaluatie werd een tweede doelgroepprogramma Voedingsnijverheid voor de periode 2011-2016 afgesloten. De haalbaarheid van een CO_2-, water- en afvalneutrale Vlaamse voedingsnijverheid tegen 2030 zal onderzocht worden en er wordt gekeken welke maatregelen en initiatieven hiervoor nodig zijn. In 2012 worden de gesprekken over de inhoud

van een doelgroepprogramma voor de basischemiesector en de akkerbouwsector gefinaliseerd. Voor de akkerbouwsector zal begin 2012 ook een integrale milieuanalyse voorhanden zijn.

De huidige samenwerkingsovereenkomst met de lokale overheden loopt eind 2013 af. Het witboek Interne Staatshervorming geeft aan dat de samenwerkingsovereenkomsten niet worden voortgezet na 2013 en dat de middelen worden verschoven naar enerzijds riolering en anderzijds handhaving. In uitvoering van het Planlastendecreet zal de Vlaamse Regering in het najaar van 2012 haar beleidsprioriteiten per beleidsdomein/minister bezorgen aan de lokale overheden. Op basis hiervan zullen die lokale overheden hun meerjarenplan vorm moeten geven met doelstellingen en actieplannen. De beleidsprioriteiten geven binnen een groter kader een beeld van wat van de gemeenten wordt verwacht. Daarbij kan ook aangegeven worden voor wat en op welke wijze de Vlaamse overheid hierbij steun kan verlenen.

Uiteraard zal ook de projectmatige en beleidsmatige samenwerking met andere beleidsdomeinen worden voortgezet en geoptimaliseerd. Bijvoorbeeld voor Landbouw wordt bekeken hoe de verdere verdieping en verbreding van de structurele samenwerking zal aangepakt worden.

Ook na het Belgische voorzitterschap worden de Europese en multilaterale onderhandelingen met betrekking tot de eigen prioriteiten zoals biodiversiteit, duurzaam materialenbeheer, klimaat en groene economie verder opgevolgd.

De intergewestelijke en intra-Belgische samenwerkingsverbanden en -akkoorden worden gestroomlijnd en in lijn gebracht met homogenere bevoegdheden. In enkele domeinen zijn nieuwe of vernieuwde afspraken gemaakt. Het gaat over de implementatie van de REACH-richtlijn, EVOA en EMAS en de organisatie van de emissiehandel voor broeikasgassen. In andere domeinen wordt de druk voor een aangescherpte samenwerking steeds groter, bijvoorbeeld de uitvoering van het geluidsactieplan voor de nationale luchthaven in Zaventem. Hoe meer er transversaal wordt gewerkt, bijvoorbeeld voor een duurzaam materialenbeleid, hoe meer samenwerking met andere overheden nodig zal zijn.

II. BESPREKING

1. Tussenkomsten van de leden

1.1. Algemene opmerkingen

Mevrouw *Tine Eerlingen* stelt vast dat de beleidsbrief Leefmilieu en Natuur dezelfde structuur aanhoudt als de voorgaande beleidsbrief. Het lid betreurt wel dat er nog geen duidelijke link is met de begroting.

Een aantal van de vooropgestelde doelstellingen worden gehaald, maar voor andere moet nog veel werk worden verricht, zoals het terugdringen van de emissie van fijn stof, de zware metalen in de fijnstoffractie en de vluchtige organische stoffen. Ook de erosiebestrijding in erosiegevoelige gebieden blijkt nog steeds niet erg succesvol.

Er zijn veel plannen gemaakt en het wordt nu tijd om die in uitvoering te brengen. Naast een visie zal er ongetwijfeld nood zijn aan voldoende financiële middelen om die transities te realiseren. Vlaanderen mag en moet daarbij ambitieus zijn. Het omgekeerde zou volgens mevrouw Eerlingen niet aanvaardbaar zijn. Het beleid moet zich wel bewust zijn van de beperkingen van Vlaanderen als kleine, dichtbevolkte regio.

De heer *Hermes Sanctorum* ziet geen nieuwigheden in de beleidsbrief. Dat is in zekere zin ook logisch omdat de beleidsbrief vertrekt van de beleidsnota en daarop verder bouwt. Het is voor het lid echter ook duidelijk dat de knelpunten dezelfde blijven. Het zou unfair zijn de minister te beoordelen op de huidige status van het leefmilieu alleen. De minister wordt wel beoordeeld op de manier waarop ze werk maakt van de knelpunten. Het lid ziet daar zeer weinig evolutie in. Er zijn geen nieuwe hefbomen of instrumenten om de knelpunten aan te pakken.

De heer Sanctorum laat opmerken dat de begroting door de nieuwe structuur opnieuw minder leesbaar wordt. Het is erg moeilijk een ijkpunt te vinden aangezien er geen basisallocaties meer in de begrotingstabel worden opgenomen. Verwijzen naar het door het Vlaams Parlement goedgekeurde Rekendecreet gaat slechts gedeeltelijk op, aangezien het om een ontwerp van decreet ging dat door de regering werd ingediend.

Mevrouw *Tinne Rombouts* meent dat de beleidsbrief Leefmilieu en Natuur, die voortbouwt op de eerdere beleidsnota, een overzichtelijk werkstuk is. Dat maakt het opvolgen van het beleid in dit domein eenvoudiger. Het lid bevestigt de opmerkingen van andere leden dat de nieuwe begrotingsstructuur het moeilijk maakt om vergelijkingen te maken met de voorgaande jaren. Die opmerking is ook al in andere commissies gemaakt. Het zal een extra inspanning vragen van de leden om met de nieuwe structuur te werken.

De algemene opmerking dat er weinig budgettaire ruimte is, werd ook al in diverse andere commissies gemaakt. De beperkte ruimte impliceert dat er keuzes worden gemaakt en prioriteiten moeten worden gesteld. Die keuzes en prioiteiten worden belangrijker omdat eveneens duidelijk is dat bepaalde problemen een belangrijke inzet van middelen vragen.

Mevrouw Rombouts vraagt aandacht voor de planlast. Op diverse plaatsen in de beleidsbrief wordt verwezen naar plannen die worden opgemaakt. Uit het antwoord op een schriftelijke vraag van het lid blijkt dat er ook in het milieubeleid heel wat plannen worden opgelegd door Europese richtlijnen of Vlaamse decreten. Het opmaken van plannen vraagt veel inzet van personeel, dat op dat moment niet met de uitvoering van het beleid kan bezig zijn. Het lid stelt voor dat de commissie een oefening doet waarbij wordt getracht de planlast in het milieubeleid te verminderen.

Mevrouw Rombouts spreekt ook haar waardering uit over de regelgevingskalender die in de beleidsbrief is opgenomen.

1.2. Klimaatbeleid

De heer *Ivan Sabbe* verwijst naar de energieconvenanten die werden gesloten om de bedrijven aan te moedigen aan energiebesparingen te doen (benchmarkconvenanten en auditconvenanten). In operationele doelstelling 6 van de beleidsbrief verwijst de minister naar de inzet van de klimaatconvenanten. De heer Sabbe las in het antwoord van minister van Energie Freya Van den Bossche op een schriftelijke vraag dat de voorbereiding van de verlenging van de convenanten vertraging had opgelopen. Het lid vraagt of intussen al een discussietekst over de verlenging en verbreding klaar is en of die al werd besproken met leden van de benchmark- en auditcommissie en andere belanghebbenden? Indien dit niet het geval is, wanneer zal de bespreking van de tekst dan starten? Is er al een voorstel van nieuwe convenant? Wat zijn de voorwaarden waaronder de nieuwe convenanten kunnen worden gesloten? Kan de minister een concrete timing geven voor de verlenging van de convenanten?

Het verbaast de heer Sabbe dat het nieuwe proces zoveel vertraging heeft opgelopen. In welke mate belemmert de vertraging de start van de nieuwe convenanten vanaf 1 januari 2013?

Mevrouw *Gwenny De Vroe* verwijst naar het Vlaams Klimaatbeleidsplan voor de periode 2013-2020, dat in 2011 werd voorbereid en waarover er al overleg met het middenveld heeft plaatsgehad (OD 3). De verwachtingen van het lid van het klimaatbeleidsplan zijn zeer hoog. De minister zei bij de toelichting van de beleidsbrief dat ze in december 2011 in Durban een globaal bindend klimaatakkoord zou bepleiten. Mevrouw De Vroe gaat ervan uit dat de krachtlijnen van het eventuele akkoord in het Vlaams Klimaatbeleidsplan zullen worden opgenomen.

De heer *Hermes Sanctorum* informeert naar de verdeling van de 15 percentreductiedoelstelling in de sectoren die niet onder het emissiehandelssysteem vallen (niet-ETS-sectoren). Deze Belgische doelstelling moet nog in een Vlaamse doelstelling worden vertaald. Kan de minister al aangeven aan welke percentages wordt gedacht, eventueel rekening houdend met een onderhandelingsmarge?

Wat is de stand van zaken betreffende de opname van de luchtvaartsector in emissiehandelssysteem? Vlaanderen heeft dit voorgesteld maar er was heel wat discussie over. Zal dit in 2012 kunnen worden gerealiseerd?

Het bedrag dat in de begroting wordt ingeschreven voor de zogenaamde Fast Start Finance is volgens de heer Sanctorum zeer beperkt en dat getuigt volgens het lid van slecht begrotingsbeleid. De minister wil in het midden laten wat de bijdrage van het Vlaamse Gewest zal zijn en haar onderhandelingspositie niet in gevaar brengen. De minister weet volgens het lid echter dat het over tientallen miljoenen euro zal gaan. Hoe zal de minister dit rechtzetten wanneer de Vlaamse bijdrage duidelijk is? Er is immers weinig ruimte voor nieuwe initiatieven in de begroting.

De heer *Bart Martens* sluit zich aan bij de vraag van de heer Sanctorum over de verdeling van de reductiedoelstellingen van de non-ETS-sectoren. De heer Martens informeert ook naar de verdeling van de doelstelling inzake hernieuwbare energie (13 percent) tussen de verschillende overheidsniveau's. Zijn er al afspraken gemaakt over de verdeling van de opbrengst van de veiling van CO_2-rechten? Misschien kan de opbrengst worden aangewend voor de financiering van Fast Start Finance? Wat is de stand van zaken van het overleg tussen de federale overheid en de gewesten?

Operationele doelstelling 6 gaat over de aangekondigde vervanging van de energie- en auditconvenanten door klimaatconvenanten. Waarin zullen de klimaatconvenanten verschillen van de bestaande energieconvenanten? Het lid veronderstelt dat ook andere broeikasgassen dan CO_2 in de nieuwe convenant worden opgenomen. Werden de bestaande convenanten geëvalueerd? Een evaluatie is volgens de heer Martens niet onbelangrijk. De Nederlandse Rekenkamer kwam recent tot de conclusie dat de convenanten in Nederland weinig tot geen resultaten hebben opgeleverd. De gerealiseerde verbetering van de energie-efficiëntie van de industriële sectoren bleef beperkt tot 0,5 percent per jaar, wat lager is dan de verbetering in de andere sectoren. Leiden de Vlaamse energieconvenanten tot betere resultaten? Zijn de Vlaamse convenanten beter ontworpen dan de Nederlandse? Zijn convenanten een goed instrument of kan meer worden bereikt via vergunningsvoorwaarden en sectorale voorwaarden?

1.3. Luchtbeleid

De heer *Ivan Sabbe* stelt dat er nog heel wat werk moet worden verricht om de kwantitatieve doelstellingen inzake fijn stof te halen. Het lid verwijst in dit verband naar de aangekondigde hervorming van de belasting op inverkeerstelling, waarvan zijn fractie vreest dat ze zal leiden tot de verdere verdieseling van het wagenpark. Volgens de beleidsbrief zou de nieuwe BIV in werking treden vanaf het aanslagjaar 2012. Het ontwerp van decreet moet echter nog door het Vlaams Parlement worden goedgekeurd. Maakt het uitstel het nog mogelijk om de nieuwe BIV op 1 januari 2012 in werking te laten treden?

Mevrouw *Gwenny De Vroe* vraagt wat de minister verstaat onder 'haalbare emissieplafonds en een evenwichtige verdeling' van de inspanning van de lidstaten van de EU in het kader van de NEC-doelstellingen. Kan de minister daar meer informatie over geven?

De hervorming van de BIV voor voertuigen zou in voege treden vanaf 2012. Ook de fractie van mevrouw De Vroe vreest dat de voorgestelde hervorming leidt tot een bevoordeling van dieselwagens. De kleine benzinewagens zouden daarvan de dupe zijn. De beleidsbrief stelt dat er pas in 2013 een overeenkomst met de andere gewesten zou komen over de hervorming van de jaarlijkse verkeersbelasting en de kilometerheffing voor vrachtwagens. Waarom wordt niet met de hervorming van de BIV gewacht tot daar duidelijkheid over is en men in één beweging de volledige verkeersbelasting kan hervormen?

Indien de nieuwe BIV werkelijk in 2012 in werking moet treden, wordt het dringend dat het ontwerp van decreet bij het Vlaams Parlement wordt ingediend. Wanneer mag het parlement het ontwerp van decreet verwachten? Het lid verwijst naar eerdere tussenkomsten en herhaalt haar vraag waarom het Vlaamse systeem van de ecoscore niet wordt gebruikt bij de hervorming.

Mevrouw De Vroe verwijst naar OD 13 over het bewerkstellingen van een milieuvriendelijke mobiliteit. Alleen maar onderzoek laten verrichten, zal de introductie van elektrische voertuigen niet bespoedigen. Wat zal de Vlaamse Regering concreet doen op het vlak van oplaadpunten?

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* stelt vast dat het niet goed gaat met de luchtkwaliteit in Vlaanderen. Dat is wat de Vlaming deze dagen in de media hoort en ook zelf aan den lijve ondervindt. De perceptie bij de burgers is dat de luchtkwaliteit in Vlaanderen slecht is. De dalende trends die de minister vermeldt in haar beleidsbrief worden door de recente berichtgeving over de overschrijding van de norm voor fijn stof van de kaart geveegd. Ook al hebben de weersomstandigheden er veel mee te maken, de verspreiding van fijn stof blijft volgens het lid een heikel punt in het beleid van de minister. De inspanningen die de minister in operationele doelstelling 12 beschrijft, zijn volgens mevrouw Van den Eynde te miniem om de problematiek daadwerkelijk aan te pakken. De commissieleden dringen al jaren, in diverse vragen om uitleg, aan op vooruitgang. Het lid vraagt zich af of dit werkelijk zo een moeilijke opdracht is. Heeft de minister alle hotspotzones laten onderzoeken? Het is volgens mevrouw Van den Eynde gekend waar de problemen zijn, maar toch worden ze weinig aangepakt.

Mogelijk wacht Vlaanderen een boete voor de overschrijding van de norm. De middelen voor de boete zou de minister beter aan concrete projecten hebben besteed. Wat doet de minister om de verspreiding van fijn stof door transport te verminderen? Gelooft de minister echt dat de hervorming van de BIV daarin een bijdrage zal leveren? De BIV is immers een eenmalige bijdrage, die nu al door de burger als een verkapte belasting wordt aanzien. Iemand die absoluut zijn zinnen op een bepaalde wagen heeft gezet, ook al is de belasting voor die wagen hoger dan voor een milieuvriendelijker alternatief, zal de BIV

voor die wagen mee in zijn aankoopbudget voorzien. De vervuilende wagens die meer dan vijf jaar oud zijn en die niet van eigenaar veranderen, blijven gewoon rondrijden. De minister doet immers geen inspanning om deze vervuilende wagens uit het verkeer te nemen. Mevrouw Van den Eynde betreurt daarom dat de minister de vraag van haar fractie tot het instellen van een schrootpremie niet heeft onderzocht. Met de middelen voor het betalen van de boete, had de minister talrijke vervuilende wagens uit het verkeer kunnen nemen. Vlaanderen had dan ongetwijfeld een lichte vooruitgang kunnen boeken inzake de aanpak van fijn stof.

Welke stappen onderneemt de minister om de burger nauwer te betrekken bij de aanpak van de luchtverontreiniging in Vlaanderen? Iedereen beseft wel dat de luchtkwaliteit niet zo goed is, maar de minister zou de burger ook moeten laten weten op welke manier hij een bijdrage kan leveren aan een betere kwaliteit.

In operationele doelstelling 13 verwijst de minister naar het betrekken van de milieuoverwegingen in het mobiliteitsbeleid. Het is volgens mevrouw Van den Eynde droevig om vast te stellen hoe deze Vlaamse Regering halsstarrig vasthoudt aan elektrisch rijden. Deze brandstof is volgens het lid niet klaar om een kentering in de mobiliteit teweeg te brengen. Waarom zet de Vlaamse Regering niet meer in op een mix van brandstoffen? Het lid verwijst naar de mogelijkheden van CNG of compressed natural gas. Het betreft weliswaar een fossiele brandstof maar ze is klaar om op de markt te worden gebracht. In Italië, Duitsland en andere landen rijden er honderdduizenden wagens op CNG, naast de andere brandstoffen. Deze brandstof is veel milieuvriendelijker dan diesel of benzine en de CNG-voertuigen hebben inmiddels een rijbereik van meer dan 500 kilometer. Toch geraakt deze brandstof niet geïntroduceerd in Vlaanderen. Het moedige gemeentebestuur van Brasschaat heeft wel durven innoveren en heeft op zijn gronden een tankstation ingericht voor elektrische wagens en wagens op aardgas. De Vlaamse Regering blijft volgens mevrouw Van den Eynde echter ter plaatse trappelen en beboet de dieselrijders in plaats van ze positief te stimuleren.

Mevrouw *Tine Eerlingen* stelt vast dat in de beleidsbrief voor de emissies van dioxines, pak's en zware metalen geen doelen worden vooropgesteld. Het MIRA-rapport 2010 verwijst nochtans wel naar doelstellingen. Waarom worden deze niet meer overgenomen in de beleidsbrief?

De nieuwe NEC-richtlijn zal de emissieplafonds voor NO_2 nog verder aanscherpen. Ook zal er vermoedelijk een plafond voor fijn stof worden opgenomen. Welke zijn de mogelijkheden en uitdagingen voor Vlaanderen? Welke mogelijkheden ziet de minister nog om de concentraties van deze twee parameters te reduceren? Veel zal daarbij afhangen van de vraag hoe de inspanningen om de nationale plafonds te halen, worden verdeeld over de gewesten en op welke basis dit zal gebeuren.

Om de lokale knelpunten inzake luchtkwaliteit aan te pakken, werd in de vorige beleidsbrief melding gemaakt van het instellen van lage-emissiezones en de aanmoediging van de installatie van roetfilters. In de begroting worden die initiatieven nog vermeld, maar niet langer in de beleidsbrief. Wat is daarvan de reden? Houdt die verband met het in de vorige beleidsbrief aangekondigde onderzoek over bijkomende maatregelen voor de inperking van NO_2 op straatniveau?

Het is voor de heer *Hermes Sanctorum* duidelijk dat de minister er niet in slaagt het fijn stof in Vlaanderen onder controle te krijgen. De discussie is al herhaaldelijk gevoerd in de commissie en daarbuiten. Een aantal oplossingen zijn gekend, maar er wordt weinig werk van gemaakt. Dat geldt voor fijn stof, maar ook de emissies van NOx en pak's stijgen in

de transportsector. Verkeer en transport is een belangrijke sector wat de emissie van fijn stof en stikstofoxide betreft. De dieselwagens hebben een aandeel van 97 percent in de emissie van stikstofoxide. De verdieseling van het Vlaamse wagenpark aanpakken zou een van de eerste betrachtingen van de minister moeten zijn. De minister verwees in het verleden voor de aanpak van fijn stof en stikstofoxide steeds naar de hervorming van de belasting op de inverkeerstelling.

De minister heeft bij de Europese Commissie uitstel gevraagd voor het halen van de normen inzake stifkstofoxiden en heeft ook een Luchtkwaliteitsplan opgesteld. De Inspectie van Financiën was volgens het lid vernietigend over het Luchtkwaliteitsplan omdat de minister de BIV als rode draad doorheen het plan gebruikt. Intussen werd de formule voor de berekening van de BIV nog aangepast, na de kritiek van automobilistenorganisaties en de milieubeweging. De heer Sanctorum vraagt de minister om duidelijk aan de commissieleden uit te leggen hoe de herziening van de BIV zal bijdragen tot de aanpak van fijn stof. Daar zijn volgens het lid immers heel wat vragen over.

De heer Sanctorum beoordeelt het wel positief dat de minister verder wil focussen op het meten van ultrafijn stof. Wat is de finaliteit van deze metingen? Zal de minister bijkomende maatregelen nemen of haar beleid wijzigen op basis van de conclusies?

De heer Sanctorum informeert voorts naar de stand van zaken van het proefproject betreffende de invoering van milieuzones (lage-emissiezones).

Mevrouw *Tinne Rombouts* verwijst naar de tussenkomsten van de andere leden over luchtkwaliteit. Het lid merkt dat de minister inzet op de lokale aanpak van het probleem van de luchtverontreiniging, maar ook van de geluidsoverlast. De lokale aanpak is volgens het lid een goede benadering om op deze vlakken resultaten te bereiken.

Het lid verwijst naar de vraag van mevrouw De Vroe over het stimuleren van de elektrische voertuigen en de beschikbaarheid van oplaadpunten in Vlaanderen. Wordt de minister ook betrokken bij de initiatieven die minister Lieten, bevoegd voor Innovatie, dienaangaande neemt? Mevrouw Rombouts vraagt of het beleid inzake oplaadpunten niet op Europees niveau moet worden bekeken, of dat op zijn minst de vergelijking met de buurlanden wordt gemaakt.

De heer *Bart Martens* wijst op de steeds belangrijk wordende integratie van milieuoverwegingen in het mobiliteitsbeleid. Het is logisch dat in de BIV een belangrijke klemtoon ligt op CO_2. De relatieve bijdrage van transport neemt nog altijd toe, terwijl voor gebouwen en de industrie reducties worden gerealiseerd. De hervorming van de BIV is een belangrijke stap die echter moet worden bekeken in relatie tot (de vergroening van) de jaarlijkse verkeersbelasting. Daartoe moet een samenwerkingsakkoord met de andere gewesten worden gesloten. Wat is de stand van zaken? Wordt er effectief een vergroening doorgevoerd in het samenwerkingsakkoord? Wordt daarbij rekening gehouden met de emissie van fijn stof? Het overleg met de andere gewesten is ook essentieel om een vergroening van de BIV op de leasingvoertuigen te realiseren, die nu noodgedwongen van de hervorming op Vlaams niveau worden uitgesloten.

In operationele doelstelling 13 leest de heer Martens dat de minister werk wil maken van de transitie naar elektrisch rijden. De vraag van mevrouw Van den Eynde naar een vergelijkbare inspanning voor het rijden op aardgas is volgens de heer Martens legitiem. Colruyt werkt in België aan het uitbouwen van een netwerk voor het rijden op aardgas. Maar er zijn meer inspanningen nodig en het lid vraagt na te gaan of het rijden op aardgas niet kan worden bevorderd door middel van proefprojecten van de Vlaamse overheid.

In het wagenpark van de Vlaamse overheid zouden ook wagens op aardgas kunnen worden opgenomen. Vrachtvervoer op aardgas zou kunnen worden aangemoedigd in de regeling inzake de kilometerheffing voor vrachtwagens, waarover Vlaanderen met de andere gewesten onderhandelt. In VLAREM zou in de sectorale voorwaarden voor tankstations specifieke aandacht kunnen gaan naar tankstations die aardgas leveren. De huidige voorwaarden zouden volgens de informatie van het lid niet echt aangepast zijn aan aardgas.

Wat betreft het meenemen van milieuoverwegingen in het mobiliteitsbeleid, wijst de heer Martens ook op de mogelijkheden van de omgevingsvergunning. De Vlaamse Regering wil de milieuvergunning en stedenbouwkundige vergunning in elkaar schuiven in een omgevingsvergunning. Volgens het lid biedt dit de kans om ook sectorale voorwaarden op te leggen aan mobiliteitsgenerende activiteiten. Grote shoppingcentra zouden dan bijvoorbeeld enkel nog kunnen worden ingeplant op locaties die goed met het openbaar vervoer bereikbaar zijn. Inrichtingen die heel wat goederenverkeer genereren, zouden enkel kunnen worden vergund op locaties die multimodaal zijn ontsloten en dus ook via spoor en binnenvaart bereikbaar zijn. Het nieuwe instrument van de omgevingsvergunning zou dus de kans bieden om een locatiebeleid te gaan voeren. Op niveau van de individuele vergunning van inrichtingen kunnen ook voorwaarden worden opgelegd aan de mobiliteitsbeheersing, zoals een vervoerplan of het aanbieden van shuttle-diensten.

1.4. Integraal waterbeleid

Mevrouw *Gwenny De Vroe* leest in de beleidsbrief dat een nieuwe heffingenregeling in het vooruitzicht wordt gesteld (OD 19). De verdere voorbereidingen zouden in 2012 gebeuren. Vanaf wanneer zou deze regeling in werking treden?

Er wordt in de periode 2012-2016 een bedrag van 200 miljoen euro geïnvesteerd in de bouw van nieuwe rioolwaterzuiveringsinstallaties en collectoren door Aquafin (OD 20). Hoe gaat de minister dit financieren en volgens welk schema?

Vanaf 2014 worden de gelden die nu naar de ondersteuning van de gemeentelijke milieuconvenanten gaan, geheroriënteerd naar de ondersteuning van de aanleg van gemeentelijke rioleringen. De minister zei eerder in de commissie dat de lokale besturen op een meer autonome wijze hun lokale natuur- en milieubeleid zouden kunnen opnemen (*Hand.* Vl. Parl. 2010-11, nr. C277). Maar waarom is in de beleidsbrief dan enkel sprake van een herbestemming van de middelen naar riolering?

Mevrouw De Vroe informeert naar de stand van zaken van de aanpassing van de wetgeving inzake polders en wateringen.

In OD 23 worden maatregelen opgesomd die een uitvoering zijn van de resolutie van het Vlaams Parlement betreffende het beheersen van wateroverlast in het kader van een integraal waterbeleid. Volgens het lid wordt daarbij voornamelijk het accent gelegd op de vereenvoudiging van de watertoets en wordt weinig gezegd over de timing van de andere maatregelen. Hoe ver staat de minister daar mee? In welke budgetten wordt er concreet voorzien?

OD 24 gaat over de watervoorraden en het aanbod aan drinkwater. Mevrouw De Vroe vraagt wanneer de minister concrete maatregelen denkt te nemen om de discrepanties in de prijszetting van de drinkwatermaatschappijen weg te nemen.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* ziet ook positieve punten in de beleidsbrief. Goed nieuws is de melding dat de goede toestand van het grondwater binnen de voorziene termijnen zal worden bereikt. In eerste instantie zullen een aantal aanpassingen aan VLA-

REM hiertoe een bijdrage leveren. De commissie heeft in het verleden al een grondige discussie gevoerd over de aankondiging dat de samenwerkingsovereenkomst Milieu met de gemeenten zou worden stopgezet. De minister wil vanaf 2014 de middelen die werden verdeeld via de samenwerkingsovereenkomst herverdelen en meer inzetten op rioleringen. Niemand zal de inspanningen om de rioleringsgraad te verhogen afkeuren, maar eigenlijk neemt de minister volgens het lid geen verantwoordelijkheid. In 2014 start immers een nieuwe regeerperiode, waardoor de extra middelen en inspanningen niet door de huidige minister zullen moeten worden geleverd. Mevrouw Van den Eynde vraagt hoe het gesteld is met de rioleringsgraad en welke inspanningen de minister zelf nog wil doen tijdens deze regeerperiode.

Mevrouw Van den Eynde verwijst naar de werkzaamheden van de verenigde Commissies voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed en Mobiliteit en Openbare Werken (de 'Commissie Wateroverlast') over de overstromingen. Wat is de stand van zaken van de aanleg van wachtbekkens? Welke afspraken werden er gemaakt met Wallonië voor de gevallen waarin overstromingen dreigen door de te snelle afvoer van water vanuit Wallonië?

Mevrouw *Tine Eerlingen* vraagt waarom in de beleidsbrief nu een onderscheid wordt gemaakt tussen de parameter 'water in goede chemische toestand' en de parameter 'druk door pesticiden'. In de vorige beleidsbrief werd de slechte chemische toestand immers toegeschreven aan de verhoogde concentratie van bestrijdingsmiddelen. Hoe moeten de cijfers nu worden geïnterpreteerd en is er nog een vergelijking mogelijk met de cijfers van vorig jaar?

Wat is de stand van zaken van de uniforme tariefstructuur voor de gemeentelijke saneringsbijdrage? In 2010 werd een werkgroep opgericht, met daarin de VMM, Samenwerking Vlaams Water, Infrax en VVSG, en met als doel onder meer het vastleggen van de gemeentelijke tariefstructuur. Wordt hier ook de bovengemeentelijke bijdrage bij betrokken, zoals vermeld in de beleidsbrief voor 2010-2011?

Mevrouw Eerlingen verwijst op haar beurt naar de hoorzittingen die werden georganiseerd na de wateroverlast van november 2010 en de resolutie betreffende het beheersen van de wateroverlast die door het Vlaams Parlement werd aangenomen op 7 juli 2011. De minister zelf gaf na de wateroverlast de CIW de opdacht om de situatie te analyseren, verbetervoorstellen te formuleren en een actieplan op te stellen. De minister overloopt in de beleidsbrief de aanbevelingen in de resolutie en schetst hoe aan de opvolging ervan wordt gewerkt. Binnen welke termijn zal het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet Integraal Waterbeleid worden behandeld door de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement? Wat is de stand van zaken? Wie wordt betrokken bij dit overleg en waar situeren zich nog eventuele knelpunten? In hoeverre is het actieplan van de CIW in uitvoering? Het gevaar bestaat immers dat Vlaanderen in de komende maanden opnieuw terechtkomt in de situatie van einde 2010.

Het lid heeft nog vragen bij de manier waarop de minister de resolutie van het Vlaams Parlement wil vertalen in nieuwe wetgevende initiatieven. Wat verstaat de minister onder een tussentijdse afbakening van de overstromingsgebieden? Hoe denkt de minister de signaalgebieden effectief te kunnen vrijwaren? Wat is de meerwaarde van het wateruitvoeringsplan ten opzichte van het bekkenvoortgangsrapport?

De bekkenbeheerplannen worden een onderdeel van de stroomgebiedbeheerplannen. Blijven de bekkenbeheerplannen ook bestaan als aparte entiteit of gaan ze in geheel op in de stroomgebiedbeheerplannen? Het risico bestaat dat de stroomgebiedbeheerplannen daar-

door zeer omvangrijke documenten worden, wat ten koste van de efficiëntie ervan zou kunnen gaan.

De gewestelijke stedenbouwkundige verordening wordt aangepast in functie van het langer vasthouden van water en het plaatselijk infiltreren van hemelwater. De aanpassing gebeurt in afstemming met de code van goede praktijk voor rioolstelsels. Regels uitvaardigen is volgens het lid echter een zaak, de controle op de naleving ervan een andere. Hoe zullen de verplichtingen in de gewijzigde stedenbouwkundige verordening worden gehandhaafd?

In de begroting worden ook middelen ingeschreven voor het bestrijden van de wateroverlast. Maar op welke basis zal het budget worden verdeeld over de verschillende projecten? De bedoeling moet zijn om de grootste risico's eerst aan te pakken. Hoe worden de prioriteiten bepaald?

De heer *Hermes Sanctorum* verwijst naar de toestand van de grondwaterlichamen. Slechts 26 percent van de grondwaterlichamen heeft een goede chemische toestand. Maar waarom wordt de evaluatie uitgesteld tot 2012?

De zuiveringsgraad van het afvalwater is toegenomen en er zijn een aantal knelpunten aangepakt. Wat is echter de situatie van de zuivering in het buitengebied in Vlaanderen? In het buitengebied blijft de zuivering volgens het lid vaak problematisch.

Bij operationele doelstelling 22 stelt de minister dat ze de ecologische toestand van de onbevaarbare waterlopen onder meer door ruiming wil verbeteren. Het lid vraagt hierover verduidelijking aan de minister. Gaat het over de bestrijding van invasieve exoten of over de sanering van vervuilde onderwaterbodems? Andere ruimingswerken zullen volgens het lid de ecologische toestand niet verbeteren.

De heer Sanctorum verwijst op zijn beurt naar de resolutie van de meerderheidsfracties en Open Vld die na de hoorzittingen over de wateroverlast werd aangenomen door het Vlaams Parlement. In de recente Septemberverklaring zei de minister-president dat de aanpak van wateroverlast een van de prioriteiten zal zijn in 2012. Het lid vraagt aan de minister een duidelijk overzicht van de middelen die bijkomend zullen worden ingezet voor overstromingsbeleid, in vergelijking met de kredieten voor 2011 en de voorgaande jaren.

Mevrouw *Tinne Rombouts* laat opmerken dat de beleidsbrief een overzicht bevat van hoe de Vlaamse Regering uitvoering geeft aan de resolutie van het Vlaams Parlement betreffende het beheersen van de wateroverlast in het kader van een integraal waterbeleid (pagina 57 tot 59). Het zou onrealistisch zijn te verwachten dat de aanbevelingen nu al zijn uitgevoerd, maar volgens het lid blijkt uit het overzicht dat al diverse initiatieven tot uitvoering zijn genomen. Uiteraard zal dit verder door de commissie moeten worden opgevolgd, maar de start is alvast genomen.

Er worden extra middelen ingeschreven, maar mevrouw Rombouts beseft dat niet alle behoeften inzake integraal waterbeleid in de voorliggende begroting 2012 kunnen worden gelenigd. Tijdens de hoorzittingen in de verenigde commissies bleek dat het kostenplaatje erg hoog kan oplopen. Dus zullen ook in het integraal waterbeleid keuzes moeten worden gemaakt en prioriteiten bepaald. Het lid kijkt in dit verband ook uit naar de voorstellen tot vereenvoudiging van de plannen en structuren. Het optimaliseren van de werking kan kostenbesparend zijn.

Ook de aanleg van rioleringen en de waterzuivering vergen aanzienlijke financiële middelen. Gelet op de Europese en Vlaamse doelstellingen inzake waterkwaliteit, wordt aan deze uitdaging terecht veel belang gehecht. Heel wat gemeenten zijn actief bezig met de aanleg van rioleringen en werken mee aan de opmaak van uitvoeringsplannen. Het is een nieuw instrument waarmee de gemeenten nog moeten leren werken, maar toch zijn ze vragende partij om snel te weten welke projecten prioriteit zullen krijgen. Mevrouw Rombouts vraagt daarom dat de VMM hieraan voorrang zou geven. Heeft de minister zicht op de timing inzake de goedkeuring van de uitvoeringsplannen?

De minister kondigt ook aan dat de ondersteuning voor de aanleg van rioleringen zal wijzigen. Kan de minister informatie geven over de timing? Duidelijkheid over de ondersteuning is belangrijk voor de gemeenten, die ervoor moeten zorgen dat de projecten ook op lokaal vlak financieel haalbaar zijn.

Mevrouw Rombouts verwijst naar haar eerdere tussenkomsten in de commissie over invasieve soorten. De beleidsbrief vermeldt dat een beheerregeling voor invasieve waterplanten is uitgewerkt (OD 22). Beheer is noodzakelijk, zeker op de plaatsen waar invasieve exoten woekeren. Het lid vraagt ook aandacht voor preventie. Welke preventieve maatregelen overweegt de minister? Ziet de minister de mogelijkheid om de verkoop van bepaalde invasieve soorten te verbieden? Werd hierover overleg gepleegd met de federale overheid?

De heer *Bart Martens* informeert naar de stand van zaken van de uitvoeringsplannen van de rioleringen. De zoneringsplannen zijn vastgelegd, waardoor de gemeenten weten waar afvalwater collectief wordt ingezameld en waar burgers en bedrijven op individuele afvalwaterbehandeling zijn aangewezen. Nu moet gebiedsdekkend worden vastgelegd wanneer welke investeringen in de verdere uitbouw van de collectieve infrastructuur kunnen worden verwacht. De VMM en de lokale besturen moeten nu werk maken van die uitvoeringsplannen.

De heer Martens beoordeelt het positief dat de minister extra middelen heeft kunnen bekomen voor de bestrijding van wateroverlast. Het lid is minder gerust in de beschikbare middelen voor de bevaarbare waterlopen. Zo is de vraag of de middelen voor het geactualiseerde Sigmaplan op peil zijn om de engagementen van de Vlaamse Regering ter zake na te komen.

Wat betreft de uitvoering van de resolutie betreffende het beheersen van de wateroverlast, heeft de heer Martens nog een vraag over de aanvullende instrumenten om het waterbergend vermogen in overstromingsgevoelige gebieden te vrijwaren. Er werd gewezen op de mogelijkheid om erfdienstbaarheden op te leggen of om een gewestelijke stedenbouwkundige verordening over het behoud van het waterbergend vermogen uit te vaardigen. Hierover is niets terug te vinden in de beleidsbrief Leefmilieu en Natuur noch in de beleidsbrief Ruimtelijke Ordening.

De beleidsbrief vermeldt wel dat in de bekkenbesturen is gestart met de toetsing van de signaalgebieden, de nog niet ontwikkelde, harde gewestplanbestemmingen die in overstromingsgevoelig gebied liggen. De bekkenbesturen kunnen zich dan uitspreken over de mogelijkheden om de bestemming te wijzigen of te ruilen of andere oplossingen voorstellen. Een instrument zoals een erfdienstbaarheid zou echter zekerheid bieden over het behoud van het waterbergend vermogen. Om dat te vrijwaren, zijn planologische oplossingen mogelijk of systemen van adaptief of waterneutraal bouwen.

De heer *Hermes Sanctorum* sluit zich aan bij de tussenkomst van de heer Martens. De minister maakt in de beleidsbrief wel melding van de watertoets, maar niet van andere

actieve instrumenten. Het lid vraagt zich ook af waar de flessenhals zit in verband met de gewestelijke stedenbouwkundige verordening voor het vasthouden van hemelwater op privéterrein. Wanneer zal de aanpassing van de verordening er eindelijk komen?

Deze laatste vraag is volgens de heer *Bart Martens* terecht, hoewel het in eerste instantie een bevoegdheid van de minister van Ruimtelijke Ordening betreft. Er is al jaren sprake van de aanscherping van de bestaande stedenbouwkundige verordening Hemelwater. Het Vlaams Parlement drong daar al op aan in de resolutie van 5 maart 2008 betreffende de saneringsplicht voor afvalwater (*Parl. St.* Vl. Parl. 2007-08, nr. 1504/6). Wat zijn de redenen voor de vertraging?

1.5. Afvalstoffen- en materialenbeleid

Mevrouw *Gwenny De Vroe* verwijst naar de bespreking in de commissie van het ontwerp van Materialendecreet (*Parl. St.* Vl. Parl. 2010-11, nr. 1233/1). Er wordt al gewerkt aan optimale inzamelstructuren voor bedrijfsafval en meer bepaald het met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval (OD 26). Wat is nu de stand van zaken?

Mevrouw *Tine Eerlingen* meent dat Vlaanderen op de goede weg is met het ontwerp van Materialendecreet, dat recent in de commissie werd goedgekeurd. Het Vlaamse Gewest neemt duidelijk een voortrekkersrol op. De beleidsbrief vermeldt de opmaak van een plan van aanpak om het met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval meer selectief te gaan inzamelen (tegen eind 2012). Vorig jaar werd de horecasector nog als prioritaire sector vernoemd. Worden dit jaar bepaalde sectoren als prioritair beschouwd of worden alle sectoren hierbij betrokken?

De heer *Hermes Sanctorum* begrijpt niet waarom de Vlaamse Regering een proefproject afwacht vooraleer de selectieve pmd-inzameling bij bedrijven op te leggen. Vanwaar die afwachtende houding?

De eco-efficiëntie en het grondstoffen- en materialengebruik zijn zeer moeilijk te evalueren. De status en de trend van eco-efficiëntie zijn moeilijk af te leiden uit de beleidsbrief. Het verbaast de heer Sanctorum dat er voor grondstoffen- en materialengebruik zelfs geen cijfers en ook geen doelstellingen zijn opgenomen, terwijl dit net een van de prioriteiten van het beleid van de minister is.

1.6. Beleid bodem en natuurlijke rijkdommen

Mevrouw *Gwenny De Vroe* verwijst naar operationele doelstelling 39. De onderhandelingen met de andere gewesten over een stookoliefonds (voor de sanering van lekkende stookolietanks van particuleren) lopen nog steeds. Intussen wordt gewerkt aan de voorbereidingen van een Vlaams stookoliefonds, voor het geval een Belgisch akkoord over de oprichting van een fonds zou uitblijven. Wanneer valt daarover de definitieve beslissing?

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* laat opmerken dat de oprichting van een bodemsaneringsfonds voor lekkende stookolietanks al sinds lang in de commissie wordt besproken. Het lid heeft het laatste decennium al vier verschillende leefmilieuministers over dit onderwerp ondervraagd. De oprichting van het fonds lijkt gewoon niet van de grond te komen. De minister stelt in operationele doelstelling 39 dat er een nieuw voorstel werd opgemaakt. Over welk nieuw voorstel gaat het dan? Gaat het over het voorstel voor een Vlaams stookoliefonds dat in mei 2011 door de OVAM werd opgesteld? Wat is intussen de stand van zaken?

Ook mevrouw *Tine Eerlingen* informeert naar de stand van zaken van het Vlaams stookoliefonds. Wat was het resultaat van het overleg van 31 maart 2011? Zal de minister de studie van OVAM omtrent de haalbaarheid van een Vlaams fonds verder gebruiken of wordt een federale doorbraak afgewacht? Komt dit op de agenda van het overleg met de andere gewesten?

Mevrouw Eerlingen begrijpt uit de beleidsbrief dat het systeem voor handhaving bij nieuwe bodemverontreiniging met een jaar vertraging wordt opgestart. Bij historische verontreiniging wordt er al een timing voor de sanering opgelegd. Wordt er ook opgevolgd of de sanering effectief binnen die termijn gebeurt?

Op welke termijn verwacht de minister dat de nulmetingen voor de bepaling van de bodemkwaliteit zullen worden verplicht voor de exploitanten van inrichtingen met risicoactiviteiten?

Wat betreft de historische verontreiniging zal prioriteit worden gegeven aan gronden met een kwetsbaar bodemgebruik (woonzones, scholen, drinkwatergebieden enzovoort). Heeft de OVAM zicht op de grootte van de last voor de Vlaamse overheid en de lokale overheden? Vele gronden zijn immers in eigendom van deze overheden. Wordt dit nog in kaart gebracht? Wat zijn de streefdoelen? Hoe zal dit worden gefinancierd?

Een goed bodembeleid kan volgens het lid enkel worden gerealiseerd als de overheid een beeld heeft van de aanwezigheid van potentiële bronnen van verontreiniging, nu en in het verleden. De minister verwijst in haar beleidsbrief naar een proefproject met een plan van aanpak in vijf Vlaamse gemeenten. Welke stappen zal de minister concreet zetten om de gemeentelijke inventarissen uit te bouwen en die data te centraliseren? De lokale ervaring leert mevrouw Eerlingen dat het aantal te saneren gronden elk jaar lijkt toe te nemen, wellicht omdat er nooit een duidelijk zicht was op de te saneren oppervlaktes.

De heer *Hermes Sanctorum* merkt op dat de erosiebestrijdingsindicator aangeeft dat 9,6 percent van de belangrijkste erosieproblemen in Vlaanderen opgelost werden. De heer Sanctorum vindt dit een laag cijfer. Ook de doelstelling ligt vrij laag (14 percent in 2014). De erosiebestrijding kwam ook aan bod in de werkzaamheden van de verenigde commissies over wateroverlast. Wordt het niet tijd om meer verplichte erosiebestrijdingsmaatregelen op te leggen in Vlaanderen?

1.7. Biodiversiteitsbeleid

Mevrouw *Vera Van der Borght* verwijst naar operationele doelstelling 58. Die stelt dat Vlaanderen, vertrekkend van optimalisatie, vervollediging en uitvoering van de regelgeving betreffende soorten, jacht, wildschade en riviervisserij, de toestand van kritische soorten en soortengroepen wil verbeteren, teneinde de biodiversiteit in stad en platteland te bevorderen. De Minaraad heeft op 20 oktober 2011 op eigen initiatief en met unanimiteit een advies uitgebracht over jacht bij extreme winterse weersomstandigheden. Omdat de winter van 2011 voor de deur staat, zouden de voorgestelde wijzigingen volgens het lid bij hoogdringendheid moeten behandeld worden.

De Minaraad pleit ervoor om de jachtvoorwaarden aan te passen om meer eenduidigheid en rechtszekerheid te bekomen. Concreet pleit de raad ervoor om de jacht op te schorten wanneer er een sneeuwtapijt ligt van minimaal vijf centimeter sneeuw. De sneeuwregeling moet gelden tot 24 uur na het vallen van de laatste vlok. Op die manier wordt het naspeuren van wild niet te gemakkelijk gemaakt. De Minaraad formuleert eveneens een aantal uitzonderingen.

De Minaraad stelt ook voor om bij vorst enkel de jacht op te schorten voor waterwild en dit wanneer de helft of meer van de oppervlakte van waterpartijen bevroren is. De administrateur-generaal van het ANB zou, op advies van de provinciale directeur, de beslissing tot opschorting van de jacht nemen. De beslissing zou per provincie gelden. Deze regeling moet de rechtszekerheid garanderen en de handhaving op het terrein vergemakkelijken. De Minaraad vindt dat het ANB de voorgestelde maatregelen gedurende de komende winters moet evalueren vanuit een beleidsmatig oogpunt. Het INBO kan een rol spelen bij de evaluatie vanuit een wildbeheersoptiek.

Mevrouw Van der Borght informeert naar de stand van zaken met betrekking tot het besluit tot aanpassing van de jachtvoorwaarden, dat reeds eerder door de minister werd toegelicht. Hoe staat de minister tegenover de wijzigingen die door de Minaraad worden voorgesteld. Wanneer en in hoeverre zullen de voorgestelde wijzigingen worden overgenomen?

Mevrouw *Gwenny De Vroe* leest in de beleidsbrief dat, inzake de uitbreiding van de natuurgebieden, de achterstand bij de erkenning van de beheersplannen van erkende natuurgebieden niet verder zal toenemen (OD 57). Wanneer denkt de minister de achterstand volledig weg te werken?

Mevrouw *Tine Eerlingen* meent dat het, voor het vergroten van het draagvlak voor de natuur, niet enkel belangrijk is de natuur te bewaren of te creëren, maar ook in de mate van het mogelijke open te stellen voor het publiek. Het streefdoel van de minister inzake toegankelijkheid werd nog niet gehaald, net zo min als de oppervlakte aan speelzones in groene gebieden. Welke acties denkt de minister te ondernemen om de achterstand in te lopen?

De doelstelling om meer groengebieden in eigen beheer te hebben, veronderstelt meer personeel en middelen voor onderhoud. Hoe zal de minister dit opvangen binnen de toegekende budgetten?

Wat is de stand van zaken van de herziening van de jachtregelgeving? Plant de minister nog een wijziging van het Jachtdecreet of worden enkel de uitvoeringsbesluiten gewijzigd? Op welke termijn zal dit gebeuren? Wordt de herziening nog gekoppeld aan de evaluatie van het Soortenbesluit? Een eerste evaluatie van het Soortenbesluit met verbetervoorstellen van het ANB werd intussen aan de minister voorgelegd. Wat is de stand van zaken daarvan?

De projectoproep voor subsidies voor de aankoop van te bebossen gronden door lokale besturen kende een groot succes. De minister plant nu een verdubbeling van het budget uit het bossencompensatiefonds. Acht de minister dit voldoende? Het voor 2011 voorziene budget volstond immers niet en bovendien wil de minister een verbrede projectoproep organiseren.

In de beleidsbrief Landbouw komt het verdwijnen van de bijen uitgebreid aan bod. Zal ook de minister van Leefmilieu concrete acties ondernemen om de gemeenten, particulieren, bedrijven enzovoort aan te sporen om meer bijenvriendelijke aanplantingen te doen?

Volgens de heer *Hermes Sanctorum* blijft het behoud van de biodiversiteit een gigantische uitdaging voor Vlaanderen. Het lid ziet echter weinig evolutie. Zelfs de studiedienst van de Vlaamse Regering moet vaststellen dat er de voorbije jaren geen toename was in de afbakening van VEN en IVON. Wanneer zal het Vlaamse Gewest de vooropgestelde doelstelling halen?

Bij operationele doelstelling 58 wordt vermeld dat een aanpak van de bever wordt voorbereid. Gaat het dan om de bestrijding van de bever in Vlaanderen?

De heer *Bart Martens* verwijst naar operationele doelstelling 55 over de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen. In de loop van 2012 zal een budgettaire raming gemaakt worden van de realisatie van de specifieke doelstellingen. Betekent dit dat in 2012 ook de definitieve vastlegging van de S-IHD mag worden verwacht? Volgens de Europese regels had dit reeds eind 2010 moeten gebeuren. Het lid hoopt dat de definitieve vastlegging in 2012 kan gebeuren. Kan de minister de timing verduidelijken ?

In OD 57 vermeldt de minister dat de achterstand bij de erkenning van de beheerplannen van erkende natuurreservaten niet verder mag toenemen. De heer Martens vraagt of het niet mogelijk is de achterstand in te lopen. De achteruitgang van de biodiversiteit veronderstelt volgens het lid een inhaalbeweging en niet louter een standstill.

In OD 59 verwijst de minister naar een studie van de Minaraad die in beeld brengt welke instrumenten momenteel beschikbaar zijn voor de realisatie van IHD. De fractie van de heer Martens juicht dit initiatief toe, maar vraagt die actie samen te bekijken met de voorbereiding van het ontwerp van decreet betreffende de landinrichting (OD 97), waarin de instrumenten voor de inrichting van het platteland worden bekeken. Beide doelstellingen zouden volgens het lid op elkaar moeten worden afgestemd. In het ontwerp van decreet betreffende de landinrichting mogen volgens het lid de instrumenten waarover de VLM vandaag al beschikt, zoals de grondenbank bijvoorbeeld, ook meer gebiedsdekkend worden ingezet en niet enkel projectgericht.

Het lid stelt voorts met grote tevredenheid vast dat er bij de lokale besturen veel interesse is voor bebossingsprojecten. Er werden meer projecten ingediend dan er middelen beschikbaar waren in het bossencompensatiefonds. Destijds is een goede beslissing genomen door de middelen in het fonds aanwendbaar te maken voor projecten van de lokale besturen. De middelen in het fonds worden verdubbeld en tot tevredenheid van het lid komt er ook een nieuwe oproep. Misschien kan er extra op worden ingezet en kunnen de middelen worden toegekend in functie van de vraag? De doelstelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen om 10.000 hectare bosgebied te creëren, is immers nog lang niet gehaald.

De heer Martens hoopt ook snel het ontwerp van verzameldecreet (ontwerp van decreet houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en natuur) te kunnen goedkeuren. Daarin worden de bindende adviezen van het Departement Landbouw inzake het bebossen van landbouwgronden geschrapt. Dat advies is immers bijna systematisch negatief.

Mevrouw *Tinne Rombouts* merkt op dat de minister in haar beleidsbrief enkele keren naar het witboek Interne Staatshervorming verwijst. Zo zal vanaf het najaar 2011, maar vooral in 2012, de overdracht van de regionale landschappen naar de provincies worden uitgewerkt (OD 63). Het lid vraagt op welke manier de overdracht wordt voorbereid? De verschuiving heeft wellicht ook consequenties voor de manier van werken van de regionale landschappen. Wordt daarover overleg gepleegd? Hoe denkt de minister de overdracht aan te pakken?

1.8. Beleid lokale leefkwaliteit

De heer *Ivan Sabbe* verwijst naar operationele doelstelling 75 in de beleidsbrief over het voorkomen van gehoorschade en geluidsoverlast door muziek. Werd het ontwerp van besluit van 15 juli 2011, dat begin 2012 zou worden goedgekeurd, nog aangepast na de bezwaren en verzuchtingen van de muziek- en jeugdsector? Wat zijn de resultaten van de

impactanalyse die begin november 2011 aan de Vlaamse Regering werd voorgelegd en waarin wordt nagegaan wat de financiële implicaties zijn van de nieuwe geluidsnormen voor de jeugdsector?

Ook mevrouw *Gwenny De Vroe* heeft vragen bij de implementatie van de nieuwe geluidsnormen. In het voorjaar van 2012 worden infosessies gepland. Is het realistisch te veronderstellen dat die nieuwe normen in het volgende festivalseizoen volledig zullen worden toegepast?

Mevrouw *Tinne Rombouts* informeert naar het overleg dat de minister begin oktober 2011 had met de Vlaamse Jeugdraad over de nieuwe regeling ter voorkoming van gehoorschade. Welke afspraken zijn er gemaakt? Zijn er nog andere voorstellen uit voortgevloeid?

Mevrouw *Tine Eerlingen* informeert naar de stand van zaken van het overleg met de bioscopen inzake gehoorschade en geluidsoverlast. In de beleidsbrief wordt enkel het overleg met de muzieksector vermeld.

Mevrouw Eerlingen beoordeelt het voorts positief dat einde 2011 de geluidsactieplannen wegverkeer en spoorwegverkeer definitief zullen worden goedgekeurd. Het voorbije jaar werd ook een bijkomende studie uitgevoerd van de maatregelen die kunnen worden genomen om de blootstelling aan geluidshinder in de omgeving van de luchthaven van Zaventem te beperken. Welke timing stelt de minister voorop inzake de vaststelling van het definitieve actieplan voor Zaventem? De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken kondigde aan dat er een maatschappelijke kosten-batenanalyse zou worden uitgevoerd rond de nachtvluchten op de luchthaven van Zaventem. Zullen de resultaten worden geïntegreerd in het definitieve actieplan of zal er later een herziening gebeuren?

Net zoals vorig jaar werd aangekondigd, moet het lichthinderbeleid nog steeds worden uitgewerkt. Heeft de minister hierover al overleg gehad met de minister van Mobiliteit en Openbare Werken? Wat is de stand van zaken?

Het consultatietraject over de effecten van hoogspanning op de menselijke gezondheid werd onlangs afgerond en kwam bij die gelegenheid ook ter sprake in de commissie (*Hand.* Vl. Parl. 2011-12, nr. C20). De beleidsbrief vermeldt echter dat de studie nog loopt. Gaat het dan over het consultatietraject of over een andere studie? Naast een literatuurstudie zou aan een beleidsmatige vertaling worden gewerkt, maar de beleidsbrief blijft vaag op dat punt. Kan de minister de stand van zaken verduidelijken?

Geluidshinder blijft voor mevrouw *Marleen Van den Eynde* een heikel punt in het beleid van de minister. Het opmaken van geluidskaarten en -actieplannen valt onder haar bevoegdheid. De geluidshinder door wegverkeer daadwerkelijk aanpakken door de plaatsing van geluidswerende inrichtingen, valt onder de bevoegdheid van de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken. De Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken van het Vlaams Parlement wacht volgens het lid op een signaal van de minister van Leefmilieu dat ze de geluidsproblematiek daadwerkelijk wil aanpakken. De minister zal er binnenkort de stand van zaken moeten presenteren.

De heer *Bart Martens* leest in de beleidsbrief dat de actieplannen weg- en spoorverkeerslawaai zullen worden aangepast, na onderzoek op basis van de eerder goedgekeurde geluidskaarten (OD 71). Het lid hoopt dat ook de zogenaamde module 5 van de mobiliteitsconvenant wordt aangepast. Die module voorziet in een cofinancieringsregeling voor geluidsmuren langs wegen maar houdt daarbij geen rekening met het aantal blootgestelden, enkel met het niveau van de geluidsoverlast. De fractie van de heer Martens hoopt

dat dit kan worden rechtgezet bij de herziening van module 5. De meeste gehinderden bevinden zich immers in dorps- en stadskernen die worden doorkruist door grote wegen.

1.9. Mestbeleid

Mevrouw *Tinne Rombouts* verwijst naar het nieuwe Mestdecreet dat recent door het Vlaams Parlement werd goedgekeurd (*Parl. St.* Vl. Parl. 2010-11, nr. 1038/8). Het lid hoopt dat de uitvoering op het terrein vlot verloopt. De Vlaamse Regering is enkele belangrijke engagementen aangegaan ten aanzien van de Europese Commissie maar ook ten aanzien van de sector. Het is uitermate belangrijk dat de ondersteunende maatregelen voor de sector goed worden uitgewerkt en snel worden genomen.

De heer *Bart Martens* leest in operationele doelstelling 86 dat de minister eind 2011 een voorstel tot geactualiseerde nitraatresiduwaarden aan de Europese Commissie wil voorleggen. Het lid ging ervan uit dat dit in juni 2011 zou gebeuren. Wat is het resultaat van het overleg met de Europese Commissie? Welk bijkomend onderzoek zal er gebeuren in 2012? Is er al niet voldoende gestudeerd om de nitraatresiduwaarden te actualiseren?

1.10. Beleid open ruimte

Mevrouw *Tinne Rombouts* verwijst naar de instrumenten ruilverkaveling, landinrichting en natuurinrichting. Voor ruilverkaveling werd het budget reeds verhoogd en dat is een goede zaak om de afwikkeling van diverse projecten te verzekeren. De minister werkt aan een ontwerp van decreet betreffende de landinrichting. Mevrouw Rombouts vraagt daarbij aandacht voor de afstemming van planningsprocessen. Door het gelijktijdig lopen van diverse planningsprocessen worden vaak dezelfde gronden getroffen door ontwerpplannen. Voor het betrokken bedrijf komen de plannen samen, terwijl de betrokken administraties de plannen niet op of naast elkaar leggen. Zullen de plannen voor ruilverkaveling, landinrichting en natuurinrichting in de toekomst afzonderlijk blijven bestaan? Het lid zal ook de aandacht van de minister van Ruimtelijke Ordening vragen voor een betere afstemming van de planningsprocessen.

De heer *Bart Martens* stelt dat, wat de sp.a-fractie betreft, ook bestemming en inrichting meer parallel kunnen sporen. Vandaag wordt pas gestart met land- of natuurinrichting wanneer de gebieden de juiste bestemming hebben gekregen. Volgens het lid moet het mogelijk zijn dat met de goedkeuring van bijvoorbeeld een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan tegelijk een inrichtingsplan wordt voorgelegd. De actoren in de open ruimte weten in dat geval ook wat ze kunnen verwachten van de nieuwe bestemming. Ook de inzet van flankerende instrumenten kan daarbij aan bod komen. Het parallel aanpakken van bestemming en inrichting van gebieden kan voor een belangrijke tijdwinst zorgen. Wat is het standpunt van de minister daarover?

De heer Martens stelt dat het Vlaamse regeerakkoord een passage bevat over het instellen van collectieve beheersovereenkomsten, bijvoorbeeld voor de aanleg en het beheer van plasbermen en grasbufferstroken of het opnieuw openstellen en onderhouden van buurtwegen. Vandaag worden beheersovereenkomsten met individuele landbouwers gesloten. Een collectieve aanpak door landbouwers, bosgroepen of regionale landschappen kan de lijninfrastructuur voor landschap en natuur bevorderen. Het lid vindt hierover niets terug in de beleidsbrief.

1.11. Slagkrachtige overheid

Mevrouw *Tinne Rombouts* stelt vast dat de vergoedingenregeling in het kader van de kapitaalschade- en gebruikerscompensatie operationeel is (OD 100). Tot op heden zijn 116 dossiers voor kapitaalschade ingediend. 24 daarvan waren onontvankelijk, 50 zijn afge-

werkt zonder vergoeding, 17 zijn afgewerkt met vergoeding. Het lid informeert naar de redenen voor onontvankelijkheid van 24 dossiers. Waarom werd in 50 andere dossiers geen vergoeding uitgekeerd? De dossiers die zijn afgewerkt met een vergoeding betreffen een oppervlakte van 42,2 ha. Er zijn nog 25 dossiers in behandeling voor een aangevraagde oppervlakte van 155 ha. Hoeveel hectare kwamen er in totaal in aanmerking voor kapitaalschade of gebruikerscompensatie?

Mevrouw *Gwenny De Vroe* verwijst naar operationele doelstelling 124. Daarin wordt verwezen naar de integratie van de milieuvergunning en de bouwvergunning in één omgevingsvergunning. Ook nu wordt in de beleidsbrief geschermd met voorontwerpen, studies, startnota's en dergelijke. Wat is nu de precieze timing waarbinnen de Vlaamse Regering dit noodzakelijke vereenvoudigingsproject zal realiseren en concretiseren op het terrein?

In de vorige beleidsbrief stond dat er op 1 september 2011 een operationeel milieuvergunningenloket zou komen, waardoor vergunningsaanvragen en meldingen ook effectief en op een geldige manier digitaal kunnen worden ingediend. De huidige beleidsbrief vermeldt dan weer dat de digitale milieuvergunningsaanvraag begin 2013 van start zou kunnen gaan (OD 127). Mevrouw De Vroe betreurt deze vertraging.

Mevrouw *Tine Eerlingen* gaat ervan uit dat de stand van zaken van de omgevingsvergunning ook zal worden besproken in de Commissie Versnelling Maatschappelijk Belangrijke Investeringsprojecten.

Het lid informeert naar het resultaat van de haalbaarheidsstudie inzake het uitrusten van overheidsgebouwen met zonnepanelen, die in de vorige beleidsbrief werd aangekondigd. Mevrouw Eerlingen wijst ook op de evolutie van de ecoscore van het wagenpark van de Vlaamse overheid. De overheid zou als voorbeeld moeten fungeren. Hoewel de ambities hoog zijn (63 percent als gemiddelde score), is de huidige score van het overheidswagenpark 52,5 percent en dus lager dan het gemiddelde van het Vlaamse personenwagenpark (54,9 percent). Acht de minister de doelstelling om tegen 2015 een gemiddelde ecoscore van 63 percent te halen nog realistisch?

De minister stelt in haar beleidsbrief dat de structurele samenwerking met het beleidsdomein Landbouw zal worden uitgediept en verbreed (OD 140). In 2011 werd voornamelijk gewerkt aan de afstemming van een Vlaamse insteek voor een vernieuwd gemeenschappelijk landbouwbeleid. In welke mate werd de minister betrokken bij de bespreking van het GLB en welke bijdrage kon de minister hieraan leveren?

Het lid deelt de mening van de minister dat een aangescherpte samenwerking tussen de gewesten noodzakelijk is op een aantal punten. Het stookoliefonds werd reeds als voorbeeld vermeld. Ook inzake waterbeheersing en waterafvoer vanuit Wallonië moeten duidelijke afspraken worden gemaakt. De communicatie daarover en de afstemming van waterbeheersingswerken moet worden verbeterd.

De heer *Hermes Sanctorum* verwijst naar de discussies in de commissie begin 2010 over de aanpak van de milieuvergunningenpiek (*Parl. St.* Vl. Parl. 2009-10, nr. 287/1-5). Er was toen kritiek op het ontbreken van een milieuvergunningendatabank. Die databank blijkt er nog steeds niet te zijn. Wat is de reden van de trage realisatie van dit project?

De heer *Bart Martens* vraagt verduidelijking bij operationele doelstelling 112. In 2012 zou de focus liggen op de invoering en toepassing van bijkomende handhavingsinstrumenten. De heer Martens vraagt wat de minister daaronder begrijpt. Gaat het om de bestuurlijke transactie, ook wel minnelijke schikking genoemd? De fractie van het lid heeft vorige

legislatuur reeds voorgesteld om dergelijke instrumenten in het Milieuhandhavingsdecreet in te schrijven. De ervaring in andere domeinen, zoals de verkeerswetgeving, leert dat een minnelijke schikking in vele gevallen snel tot resultaten leidt. Kan de minister verduidelijken wat met bijkomende handhavingsinstrumenten wordt bedoeld?

Het lid meent voorts dat de lokale besturen snel duidelijkheid moeten krijgen over de rol die ze nog hebben in de milieuhandhaving. In de discussie over het witboek Interne Staatshervorming is gezegd dat de middelen die aan de lokale besturen werden toegezegd in het kader van het addendum over handhaving bij de samenwerkingsovereenkomst, naar het Vlaamse Gewest zouden gaan om de gewestelijke Milieu-inspectie te versterken. De lokale besturen vragen zich nu af welke taken ze nog toebedeeld krijgen op het vlak van handhaving. Moeten er nog lokale toezichthouders worden aangesteld, zoals voorzien in het Milieuhandhavingsdecreet? Hoe zullen de taken tussen gewest en steden en gemeenten worden verdeeld?

2. Antwoorden van de minister en replieken van de leden

2.1. Algemeen

Mevrouw *Joke Schauvliege* antwoordt eerst op de opmerkingen over de leesbaarheid van de begroting. De inwerkingtreding van het Rekendecreet brengt een andere voorstelling van de begrotingstabel mee, per begrotingsartikel. Daardoor is een vergelijking met de voorgaande jaren inderdaad moeilijk. Samen met de toelichting bij de begroting per programma werd wel een gedetailleerde tabel, waarin ook de vroegere basisallocaties zijn opgenomen, aan het Vlaams Parlement bezorgd (*Parl. St.* Vl. Parl. 2010-11, nr. 13/2-L). Die maakt het wel mogelijk de vergelijking te maken. In de memorie van toelichting wordt ook getracht om, waar mogelijk, telkens een duidelijke link met de beleidsbrief te leggen.

De minister reageert op de opmerking van de heer Sanctorum dat er weinig evolutie in het milieubeleid zit en dat er weinig nieuwe hefbomen en nieuwe instrumenten worden aangedragen. Ze stelt dat de gemakkelijke en goedkope inspanningen inzake milieubeleid, zowel klimaatbeleid als waterbeleid, al werden gedaan. Het 'laaghangend fruit' is al geplukt. De zware inspanningen die nu nog moeten gebeuren, vragen meer tijd en middelen en vaak ook een andere aanpak. Er wordt echter hard gewerkt: de genomen maatregelen worden uitgevoerd en er wordt naar nieuwe oplossingen gezocht. De voortgang in het beleidsdomein wordt bovendien zo nauwkeurig mogelijk gemonitord.

De minister begrijpt de opmerking van mevrouw Rombouts over de planlast. Het is goed dat in het milieubeleid plannen worden gemaakt en dat daarin maatregelen, doelstellingen en prioriteiten worden gesteld. De slinger mag echter niet te ver doorslaan, een overdaad aan plannen staat de uitvoering in de weg. De minister vindt het een goede suggestie dat de commissie een oefening zou doen om de planlast in het milieubeleid te verminderen. Het Planlastendecreet is niet van toepassing op het milieubeleid.

De heer *Hermes Sanctorum* erkent dat er in het Vlaamse milieubeleid veel wordt gemonitord en dat ook heel wat onderzoek wordt uitgevoerd. Dat is op zich een goede zaak. Maar het lid vreest dat veel maatregelen in een onderzoeks- of afwegingsfase blijven steken. Hier en daar wordt ook een proefproject opgestart, maar dat leidt dan weer niet tot echte beslissingen. Er worden volgens het lid weinig knopen doorgehakt in het milieubeleid. Monitoren is een goede zaak, maar het mag daar niet bij blijven.

2.2. Klimaatbeleid

Minister *Joke Schauvliege* antwoordt op de vragen van de heren Sabbe en Martens over de klimaatconvenanten. De benchmark- en auditconvenanten betreffen een bevoegdheid van de Vlaamse minister van Energie. De huidige convenanten lopen tot einde 2012. Er rest de Vlaamse Regering dus nog de tijd om de nieuwe klimaat- en energieconvenanten voor te bereiden.

De minister hoopt dat op de internationale klimaattop begin december 2011 in Durban een goed resultaat kan worden bereikt. De Kyoto-periode loopt af eind 2012 en er is nood aan een opvolger, in het andere geval is er geen bindend akkoord meer.

Vlaanderen werkt intussen aan een nieuw klimaatbeleidsplan, dat naast mitigatie- ook adaptatiemaatregelen zal bevatten. De Vlaamse Klimaatconferentie, waar alle stakeholders en maatschappelijke actoren bij worden betrokken, start op 25 november 2011. De grote uitdaging ligt bij de niet-ETS-sectoren, zoals Energie, Mobiliteit en Woonbeleid. Van deze beleidsdomeinen worden ook concrete voorstellen verwacht.

Er is nog geen akkoord over de verdeling van de reductiedoelstelling voor de niet-ETS-sectoren. In het laatste overleg met de andere gewesten werden voorstellen ter tafel gelegd. Het Brusselse Gewest stelde een doelstelling van plus 2 percent voor, wat voor het Vlaamse Gewest onaanvaardbaar was. De minister hoopt op een correcte verdeling en een eerlijke inspanning van elk gewest, maar kan dus nog niet antwoorden op de vraag naar percentages.

De heer Sanctorum informeerde naar de stand van zaken met betrekking tot ETS in de luchtvaartsector. Naar aanleiding van het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 33/2011 van 2 maart 2011, en na beslissing door de plenaire vergadering van de Nationale Klimaatcommissie op 22 maart 2011, werd vanaf juli 2011 politiek overleg opgestart rond de intra-Belgische bevoegdheidsverdeling in het luchtvaart ETS-dossier.

De belangrijkste conclusies van het arrest van het Grondwettelijk Hof zijn:
– de gewesten zijn materieel bevoegd;
– het Vlaamse Gewest overschrijdt zijn territoriale bevoegdheid door een kennelijk onredelijk criterium te gebruiken voor de verdeling van de administratieve lasten;
– een samenwerkingsakkoord is nodig om de uitoefening van ieders bevoegdheden te organiseren en mogelijk te maken.

Op aansturen van de federale gesprekspartners werd eind september 2011 een pauze ingelast in het politieke overleg rond dit dossier, in afwachting van een nieuwe Federale Regering. De minister hoopt dat er snel een doorbraak komt eenmaal duidelijk is wie de federale gesprekspartner is.

Inzake Fast Start Finance antwoordt de minister dat al een deel van de middelen werd ingeschreven (757.000 euro). De middelen moeten volgens de minister ook niet alleen van het beleidsveld Leefmilieu komen. Ook in de andere gewesten en op federaal niveau dragen andere sectoren bij. Ontwikkelingssamenwerking heeft reeds een inspanning gedaan, maar andere Vlaamse beleidssectoren kunnen wellicht ook nog bijdragen. Mogelijk worden ook de klimaatfondsen waar de heer Martens naar verwijst, aangewend.

Het gaat volgens de minister om een gedeelde verantwoordelijkheid. Het is correct dat het engagement dat in Kopenhagen werd aangegaan, moet worden nagekomen. Het gaat om een Belgische bijdrage, die niet alleen door het Vlaamse Gewest kan worden gedragen.

Repliek

De heer *Hermes Sanctorum* vindt het antwoord van de minister inzake Fast Start Finance merkwaardig. De minister is de coördinerende minister van het Klimaatbeleid en een verwijzing naar middelen die van elders moeten komen, volstaat dan niet. Het punt is dat in kredieten moet worden voorzien en dat die bij voorkeur additioneel aan het huidige ontwikkelingsbeleid moeten zijn. De minister moet er volgens het lid rekening mee houden dat er tientallen miljoenen extra nodig zijn en ze moet dat ook duidelijk maken tijdens de begrotingsbesprekingen in de Vlaamse Regering.

Minister *Joke Schauvliege* antwoordt dat ze haar coördinerende rol opneemt. Een verwijzing naar middelen die ook van andere beleidsdomeinen moeten komen, betekent niet dat ze het dossier niet opvolgt. Het dossier wordt wel degelijk met de andere ministers besproken.

De heer *Hermes Sanctorum* vraagt wat de gevolgen zijn van het niet halen van de deadline van 1 januari 2012 voor ETS in de luchtvaart. Kan een boete worden opgelegd of is in een andere sanctie voorzien?

Mevrouw *Joke Schauvliege* hoopt dat er snel een akkoord kan worden bereikt. Intussen neemt het Vlaamse Gewest al de nodige maatregelen om de vliegtuigexploitanten te beschermen tegen de negatieve effecten van de politieke impasse. Een boete is dus niet onmiddellijk aan de orde.

2.3. Luchtbeleid

Verschillende leden maakten opmerkingen over de problematiek van fijn stof en de hervorming van de BIV. De minister antwoordt dat de Vlaamse Regering werkt aan maatregelen voor de beperking van fijn stof. De resultaten daarvan zijn wel niet altijd onmiddellijk zichtbaar, maar er worden stappen vooruit gezet. Zo werden bijvoorbeeld de emissiegrenswaarden voor kleine en middelgrote stookinstallaties aangescherpt. Omdat die maatregel pas van 1 januari 2012 ingaat, is het resultaat daarvan nog niet zichtbaar.

De minister vraagt de vergroening van de BIV in een globaal kader te zien. Naast de BIV is er de jaarlijkse verkeersbelasting en de kilometerheffing voor vrachtwagens. Voor deze twee laatste instrumenten moet er een akkoord zijn met de andere gewesten en daaraan wordt volop gewerkt. Doel is dat de kilometerheffing vanaf 2013 wordt ingevoerd. Er is daarover een startnota goedgekeurd en er is overleg tussen de administraties. Er worden verschillende modellen bestudeerd en de bedoeling is dat daaruit een keuze wordt gemaakt.

De Vlaamse Regering heeft beslist niet te wachten op dat akkoord om de BIV al te wijzigen. Diverse leden van het Vlaams Parlement hebben in het verleden trouwens gevraagd om snel werk te maken van de vergroening van de BIV. De opmaak van het ontwerp van decreet heeft langer geduurd dan verwacht. De Vlaamse Regering ging er initieel van uit dat het Vlaamse Gewest enkel bevoegd was voor de BIV van particuliere wagens. De Raad van State merkte in zijn advies echter op dat het gewest ook bevoegd is voor (bedrijfs) wagens die eigendom zijn van vennootschappen (dus niet-geleasede voertuigen). Die categorie van wagens werd dus nog meegenomen in de nieuwe regeling, wat een grondige technische aanpassing van het voorontwerp van decreet vergde.

Bij de hervorming van de BIV worden op een objectieve manier een aantal milieuparameters in rekening gebracht en dat op basis van gekende gegevens van het voertuig (bijvoorbeeld de inschrijvingsgegevens). Het gaat daarbij zowel over de emissie van NOx,

fijn stof, koolwaterstoffen als CO_2. Het is niet zo dat een bepaalde brandstof zou worden bevoordeeld, dus ook niet diesel. Voor een hele reeks milieuvriendelijke voertuigen zal de BIV naar omlaag worden herzien.

De elektrische wagens worden vrijgesteld van BIV. Door het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie werden in de begroting 2011 al middelen ingeschreven om de installatie van oplaadpunten aan te moedigen.

Ook de aankoop van wagens op lpg en aardgas wordt aangemoedigd door een verlaagde BIV. Bij de actualisatie van VLAREM, die al een eerste keer principieel door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd, wordt ook de reglementering van tankstations met lpg en aardgas aangepast om de vergunning te vereenvoudigen.

De hervorming van de BIV is voor de minister een stimulans om meer milieubewust te kopen, maar het is niet de enige maatregel om de problematiek van de luchtkwaliteit aan te pakken. De minister benadrukt dat de BIV samen met de verkeersbelasting en de kilometerheffing voor een vergroening van de autofiscaliteit moet zorgen.

Dit dossier wordt uiteraard samen de Vlaamse minister voor Financiën en Begroting en de Vlaamse minister voor Mobiliteit en Openbare Werken opgevolgd. Het ontwerp van decreet voor de hervorming van de BIV werd op 22 november 2011 bij het Vlaams Parlement ingediend (*Parl. St.* Vl. Parl. 2010-11, nr. 1375/1). De bedoeling is dat het in werking treedt in 2012.

De minister wil de problematiek van de luchtkwaliteit en fijn stof zeker niet verdoezelen. De stelling dat de luchtkwaliteit is verslechterd, klopt echter niet. De cijfers tonen net aan dat de luchtkwaliteit op enkele decennia enorm is verbeterd. Vijftig jaar geleden werden de emissies van bedrijven niet gecontroleerd en stookten de meeste huishoudens nog met steenkool. Er werden haast geen metingen uitgevoerd. Intussen is een lange weg afgelegd. Het is wel correct dat er de voorbije jaren soms een daling van de emissies werd vastgesteld, die haar oorzaak vond in een vermindering van de economische activiteit. Dat is ook altijd zo gecommuniceerd, nooit werd gezegd dat daarmee het doel was bereikt. In 2011 zijn er opnieuw meer overschrijdingen van de Europese norm voor fijn stof, te wijten aan een verhoging van de economische activiteit en een aantal andere factoren.

Twintig lidstaten halen de Europese norm voor fijn stof niet. Dit is voor de minister uiteraard geen reden om geen maatregelen meer te nemen. De emissiegrenswaarden voor stookinstallaties worden strenger vanaf 1 januari 2012 en de BIV wordt hervormd. De hotspots zijn gekend en in vele gevallen is geweten waar het probleem zit. De oplossing is echter niet evident. Drastische maatregelen ten aanzien van de industrie zouden negatieve economische gevolgen hebben. Indien er lokale knelpunten worden vastgesteld, worden de controles verhoogd en de emissiegrenswaarden aangescherpt.

Ook de transportsector ontsnapt niet aan maatregelen. De kilometerheffing voor vrachtwagens zal rekening houden met de milieuaspecten. Het nieuwe Luchtkwaliteitsplan, waarover een openbaar onderzoek loopt, bevat ook maatregelen op het vlak van mobiliteit, bijvoorbeeld inzake elektrische voertuigen, naast maatregelen inzake de verwarming van gebouwen en dergelijke.

De proefprojecten met lage-emissiezones tonen aan dat lokaal een effect kan worden bereikt. De globale problematiek van fijn stof in Vlaanderen zal er echter niet mee worden opgelost. Bij smogalarm wordt de snelheid al wel beperkt tot 90 kilometer per uur op autosnelwegen, wat ook lokaal (naast de betrokken weg) een gunstig effect heeft. De auto-

mobilistenorganisaties, die wel een aanpak van fijn stof vragen in het kader van de BIV, zijn dan vaak eerst om te protesteren tegen een dergelijke snelheidverlaging. De minister herhaalt dat ook de problematiek van fijn stof is meegenomen in de hervorming van de BIV.

Dat geen doelstellingen worden vastgelegd voor dioxines en pak's heeft te maken met de vooruitgang die op dit vlak al werd geboekt. De waarden die nog voorkomen, zitten op de grens van het meetbare. Er zijn nog diffuse bronnen, zoals houtvuurtjes in de tuin, waarover geen meetgegevens beschikbaar zijn. Wanneer de verontreiniging niet meetbaar is, is het moeilijk doelstellingen en grenswaarden voorop te stellen.

De nieuwe NEC-richtlijn moet nog definitief worden goedgekeurd. De nieuwe plafonds moeten dus nog worden vertaald naar Vlaanderen.

Replieken

Het is voor de heer *Hermes Sanctorum* nog niet duidelijk hoe de BIV zal worden hervormd. Dat zal wellicht blijken uit de bespreking van het ontwerp van decreet in het parlement. In het eerste voorontwerp was er volgens het lid wel een duidelijke bevoordeling van (grote) dieselwagens. De vraag is welke wijzigingen nadien nog zijn aangebracht. De Euronormen onderschatten volgens het lid de uitstoot van dieselwagens, zoals blijkt uit verschillende studies. De nieuwe BIV zou volgens de heer Sanctorum een correctie moeten bevatten om de aankoop van dieselwagens te ontmoedigen.

Het lid herhaalt nog zijn vraag over de invoering van milieuzones (lage-emissiezones). Wat is de stand van zaken van het proefproject? Zijn er al resultaten?

Minister *Joke Schauvliege* antwoordt dat met de stad Gent wordt overlegd over de concrete uitvoering van het proefproject. Er zijn een aantal praktische problemen, bijvoorbeeld inzake verkeersborden en het al dan niet toelaten van bepaalde voertuigen in de zones. In de Antwerpse haven is er nog geen beslissing over het proefproject.

De stad Gent vroeg naar een kader om het invoeren van milieuzones in steden mogelijk te maken. Maar het is de federale overheid die de bevoegdheid heeft over de algemene politie en de reglementering op het verkeer en vervoer. Het lange voorbereidingstraject voor een federale wetswijziging staat een snelle invoering van een nieuw verkeersbord voor lage-emissiezones in de weg. De vraag rijst dan ook of het niet beter zou zijn om alvast te starten met een proefproject waarbij gewerkt wordt met bestaande verkeersborden.

De heer *Hermes Sanctorum* betreurt de opgelopen vertraging. Wordt er actief overleg gepleegd met de stad Gent om het proefproject vlot te trekken of wordt het dossier enkel administratief opgevolgd?

Mevrouw *Joke Schauvliege* bevestigt dat met de stad Gent actief overleg wordt gepleegd. Het is de bedoeling dat het proefproject wordt uitgevoerd.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* zegt verheugd te zijn dat de minister meer wil investeren in alternatieve brandstoffen zoals CNG. Het is misschien niet de enige zaligmakende oplossing, maar het kan een brug naar de toekomst zijn. Wanneer wordt de VLAREM-wijziging voor tankstations definitief goedgekeurd?

Minister *Joke Schauvliege* antwoordt dat de VLAREM-aanpassing voor de tankstations al een eerste keer principieel door de Vlaamse Regering is goedgekeurd. Een definitieve goedkeuring kan ergens begin 2012 worden verwacht.

2.4. Integraal waterbeleid

Diverse leden vroegen naar de besteding van de middelen voor waterzuivering. De minister antwoordt dat voor het optimalisatieprogramma 2012-2016 een bedrag van 200 miljoen euro wordt geïnvesteerd in de bouw van nieuwe rioolwaterzuiveringsinstallaties en collectoren door Aquafin. Daarmee wordt het traject voortgezet, er wordt niet bespaard op deze uitgavenpost. Het uitgangspunt is en blijft dat eerst de gebieden worden aangesloten waar het meeste milieuwinst kan worden geboekt. De VMM en Aquafin stellen daartoe samen een programma op.

De gemeentelijke uitvoeringsplannen inzake waterzuivering worden opgemaakt. De minister schat echter dat het tot 2030-2050 kan duren vooraleer alles uitgevoerd is wat in deze plannen is opgenomen. De investeringen zullen moeten worden gespreid omdat de middelen beperkt zijn. Er moeten keuzes worden gemaakt en prioriteiten gesteld.

De minister benadrukt dat het altijd de bedoeling is geweest, en ook blijft, dat de gemeenten zelf investeren in rioleringen. Het is de bedoeling dat de middelen die de gemeenten innen via de gemeentelijke saneringsbijdrage worden aangewend om te investeren in rioleringen.

Inzake de waterkwaliteit is er heel wat vooruitgang geboekt. De waterbodems blijven een probleem wegens de historische verontreiniging. Bij ruiming van een onbevaarbare waterloop wordt eerst door de VMM bestudeerd wat het effect is van het ruimen op de ecologische toestand van de waterloop. De conclusie kan zijn dat de waterbodem voorlopig onaangeroerd blijft om de toestand van de waterloop niet te verslechteren. Er wordt dus niet onbezonnen geruimd.

Voor het beoordelen van de goede chemische toestand worden verschillende parameters samen bekeken. De chemische toestand van de waterlichamen is verbeterd, maar de aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen blijft een probleem. Om die reden worden de cijfers voor pesticiden nu afzonderlijk vermeld.

In de beleidsbrief wordt vermeld hoe de aanbevelingen van het Vlaams Parlement betreffende het beheersen van de wateroverlast worden opgevolgd (pagina 57-59). De minister vermeldt dat de watertoets werd verbeterd en verplicht werd gemaakt. Op 10 november 2011 organiseerde de CIW een congres over de watertoets. Waterbeheerders, vergunningverleners, adviesverleners, ruimtelijke planners enzovoort deelden er hun visie over hoe Vlaanderen beter te beschermen tegen wateroverlast.

De stedenbouwkundige verordening inzake de opvang van hemelwater, waaraan wordt gewerkt, is op de studiedag aan bod gekomen. Ook de link met ruimtelijke planning werd duidelijk gemaakt. De CIW leverde een insteek voor het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, de opvolger van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Ruimte voor water zal aan bod komen in het nieuwe beleidsplan voor het domein Ruimtelijke Ordening. Er wordt dus beleidsdomeinoverschrijdend gewerkt aan het beheersen van de wateroverlast en het inpassen van ruimte voor water.

De actieve instrumenten om het waterbergend vermogen te vrijwaren, waarnaar de heer Martens heeft verwezen, zijn ook aan bod gekomen op de studiedag van de CIW. Ruim-

telijke Ordening bekijkt dus de problematiek van ruimte voor water, ook in het kader van de ruimtelijke planning.

In 2011 werd bij de begrotingscontrole 11 miljoen euro extra vrijgemaakt voor het bestrijden van de wateroverlast. Er werd voorrang gegeven aan de meest dringende wachtbekkens, waarvan sommige al in uitvoering zijn. Naast de wachtbekkens zijn er ook extra middelen ingeschreven voor erosiebestrijding en slibruiming.

Ook in de begroting 2012 worden extra middelen voor erosiebestrijding vrijgemaakt. Per erosiegevoelig gebied worden erosiecoördinatoren ingezet. Die kunnen op maat van de betrokken gemeenten en landbouwers concrete voorstellen uitwerken. De voorbije jaren is deze werking succesvol gebleken. Inzake erosiebestrijding is al gewerkt met beheersovereenkomsten die door verschillende landbouwers kunnen worden gesloten, dus een vorm van collectieve beheersovereenkomsten waarnaar de heer Martens heeft verwezen. De minister zal nog nagaan of dit ook voor andere types van beheersovereenkomsten het geval is.

Een extra inspanning voor het integraal waterbeleid is ook nog mogelijk in 2012. In de algemene uitgavenbegroting 2012 is in een reserve van ongeveer 70 miljoen euro voorzien. De Vlaamse Regering moet in februari 2012 nog uitmaken aan welke investeringen die reserve zal worden besteed, maar ook het waterbeleid komt daarvoor in aanmerking. In de Septemberverklaring van minister-president Kris Peeters werd onder meer verwezen naar scholenbouw en maatregelen tegen overstromingen.

Mevrouw Eerlingen vroeg op welke basis het budget voor de bestrijding van wateroverlast wordt verdeeld. De minister antwoordt dat dit gebeurt op basis van een beoordeling van de risico's. Aan alle grote waterbeheerders werd gevraagd te melden aan welke ingrepen volgens hen prioriteit moest worden gegeven. Op basis daarvan wordt een prioriteitenlijst opgesteld.

De minister zal de stand van zaken van de wachtbekkens en andere noodzakelijke infrastructuur in het kader van de overstromingsproblematiek aan de commissie bezorgen. De vermelde projecten voor 2012 en volgende jaren zijn indicatief. Het programma 2011 is afgestemd op de effectief beschikbare middelen. Het gaat om een totaalbudget van bijna 15 miljoen euro.

Voor het jaar 2012 werd er rekening gehouden met het signaal dat ook voor dit begrotingsjaar bijkomende middelen zouden worden voorzien (totaalbudget 13 miljoen). De projecten vermeld voor de jaren 2013 en 2014 vertegenwoordigen een bedrag van ruim 50 miljoen euro en zullen bijgevolg waarschijnlijk over een langere periode moeten worden gespreid. De minister vermeldt de investeringen in Geraardsbergen, Londerzeel en Merchtem. Ook in Leuven en Diest wordt er doorgewerkt.

De heer Martens informeerde naar de stand van zaken van de uitvoeringsplannen. De minister verwijst naar operationele doelstelling 20 in de beleidsbrief. Voor de opmaak van de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen werden op basis van overleg met de gemeenten de projecten afgebakend en geprioriteerd in functie van economische en ecologische criteria. In 2012 kunnen de resultaten hiervan aan alle gemeenten worden bezorgd.

Het witboek Interne Staatshervorming werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Het is nu aan elke vakminister om dit verder uit te werken voor zijn beleidsdomein. De minister is daartoe in overleg met de lokale besturen, de VVSG en Vereniging voor Vlaamse Provincies. Het principe is dat de gemeenten de middelen uit de samenwerkingsovereen-

komst kunnen blijven aanwenden voor rioleringsprojecten. Gemeenten die al veel hebben geïnvesteerd in waterzuivering zijn vragende partij om die middelen voor andere doeleinden te kunnen gebruiken. De minister wil hier flexibel in zijn, maar overlegt met de VVSG over de praktische modaliteiten.

De minister gelooft niet dat het bestemmen van de middelen uit de samenwerkingsovereenkomst voor rioleringen tot gevolg zou hebben dat de gemeenten geen andere inspanningen voor het leefmilieu meer zouden doen. Een aantal hefbomen kan worden ingebouwd om te vermijden dat er geen ander gemeentelijk milieubeleid meer zou worden gevoerd.

De minister benadrukt dat de uitdagingen inzake waterzuivering zeer groot zijn en blijven. De Vlaamse Regering zal dus ook in de toekomst moeten blijven onderzoeken hoe ze de gemeenten daarin kan ondersteunen, rekening houdend met de beschikbaarheid van middelen.

Wat de hervorming van de Polders en Wateringen betreft, meldt de minister dat er reeds enkele belangrijke fusies zijn doorgevoerd, voornamelijk in Oost- en West-Vlaanderen. De minister vindt het belangrijk dat dergelijke fusies van onderuit kunnen groeien omwille van de goede samenwerking op het terrein.

De voorbereiding van de herziening van het decreet Integraal Waterbeleid is volgens de minister al ver gevorderd. De krachtlijnen van de vereenvoudigingsvoorstellen zijn gekend, maar moeten op enkele punten nog verder worden verfijnd. De minister hoopt de voorstellen snel voor een eerste principiële goedkeuring aan de Vlaamse Regering te kunnen voorleggen. Zoals vermeld door mevrouw Eerlingen, is het inderdaad de bedoeling om verschillende plannen in elkaar te haken. De CIW heeft dienaangaande voorstellen gedaan. De stroomgebiedbeheerplannen en bekkenbeheerplannen worden geïntegreerd om te vermijden dat de planningsprocessen parallel lopen. Zoals mevrouw Rombouts opmerkte, kan het niet de bedoeling zijn om teveel te plannen en te weinig tijd aan uitvoering te besteden.

Mevrouw *Tine Eerlingen* laat opmerken dat door de integratie de documenten te lijvig en moeilijk hanteerbaar dreigen te worden.

Minister *Joke Schauvliege* antwoordt dat het niet de bedoeling kan zijn alle bestaande plannen gewoon samen te voegen, het moet gaan om een vereenvoudiging en een reductie van het aantal plannen.

Wat de vraag over de controle op de naleving van de stedenbouwkundige verordening inzake de opvang van hemelwater betreft, heeft de minister gevraagd dit aspect mee te nemen in het as-builtattest dat in Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening is voorzien. Op het moment dat door de gemeente wordt gecontroleerd of overeenkomstig de stedenbouwkundige vergunning is gebouwd, kan ook worden nagegaan of de stedenbouwkundige verordening inzake hemelwater is nageleefd. Dit zou dan geen bijkomende administratieve last meebrengen.

Mevrouw De Vroe wees op de discrepanties in de prijzen van het drinkwater en vroeg naar maatregelen om tot een meer uniforme prijs te komen. De minister wijst op het bestaan van verschillende drinkwatermaatschappijen die elk hun eigen tarief kunnen hanteren, daarbij rekening houdend met de verschillende parameters in hun winningsgebied. Er wordt bestudeerd hoe tot een meer uniforme berekening van de prijs kan worden gekomen. Een gelijke waterprijs voor iedereen acht de minister niet haalbaar.

De bekommernis van mevrouw Rombouts over invasieve soorten is terecht. De minister verwijst naar een recente vraag om uitleg over invasieve exoten in waterlopen (*Hand.* Vl. Parl. 2011-12, nr. C10). Het is een moeilijke taak om die soorten in te dijken, maar er wordt actie ondernomen. Er zijn aannemers ingezet die werken met een resultaatverbintenis voor het ruimen van exoten in waterlopen. Dit is echter een taak die permanent zal moeten uitgeoefend worden.

Het verbieden van de verkoop van invasieve soorten is een federale bevoegdheid. Het Vlaamse Gewest heeft echter zelf een overeenkomst gesloten met tuincentra die zich ertoe verbinden een aantal van de meest schadelijke soorten niet meer aan de consument aan te bieden. De minister wil bekijken of in het Soortenbesluit eventueel nog maatregelen kunnen worden opgenomen.

Replieken – waterzuivering

Mevrouw *Gwenny De Vroe* informeert naar de timing voor het halen van de doelstellingen tegen 2050. Kan de commissie daarvan inzage krijgen?

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* vraagt hoe men kan weten welke gemeentelijke projecten voor subsidiëring in aanmerking komen.

Mevrouw *Joke Schauvliege* verwijst naar het meerjaarlijkse optimalisatieprogramma dat elk jaar wordt opgesteld. Het ontwerp van optimalisatieprogramma 2013-2017 doorloopt momenteel de procedure: het advies van de Inspectie van Financiën en het begrotingsakkoord worden gevraagd. Daarna kan dit dossier op de Vlaamse Regering worden geagendeerd. Het optimalisatieprogramma 2012-2016 is een openbaar document en consulteerbaar op http://geoloket.vmm.be/saneringsinfrastructuur.

De heer *Bart Martens* merkt op dat de minister eerder in haar antwoord heeft vermeld dat alle rioleringsprojecten tegen de periode 2030-2050 zullen zijn uitgevoerd. De Europese richtlijn legt echter op dat tegen 2015 de goede ecologische toestand van de waterlopen wordt bereikt. Zelfs indien België twee keer zeven jaar uitstel zou krijgen, dan nog moet in 2029 de goede toestand worden bereikt.

Is er al officieel aan de Europese Commissie gevraagd om uitstel te bekomen? Europa voorziet wel in de mogelijkheid om uitstel te krijgen, maar het is geen automatisme. Er moet worden aangetoond dat men redelijke inspanningen heeft gedaan om de doelstelling te halen.

Minister *Joke Schauvliege* antwoordt dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen de verplichtingen opgelegd door de Europese kaderrichtlijn Water en de richtlijn Stedelijk Afvalwater. Inzake de uitvoering van de richtlijn Stedelijk Afvalwater – het aanleggen van rioleringen in stedelijke en kleinstedelijke gebieden – zit Vlaanderen op schema. België als lidstaat werd wel door Europese Commissie op de vingers getikt, maar dat heeft onder meer te maken met de moeilijke situatie in Brussel. In het buitengebied moeten in Vlaanderen nog wel heel wat investeringen in riolering en individuele waterzuivering gebeuren. Het kan nog enkele decennia duren om al die projecten te realiseren. Het is echter logisch dat prioriteit wordt gegeven aan de projecten die het meeste effect hebben op de waterkwaliteit. Dat niet alle projecten tegen 2027 zijn uitgevoerd, betekent dus niet dat de goede ecologische toestand niet zal worden bereikt.

Momenteel zijn er 1300 rioleringsprojecten aangevraagd, in totaal voor veel meer geld dan er middelen beschikbaar zijn. Het is logisch dat er dan prioriteiten worden gelegd.

De heer *Bart Martens* gaat ervan uit dat niemand vragende partij is om riolen aan te leggen die niet nodig zijn om de goede ecologische toestand te halen. In die zin zijn de twee doelstellingen wel met elkaar verbonden.

Mevrouw *Tinne Rombouts* vindt het heel belangrijk dat de juiste prioriteiten worden gelegd. Elke IBA wordt nu in de uitvoeringsplannen opgenomen, maar in Vlaanderen voor 100 percent rioleringen leggen, is niet de doelstelling op zich.

Replieken – bestrijding wateroverlast

De heer *Hermes Sanctorum* wijst op de coördinerende rol van de minister als minister van Waterbeleid. Instrumenten zoals stedenbouwkundige verordeningen of erfdienstbaarheden van openbaar nut ter vrijwaring van het waterbergend vermogen, behoren weliswaar tot het domein van de Ruimtelijke Ordening. Maar ook de beleidsbrief Ruimtelijke Ordening bevat niet veel informatie daarover. Dat geldt ook voor de gewestelijke stedenbouwkundige verordening voor hemelwater. Het gaat in beide gevallen om aanbevelingen in een resolutie van het Vlaams Parlement. De heer Sanctorum meent dat de coördinerende minister in de Vlaamse Regering een trekkersrol moet opnemen en de uitwerking ervan actief moet opvolgen. Het volstaat niet deze onderwerpen op een studiedag te behandelen.

Wat betreft de kredieten voor het bestrijden van wateroverlast, is het voor het lid niet duidelijk waar de extra budgetten worden ingeschreven. In de toelichting bij de begroting per programma kan het lid geen grote stijgingen terugvinden van de vastleggings- en ordonnanceringskredieten voor het waterbeleid.

Minister *Joke Schauvliege* herhaalt dat in de algemene uitgavenbegroting 2012 in een reserve van ongeveer 70 miljoen euro is voorzien. De Vlaamse Regering moet in februari 2012 nog uitmaken aan welke investeringen die reserve zal worden besteed, maar ook het waterbeleid komt daarvoor in aanmerking. In de Septemberverklaring van de minister-president werd verwezen naar scholenbouw en maatregelen tegen overstromingen als de twee grootste prioriteiten.

De studiedag waarnaar de heer Sanctorum verwijst werd door de CIW, dus onder de bevoegdheid van de coördinerende minister voor het waterbeleid, georganiseerd. Ruimtelijke Ordening werd er heel nauw bij betrokken omdat er ook met dat beleidsdomein aan concrete maatregelen wordt gewerkt. Ook met andere beleidsdomeinen wordt vaak samen gezeten en neemt het Departement LNE effectief de coördinerende rol op.

De heer *Bart Martens* verwijst naar de bespreking van de beleidsbrief Ruimtelijke Ordening. Minister van Ruimtelijke Ordening Muyters heeft toegezegd dat hij aan de minister van Leefmilieu zou vragen om met alle betrokken ministers een soort stand van zaken van de uitvoering van de aanbevelingen in de Waterresolutie op te maken en na te gaan hoe aan bepaalde aanbevelingen gevolg kan worden gegeven. Minister Schauvliege verwijst nu naar het aangekondigde groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, waarin aandacht zal gaan naar ruimte voor water. Ook in het RSV was ruimte voor water al een van de krachtlijnen, met onder meer de riviervalleien als drager voor verdere ruimtelijke ontwikkeling. Het is positief dat dit nog eens bevestigd wordt in het kader van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

De aanbeveling van de verenigde commissies ‘Wateroverlast’ ging volgens de heer Martens echter over een proactief instrument, een soort bewarende maatregel, die voorkomt dat het waterbergend vermogen in de valleien verder zou aangetast worden. In de toelichting bij de goedgekeurde resolutie wordt verwezen naar de mogelijkheid om dat te doen via

een gewestelijke stedenbouwkundige verordening (*Parl. St.* Vl. Parl. 2010-11, nr. 1221/1). Die zou kunnen bepalen dat voor effectief overstromingsgevoelige gebieden, wat ook de bestemming ervan is, het waterbergend vermogen niet meer mag afnemen. Ook het instrument van de erfdienstbaarheid wordt in de toelichting voorgesteld. De erfdienstbaarheid zou volgens de heer Martens bijvoorbeeld een plaats kunnen krijgen in het decreet Integraal Waterbeleid. Die aanbevelingen werden gedaan omdat bleek dat er, ondanks de watertoets, nog plannen worden goedgekeurd die misschien lokaal wel een oplossing bieden, bijvoorbeeld door ophogingen of indijkingen, maar die de eigenlijke problemen naar elders verschuiven. In zowel de beleidsbrief Ruimtelijke Ordening als de beleidsbrief Leefmilieu is daar echter weinig van terug te vinden.

Minister *Joke Schauvliege* herhaalt dat er al samenwerking is. Op ambtelijk niveau wordt daar hard aan gewerkt door de betrokken administraties. Vanuit Ruimtelijke Ordening werd op de studiedag duidelijk gemaakt dat het waterbergend vermogen meer prominent en dwingend in de nieuwe generatie plannen zal worden opgenomen. Als coördinerend minister is ze uiteraard bereid een stand van zaken op te vragen en eventuele knelpunten te bekijken.

De heer *Bart Martens* verduidelijkt dat het de bedoeling is een instrument te hebben dat het waterbergend vermogen garandeert zonder dat er een nieuw planningsinitiatief moet genomen worden. Tijdens de hoorzittingen werd duidelijk dat er 1100 hectare harde bestemmingen in effectief overstromingsgevoelige gebieden zijn ingekleurd. Die bestemmingen zijn in principe realiseerbaar mits de watertoets en het naleven van de voorwaarden die daarin worden voorgesteld. Omdat niet kan worden gewacht op een nieuw planningsproces voor die 1100 hectare, werd voorgesteld om aanvullende bewarende maatregelen op te leggen, bijvoorbeeld in een gewestelijke stedenbouwkundige verordening of via erfdienstbaarheden.

Mevrouw *Tinne Rombouts* laat opmerken dat in het beschikkend gedeelte van de goedgekeurde resolutie wordt gevraagd om de gepaste instrumenten te ontwikkelen om het behoud van het waterbergend vermogen in de overstromingsgevoelige gebieden te waarborgen (*Parl. St.* Vl. Parl. 2010-11, nr. 1221/2). Er wordt dus aan de Vlaamse Regering gevraagd de mogelijke instrumenten te onderzoeken, zonder dat al een keuze voor een instrument wordt gemaakt. Het lid heeft het gevoel dat sommigen naar een nultolerantie in de overstromingsgevoelige gebieden streven. Dat is ook aan bod gekomen bij het opstellen van de resolutie. Volgens mevrouw Rombouts is een nultolerantie niet haalbaar, wel een maximale berging van water.

De heer *Hermes Sanctorum* stelt vast dat er blijkbaar nog meningsverschillen zijn over het actieve instrumentarium. Het lid onthoudt dat de minister een stand van zaken daarvan zal geven.

De minister stelde in de media dat de watertoets vanaf maart 2012 wordt aangescherpt. Gaat het dan om de recente wijziging van het besluit, die bestaat uit een administratieve vereenvoudiging en het wateradvies verplicht maakt? Of gaat de aanscherping verder?

Minister *Joke Schauvliege* antwoordt dat de watertoets in meer gebieden verplicht zal moeten worden toegepast. De toepassing ervan wordt eenvoudiger, ook voor de burger die wil weten wat de consequenties zijn van het bouwen in een bepaald gebied.

De minister vermeldt nog dat er ook een informatieplicht voor notarissen en makelaars komt inzake de ligging van onroerende goederen in overstromingsgebieden. Die verplichting is opgenomen in de geplande wijziging van het decreet Integraal Waterbeleid.

In het besluit met betrekking tot de financiële instrumenten van het decreet Integraal Waterbeleid (besluit van de Vlaamse Regering van 24 juli 2007 tot uitvoering van de onteigening ten algemene nutte, het recht van voorkoop, de aankoopplicht en de vergoedingsplicht van titel I van het decreet Integraal Waterbeleid van 18 juli 2003) wordt voorzien in een procedure voor tussentijdse afbakening van overstromingsgebieden. De toepassing van de financiële instrumenten wordt mogelijk gemaakt voor de vastlegging van de tweede generatie waterbeheerplannen. Daarmee is volgens de minister al een belangrijke stap vooruit gezet.

Zoals bekend, heeft de CIW een grondige evaluatie van het integraal waterbeleid uitgevoerd naar aanleiding van de overstromingen. In de eerste helft van 2012 zal de CIW al een nieuw opvolgingsrapport maken. De engagementen van andere administraties en actoren worden ook door de CIW opgevolgd, waarmee deze commissie zijn coördinerende rol ten volle opneemt.

De heer *Hermes Sanctorum* beoordeelt de geciteerde maatregelen positief, maar het gaat om vrij eenvoudige ingrepen. De echte discussie gaat over het actief aanpakken van gebieden met een groot overstromingsrisico. De actieve instrumenten om het waterbergend vermogen te vrijwaren, zouden in opvolging van de resolutie op zijn minst moeten worden onderzocht. Wat is daarvan de stand van zaken? Worden deze instrumenten effectief onderzocht?

Minister *Joke Schauvliege* herhaalt dat de CIW dit nauwgezet opvolgt. Zoals al vermeld, neemt Ruimtelijke Ordening het aspect ruimte voor water mee in zijn initiatieven. Er is dus wel degelijk een opvolging van de resolutie.

De heer *Hermes Sanctorum* betwijfelt dat de minister van Ruimtelijke Ordening effectief werk wil maken van de actieve instrumenten en vraagt minister Schauvliege, als coördinerend minister voor het Waterbeleid, haar collega van Ruimtelijke Ordening aan te sporen.

2.5. Afvalstoffen- en materialenbeleid

Mevrouw *Joke Schauvliege* antwoordt dat de proefprojecten inzake selectieve inzameling van bedrijfsafval in de voedingsnijverheid goed zijn verlopen. Nu wordt door de OVAM en de bedrijven per sector bekeken hoe de selectieve inzameling best kan worden aangepakt en aangemoedigd.

De pmd-inzameling bij bedrijven zit mee in de sectorale aanpak. Mocht die aanpak, ondanks de goede ervaring met de proefprojecten, niet lukken, dan zal de minister uiteraard andere maatregelen nemen.

De heer Sanctorum wees op het gebrek aan concrete doelstellingen inzake grondstoffen- en materialengebruik. De minister stelt dat de stakeholders die bij duurzaam materialenbeheer betrokken zijn (bedrijven, chemische sector, VITO, OVAM, universiteiten enzovoort) op 22 november 2011 opnieuw werden samengebracht met de bedoeling tot meer precieze doelstellingen en projecten te komen. De minister hecht er veel belang aan dat er genoeg draagkracht is en dat de doelstellingen in overleg tot stand kunnen komen. Er was bij de deelnemers veel enthousiasme om bij te dragen tot de transitie naar een meer duurzaam materialenbeheer.

In antwoord op een vraag van mevrouw Eerlingen stelt de minister dat de uitvoering van saneringen effectief op het terrein wordt opgevolgd. Er is een procedure van oriënterend en beschrijvend bodemonderzoek waarbij telkens een timing wordt opgelegd.

Wat betreft de ambtshalve saneringen kunnen niet alle probleemgronden gelijktijdig worden aangepakt omdat dit teveel middelen zou vergen. De minister wijst op het waardevolle akkoord dat werd gesloten inzake de oprichting van Saninvest. De private sector wordt daarin betrokken bij de sanering en herontwikkeling van brownfields.

Wat de bodemsanering van lekkende stookolietanks van particulieren betreft, blijft de minister de voorkeur geven aan een gezamenlijke oplossing met de federale overheid en de andere gewesten. De OVAM heeft een nota opgesteld over de eventuele oprichting van een Vlaams fonds, als een alternatief voor de federale piste. Dit voorstel werd eerder aan de commissie Leefmilieu bezorgd. De minister moet vaststellen dat een eventueel Vlaams stookoliefonds een budget van tientallen miljoenen euro zou vergen. Die middelen zijn er momenteel niet. Om die reden wordt nog steeds naar een oplossing op federaal niveau gestreefd.

2.6. Biodiversiteitsbeleid en beleid open ruimte

Mevrouw Van der Borght stelde vragen over de voorstellen van de Minaraad over jacht bij extreme winterse omstandigheden. De minister antwoordt dat ze kennis heeft genomen van het advies. Het is voor haar belangrijk dat het om een unaniem advies gaat. Er wordt gewerkt aan een aanpassing van de reglementering en daarbij zal rekening worden gehouden met de aanbevelingen van de Minaraad. De aanpassing van de jachtreglementering zal zo snel mogelijk aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd voor een tweede principiële goedkeuring.

De heer Martens informeerde naar de stand van zaken van de instandhoudingsdoelstellingen. De minister antwoordt dat een eerste reeks van IHD voor speciale beschermingszones al principieel aan de Vlaamse Regering werd voorgelegd. In 2012 zouden alle rapporten met S-IHD aan de Vlaamse Regering moeten worden voorgelegd. Het is correct dat Europa deze instandhoudingsdoelstellingen al eind 2010 had verwacht. De focus ligt op de gebieden die onder de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn vallen.

De Vlaamse aanpak om via overleg en in een bottom-up benadering tot maatschappelijk gedragen doelstellingen te komen, wordt in de Europese context intussen als een ‘goede praktijk’ beschouwd. Die benadering duurt inderdaad langer, maar het is geenszins de bedoeling de opmaak van IHD voor onbepaalde tijd uit te stellen.

Inzake het beheer van natuurgebieden, laat de minister opmerken dat naargelang er meer natuurgebieden worden erkend, er ook steeds meer middelen voor beheer moeten worden uitgetrokken. Ook hier stelt zich het probleem van het gebrek aan middelen om de achterstand bij de erkenning van beheerplannen van erkende natuurreservaten in te lopen. De achterstand mag wel niet verder toenemen en de minister zal zich houden aan de afspraken wat het aantal erkenningen betreft die in het regeerakkoord zijn opgenomen.

De minister streeft er wel naar meer particulieren in te schakelen bij het beheer van natuurgebieden en het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen. De overheid moet niet al deze taken op zich nemen. Een studie van de Minaraad brengt in beeld welke instrumenten momenteel beschikbaar zijn voor de realisatie van IHD. Wellicht zal een mix aan instrumenten moeten worden ingezet, afhankelijk van de aard en de oppervlakte van het gebied. De bedoeling moet uiteraard zijn de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten.

Wat de vragen over bossen en speelzones betreft, antwoordt de minister dat het ANB blijft inzetten op speelgroen en speelzones in bossen en natuurgebieden.

Er worden ook projecten van de lokale besturen financieel ondersteund door het Vlaamse Gewest, waaronder projecten voor groen in de stad. Ook het realiseren van stadsrandbossen wordt meegenomen in de projectoproep voor de aanwending van middelen van het boscompensatiefonds. In Gent werd een belangrijke doorbraak gerealiseerd voor het project Parkbos. In de helft van de kleinstedelijke gebieden werden al initiatieven genomen voor stadsrandbossen. Het duurt helaas enige tijd voor aanplantingen er als een echt bos gaan uitzien.

De projectoproep voor de aanwending van middelen in het boscompensatiefonds is inderdaad een succes. Het budget wordt verdubbeld, maar er blijft natuurlijk de beperking dat de middelen in het fonds aanwezig moeten zijn. Er wordt daarbij rekening gehouden met de prognoses inzake de compensatie die zal moeten worden betaald.

In de periode 2002-2011 bedroegen de jaarlijkse inkomsten van het fonds gemiddeld 3.469.673 euro. Grote projecten zorgen soms voor een tijdelijke stijging van de middelen. Het huidige beschikbare saldo bedraagt 4.015.000 euro. De circa 900.000 euro uitgetrokken voor de voorbije projectoproep bebossing door lokale besturen zit voorlopig nog in het saldo. Er is volgens de minister dus weinig ruimte om de projectoproep voortdurend en massaal te herhalen.

Mevrouw Rombouts vroeg naar de overdracht van de regionale landschappen aan de provincies. Het is nu aan de vakministers om het witboek Interne Staatshervorming te implementeren. Het uitgangspunt is altijd geweest om een aantal grondgebonden taken aan de provincies toe te wijzen. De regionale landschappen zijn bij uitstek grondgebonden zodat het logisch is ze aan de provincies over te dragen. Dit mag volgens de minister uiteraard niet ten koste gaan van het instrument van de regionale landschappen, waarvan de werking algemeen wordt gewaardeerd. De overdracht wordt voorbereid in overleg met alle belanghebbenden, niet alleen met de regionale landschappen maar ook met de VVSG en de VVP.

Het budget voor ruilverkaveling stijgt inderdaad licht omdat een aantal projecten zich aandienen en moeten worden gefinancierd.

De vernieuwing van het decreet betreffende de landinrichting heeft niet tot doel alle inrichtingsinstrumenten (landinrichting, ruilverkaveling, natuurinrichting) te integreren. Wel wordt het instrument landinrichting geoptimaliseerd. De bedoeling is het ontwerp van decreet in 2012 aan het Vlaams Parlement voor te leggen.

Op de vraag van mevrouw Eerlingen over de bijenpopulatie, antwoordt de minister dat de maatregelen om de bijenpopulatie te beschermen in eerste instantie door het beleidsdomein Landbouw worden genomen. Leefmilieu en Natuur doet echter ook inspanningen, bijvoorbeeld in de samenwerkingsovereenkomst Milieu, de beheersovereenkomsten voor perceelsrandenbeheer en dergelijke. Ook in Milieuzorg op School wordt aandacht aan dit probleem gegeven.

Repliek

De heer *Bart Martens* merkt op dat de minister positief is over het dossier van de stadsrandbossen, die allemaal in ontwikkeling zouden zijn. Het dossier van het stadsrandbos Antwerpen gaat echter niet vooruit. Op het einde van de vorige legislatuur werd het uit het gewestelijk uitvoeringsplan voor de afbakening van het grootstedelijk gebied Antwerpen gehaald. Sindsdien beweegt er weinig. Het gaat zelfs zover dat de provincie en een aantal gemeentebesturen aan de Vlaamse Regering hebben gevraagd om het initiatief bij de pro-

vincie Antwerpen te leggen. Voor de heer Martens is het niet belangrijk of het stadsrandbos via een gewestelijk of een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan wordt afgebakend, als het bos maar wordt gerealiseerd. De realisatie van stadsrandbossen is een belangrijke prioriteit in het Vlaamse regeerakkoord. Wanneer kunnen de Antwerpenaren genieten van het lang beloofde stadsrandbos Antwerpen?

Minister *Joke Schauvliege* antwoordt dat ze hoopt dat het heel binnenkort mogelijk zal zijn. Er zijn concrete stappen vooruit gezet in Edegem. Een groot boscomplex zal daar binnenkort kunnen worden opengesteld. Voor de stand van zaken van de ruimtelijke uitvoeringsplannen, verwijst de minister naar de minister bevoegd voor Ruimtelijke Ordening.

2.7. Beleid lokale leefkwaliteit

De minister antwoordt dat de geluidsactieplannen nog worden bijgestuurd. Het is effectief de bedoeling om prioriteit te geven aan zones met veel gehinderden. Ook hier zullen keuzes moeten worden gemaakt in functie van de beschikbare middelen.

Ook voor de bestrijding van lichthinder wordt overleg gepleegd met het Departement Mobiliteit en Openbare Werken. Een eerste realisatie is het doven van de lichten op de autosnelwegen 's nachts. Ook de lokale besturen ondernemen acties.

Een sociaal-economische studie naar de kosten en baten van nachtvluchten wordt voorbereid binnen het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken. Volgens de vooropgestelde timing is het bedoeling dat de onderzoeksresultaten tegen eind 2012 beschikbaar zullen zijn. Voor meer informatie over de inhoud en timing van de studie verwijst minister Schauvliege naar het antwoord van de minister van Mobiliteit en Openbare Werken op een schriftelijke vraag van mevrouw Eerlingen (nr. 91 van het zittingsjaar 2011-12).

Het geluidsactieplan voor de luchthaven van Zaventem zou in de loop van 2012 definitief worden vastgesteld.

Mevrouw Eerlingen vroeg ook naar de studie over hoogspanningslijnen. De minister bevestigt dat de studie waarnaar in de beleidsbrief wordt verwezen, het consultatietraject is over de effecten van hoogspanning op de menselijke gezondheid. Het traject is intussen afgerond. Op basis van de studie wordt nagegaan welke initiatieven op korte termijn moeten worden genomen. Ook de beleidsvelden Energie en Welzijn zijn hierbij betrokken. De bedoeling is begin 2012 al tot concrete voorstellen te komen. Het is geen eenvoudige oefening. Zo stelt zich de vraag in welke mate rekening wordt gehouden met bestaande lijnen en nieuwe lijnen, bestaande woningen en nieuwe woningen enzovoort.

Verschillende leden stelden vragen over de nieuwe regeling ter voorkoming van gehoorschade. Het ontwerp van besluit houdende het maximaal geluidsniveau van muziek in inrichtingen werd in juli 2011 voor een eerste keer principieel door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Op basis van dat eerste voorstel werd een impactanalyse uitgevoerd om na te gaan wat de impact van de nieuwe regelgeving is voor inrichtingen in de jeugdsector. Er is nadien een nieuw overleg geweest met de Vlaamse Jeugdraad, waarbij een aantal misverstanden uit de weg konden worden geruimd. De minister verwijst naar een vraag om uitleg daarover die recent in de commissie werd behandeld (*Hand.* Vl. Parl. 2011-12, nr. C10). De vrees dat er extra vergunningen en zware administratieve lasten worden opgelegd aan de jeugdhuizen is ongegrond. De nieuwe regelgeving is voor een groot deel overgenomen uit het koninklijk besluit van 24 februari 1977 en bevat dus geen nieuwe lasten.

De bedoeling is om de normen in VLAREM begin 2012 aan te passen. Maar omdat de handhavingsbepalingen ook nog moeten worden aangepast, krijgen de organisatoren in de praktijk enige tijd om de nieuwe regels te implementeren. De bedoeling is uiteraard wel dat organisatoren in 2012 de regelgeving al toepassen en de minister heeft de indruk dat de sector de normen als haalbaar beschouwt. In de zomer van 2012 zullen nog metingen worden uitgevoerd op de festivals en zal er ook begeleiding zijn.

Er wordt ook verder overleg gevoerd met de bioscoopsector. De problematiek is hier nog complexer omdat het niet enkel gaat over muziek, maar ook over geluidsfragmenten. Er wordt naar een goede regeling gezocht.

Replieken

Mevrouw *Gwenny De Vroe* vraagt of de nieuwe normen ook haalbaar zijn voor de organisatoren van technofestivals. Zijn er al gesprekken geweest met de organisatoren van dergelijke festivals?

Mevrouw *Joke Schauvliege* antwoordt dat er ook overleg is geweest met de grote festivals. De voorbije zomer werd op deze festivals extra gemonitord. De gesprekken voorlopen positief en de norm lijkt haalbaar voor de organisatoren. De norm werd ook bijgestuurd in die zin dat 100 dB(A) gemiddeld over een uur zal worden gemeten. Er is nu blijkbaar wat ongerustheid bij de kleinere zalen en jeugdhuizen, maar de minister meent dat die onterecht is. Zo zullen er bijvoorbeeld geen nieuwe milieuvergunningen bijkomen.

Mevrouw *Tine Eerlingen* verwijst in haar repliek naar een recente reactie van de Vlaamse Jeugdraad, waaruit toch nog grote bezorgdheid blijkt. De nieuwe normen zouden door de kleine zalen niet kunnen worden gehaald zonder grote kosten.

Mevrouw *Joke Schauvliege* stelt dat uit de impactanalyse blijkt dat er geen reden tot ongerustheid is. De impactstudie bestaat uit twee delen. Het eerste deel is een enquête waarin jeugdhuizen en jeugdverenigingen worden bevraagd. Daaruit blijkt dat in ongeveer de helft van de gevallen nu al normen worden gehanteerd. In het tweede deel werd door middel van een steekproef in vijf verschillende jeugdhuizen bekeken wat nodig is om bij een liveoptreden of een fuif de limiet van maximum 100 dB(A) te halen en dit zowel wat betreft de apparatuur voor de geluidsversterking als wat betreft de infrastructuur. Op basis daarvan blijkt dat in de meeste gevallen enkele kleine ingrepen volstaan om te voldoen aan de normering. Zo kan bijvoorbeeld een plexiglas rond het drumstel worden geplaatst, waardoor het geluid wordt gedempt. Het is dus geenszins zo dat de jeugdhuizen grote investeringen moeten doen om de nieuwe normering te respecteren. De minister zal de impactanalyse aan de commissie bezorgen.

Op vraag van mevrouw *Tine Eerlingen* bevestigt de *minister* dat het ook de bedoeling is de jeugdhuizen te informeren over de maatregelen die kunnen worden genomen om het geluidsniveau te beperken.

2.8. Mestbeleid

Mevrouw Rombouts en de heer Martens stelden vragen over het mestbeleid. De minister antwoordt dat er werk wordt gemaakt van de flankerende maatregelen. Ook het Mestdecreet zelf zal nog worden verfijnd. De werking van de VLM moet nog meer performant worden. De bedoeling is dat alle flankerende maatregelen begin 2012 opgestart en in werking zijn.

De oorspronkelijke timing van de actualisering van het instrument van de nitraatresiduwaarde was inderdaad juli 2011. Omdat er discussie was over de resultaten van studie, werd overleg gepleegd met de landbouw- en natuurorganisaties. Er werd een akkoord bereikt dat ook aan de diensten van de Europese Commissie is voorgelegd en daar groen licht heeft gekregen voor implementatie. Voor de minister is dit, ondanks de vertraging, een positieve ontwikkeling die het mogelijk maakt het engagement ten aanzien van de Europese Commissie na te komen.

2.9. Slagkrachtige overheid

Kapitaalschade en gebruikerscompensatie

Mevrouw Rombouts informeerde naar de reden van onontvankelijkheid van dossiers inzake de vergoeding van kapitaalschade en gebruikerscompensatie. De minister antwoordt dat de reden is dat niet voldaan is aan de voorwaarden, die uitdrukkelijk zijn opgenomen in de regelgeving. Heel wat dossiers blijken onvolledig te zijn opgemaakt. Vaak wordt ook de termijn niet gerespecteerd. In totaal werden 48 ontvankelijke dossiers afgewerkt zonder vergoeding en dat voor een oppervlakte van ongeveer 137 hectare. De reden hiervan is dat er geen verschil kon worden vastgesteld tussen de venale waarde van landbouwbestemming en de 'groene' bestemming.

Omgevingsvergunning

Enkele leden informeerden naar de stand van zaken van de omgevingsvergunning. Het in elkaar schuiven van de milieuvergunning en de stedenbouwkundige vergunning is volgens de minister een grote uitdaging. De Vlaamse Regering wil er echter werk van maken. In het voorjaar van 2012 zou een voorontwerp van decreet ter principiële goedkeuring moeten voorliggen. Het voorstel van de heer Martens om ook de ruimtelijke planning en de mobiliteit erbij te betrekken, is op zich waardevol, maar zou de uitvoering nog complexer maken en ook meer middelen vergen. De minister laat opmerken dat mobiliteit nu al wordt meegenomen in de milieueffectrapportage.

Milieuvergunningendatabank

De minister begrijpt de verwondering van de commissie over het uitblijven van de milieuvergunningendatabank en het e-MIL-loket. In de praktijk blijken de data en de programma's van de verschillende overheden (gewest, provincies en gemeenten) erg verschillend. Het is een moeilijke opdracht om iedereen op dezelfde lijn te krijgen. Iedere instantie lijkt geneigd om aan haar gegevens en werkwijze vast te houden. Er werd nu externe begeleiding aangezocht om knopen door te hakken. Begin 2013 zou van start gegaan kunnen worden met de digitale milieuvergunningsaanvraag.

Voorbeeldrol overheid

De haalbaarheidsstudie inzake het uitrusten van overheidsgebouwen met zonnepanelen wordt getrokken door het beleidsveld Energie. De doelstelling inzake de gemiddelde ecoscore van het wagenpark van de overheid moet worden gehaald. Er moeten nog bijkomende inspanningen worden gedaan. Een knelpunt zijn bijvoorbeeld de terreinwagens van het Agentschap voor Natuur en Bos of andere zwaardere voertuigen van het Agentschap Wegen en Verkeer.

Samenwerking

De minister bevestigt dat het Departement LNE wordt betrokken bij de uitwerking van het vernieuwd gemeenschappelijk landbouwbeleid. De stuurgroep wordt uiteraard getrokken door het Departement Landbouw. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid wil ook inzetten op milieu en natuur, zoals bijvoorbeeld het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen.

De minister bevestigt dat er afspraken gemaakt zijn met de andere gewesten inzake waterbeheer en waterafvoer. De CIW deed ook op dit punt een aantal aanbevelingen en er worden afspraken gemaakt, bijvoorbeeld over het doorgeven van gegevens en communicatie in geval van crisissituaties.

Handhaving

Inzake de instrumenten voor het handhavingsbeleid worden een aantal pistes afgetoetst, waaronder inderdaad de minnelijke schikking. De bedoeling is instrumenten in te zetten die, zonder ellenlange procedures, toch snel effect hebben. Dat is een oefening die de minister in 2012 wil afronden. Een voorbeeld van een overtreding waarop de minnelijke schikking van toepassing zou kunnen zijn, is het verbranden van huisvuil in de tuin. Ook voor de nieuwe geluidsnormen moet het Milieuhandhavingsdecreet tegen 1 januari 2013 worden aangepast

III. INDICATIEVE STEMMING EN MOTIES

Het aan de commissie toegewezen gedeelte Leefmilieu en Natuur van de uitgavenbegroting 2012 wordt indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 4 bij 1 onthouding.

Tot besluit van de in commissie besproken beleidsbrief Leefmilieu en Natuur 2011-2012 werd een motie van aanbeveling ingediend door de dames Marleen Van den Eynde en Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt en de heer Pieter Huybrechts (*Parl. St.* Vl. Parl. 2011-12, nr. 1328/2) en door de dames Gwenny De Vroe en Mercedes Van Volcem en de heren Dirk Van Mechelen, Karlos Callens en Sas van Rouveroij (*Parl. St.* Vl. Parl. 2011-12, nr. 1328/4).

B. DEEL RUIMTELIJKE ORDENING (BEVOEDHEID VAN DE HEER PHILIPPE MUYTERS, VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN, BEGROTING, WERK, RUIMTELIJKE ORDENING EN SPORT)

De bevoegdheid Ruimtelijke Ordening werd op 16 november 2011 in de commissie besproken.

I. TOELICHTING

De heer *Philippe Muyters*, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, gaf toelichting bij de beleidsbrief en de begroting.

1. Beleidsbrief Ruimtelijke Ordening – Beleidsprioriteiten 2011-2012

1.1. Verwezenlijkingen in het jaar 2010-2011

In het jaar 2010-2011 werd ingezet op de beleidscontinuïteit, met de uitvoering van het RSV en het afronden van de kortetermijnherziening. Voorts werd het afgelopen jaar gekenmerkt door twee grote projecten. Vooreerst kwam de voorbereiding van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen op kruissnelheid. Momenteel wordt aan een groenboek gewerkt, dat eind 2011 zal worden gelanceerd. Daarnaast heeft de minister met zijn collega's van

de Vlaamse Regering, vooral de ministers bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken en voor Leefmilieu en Natuur, gewerkt aan de concretisering van de visienota 'Versnelling investeringsprojecten' en de conceptnota over de omgevingsvergunning. De minister is trots op deze verwezenlijkingen, want ze komen tegemoet aan een dringende en terechte maatschappelijke vraag. De eerste 'quick wins' die op basis van deze filosofie werden gerealiseerd, zijn al operationeel. In de nabije toekomst zullen nog een aantal andere maatregelen met een onmiddellijk effect voorgesteld worden.

In het jaar 2010-2011 is ook een veranderingsproces gestart binnen de administratie Ruimtelijke Ordening. Het is positief dat men binnen die administratie heeft durven nadenken over de sterke en relevante rol die de Vlaamse Ruimtelijke Ordening kan blijven spelen in het beantwoorden van de maatschappelijke en ruimtelijke noden. De administratie is bereid om fundamenteel na te denken over haar eigen rol en positie. Deze vernieuwing zal ook doorwerking vinden in het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Samen hiermee is er nood aan duidelijke afspraken met de partners. Het witboek Interne Staatshervorming stelt ten aanzien van de andere bestuurslagen deze afspraken scherp. De minister gelooft sterk in een complementaire ruimtelijke ordening en hecht veel belang aan sterke lokale besturen. Ook daar moet het volgende werkjaar verder aandacht naar gaan.

De titel van de beleidsnota Ruimtelijke Ordening 2009-14 'Een ruimtelijk beleid voor en op het ritme van de maatschappij' (*Parl. St.* Vl. Parl. 2009-10, nr. 198/1) is en blijft de inzet van het beleid van de minister.

1.2. Beleidsprioriteiten voor 2011-2012

De beleidsbrief voor het volgende werkjaar is opgebouwd rond drie hoofdbeleidslijnen. De eerste gaat over beleidscontinuïteit, de effectieve uitvoering van het RSV. De tweede beleidslijn betreft het nieuwe strategische BRV, met planhorizon 2020 en een doorkijk tot 2050. De derde beleidslijn gaat over het herdenken en vereenvoudigen van het instrumentarium. Onder elke beleidslijn is in de beleidsbrief een verslag van de initiatieven van het voorbije werkjaar opgenomen en het actieprogramma voor 2011-2012.

1.2.1. Beleidscontinuïteit: effectieve uitvoering van het RSV

De minister verwijst voor de stand van zaken van de uitvoering van het RSV naar de toelichting die zijn administratie op 15 juni 2011 heeft gegeven in de commissie (*Parl. St.* Vl. Parl. 2011-12, nr. 1341/1). Eind 2011 zal normaliter opnieuw een stand van zaken meegedeeld worden. De meest recente informatie kan te allen tijde worden geraadpleegd op de website www.rsv.vlaanderen.be.

Het eerste initiatief is het effectief uitvoeren van het RSV via 'aanbodgedreven processen'. Dat zijn de planningsprocessen waarin het creëren van een ruimtelijk aanbod centraal staat. In dergelijke processen werkt Ruimtelijke Ordening aan een geïntegreerde gebiedsontwikkeling, het creëren van een ruimtelijk aanbod dus. De prioriteit voor volgend werkjaar ligt in eerste instantie op de stedelijke gebieden, met het Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel, de afbakening van de stedelijke gebieden Leuven en Hasselt-Genk en de evaluatie van de reeds afgebakende stedelijke gebieden. Tweede prioriteit is de afbakening van de agrarische en natuurlijke structuur of AGNAS. Daarna komt de verdere uitwerking van het Economisch Netwerk Albertkanaal en ten slotte de uitbreiding van de zeehavens van Antwerpen, Gent en Oostende.

Het tweede initiatief betreft het effectief uitvoeren van het RSV via 'projectgedreven processen', waar de realisatie van een project, bijvoorbeeld een infrastructuurproject of een overstromingsgebied, centraal staat. Het initiatief voor die processen ligt meestal buiten het beleidsveld Ruimtelijke Ordening. De manier van overleg, de besluitvorming en het inzetten van het RO-instrumentarium wordt echter maximaal geënt op de filosofie van het versnellen van investeringsprojecten. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om de mobiliteitsproblematiek in de Antwerpse regio, missing links of overstromingsgebieden in het Demer- en Denderbekken.

Onder deze beleidslijn is er ten slotte nog een derde initiatief, over de effectieve realisatie van het RSV op het terrein. Daarbij gaat het onder meer om subsidies voor strategische projecten. Dit werkjaar wordt een vierde algemene oproep gelanceerd voor de indiening van strategische projecten. Daarnaast wordt in middelen voorzien om een aanvullende, specifieke oproep te doen met het oog op het tot stand komen van de ruimtelijke agenda op Vlaams niveau. De minister wil daarmee maximaal inspelen op de principes van het witboek Interne Staatshervorming, door projecten te subsidiëren waarbij lokale overheden via gerichte intergemeentelijke samenwerking de gewestelijke ruimtelijke beleidsagenda mee kunnen invullen. Hiermee wil hij ook het impulskarakter van deze subsidie maximaal versterken. Ook bij dit derde initiatief kan de effectieve realisatie op het terrein natuurlijk niet zonder stedenbouwkundige vergunningen. De administratie blijft in 2011 en 2012 streven naar de tijdige en kwalitatieve afhandeling van aanvragen voor belangrijke projecten.

1.2.2. Nieuw strategisch langetermijnruimtelijkbeleidsplan

Ook voor de tweede beleidslijn, de opmaak van het nieuwe, strategische langetermijnbeleidsplan Ruimte Vlaanderen, verwijst de minister in eerste instantie naar de toelichting die de administratie in juni 2011 al gegeven heeft (*Parl. St.* Vl. Parl. 2011-12, nr. 1307/1). Voor het uitwerken van het BRV is van meet af aan gekozen voor een zeer participatief proces, met ook intens overleg met andere beleidsdomeinen. Dat moet er toe leiden dat ruimteclaims van andere beleidsvelden zo vroeg mogelijk kunnen worden gedetecteerd. In hetzelfde participatieve proces zal eerst het groenboek worden gelanceerd en vervolgens zal aan het witboek worden gewerkt. Eind 2011 zal het ontwerp van groenboek aan de stuurgroep worden voorgelegd, waarna het door de Vlaamse Regering kan worden besproken. Na de goedkeuring door de Vlaamse Regering zal opnieuw een ruim participatieproces volgen, waarin ook de buitenlandse partners en de andere gewesten zullen worden betrokken. Het doel blijft om tegen midden 2013 te komen tot een witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, dat de inhoudelijke basis moet leggen voor een ontwerp van BRV.

Naast deze inhoudelijke denkoefening over het toekomstige ruimtelijke beleid in Vlaanderen, wordt ook nagedacht over het juridische instrumentarium. Het vijfde initiatief speelt hier op in. Het BRV moet ingebed worden in een planningssysteem door te werken aan een vernieuwd instrumentarium. Als voorbereidend onderzoek voor het BRV loopt momenteel een studie met de titel 'Onderzoek naar een instrumentarium voor strategisch en realisatiegericht ruimtelijk beleid in Vlaanderen'. Begin 2012 worden de resultaten van die studie verwacht. De bedoeling moet zijn dat het instrumentarium toelaat om snel en maatschappelijk gedragen in te spelen op wijzigende maatschappelijke noden.

De minister wil daarnaast ook wegen op de invulling van het territoriale cohesiebeleid. Vlaanderen is nu eenmaal geen eiland en dus onderhevig aan ontwikkelingen op wereldschaal. Een steeds groter deel van het Vlaamse beleid wordt mee in Europa bepaald. De uitgangspunten van het territoriale cohesiebeleid moeten ook worden meegenomen in het BRV.

Het zesde initiatief is het werken aan een grond- en pandenbeleidsplan voor Vlaanderen, in uitvoering van het Grond- en Pandendecreet. In eerste instantie wordt werk gemaakt van een gecoördineerde inventaris van alle grond- en pandeninstrumenten die vandaag op basis van verschillende regelgevingen bestaan en door verschillende overheden worden toegepast. De minister stelt een aantal beleidsopties voor om die instrumenten efficiënter te kunnen inzetten. Ook hier wordt de filosofie van het partnerschapmodel toegepast.

Het zevende initiatief betreft het locatiebeleid voor hernieuwbare energie, wat naar aanleiding van vragen om uitleg al geregeld aan bod is gekomen in deze commissie. Zoals al aangegeven, werd een eerste versie hiervan in 2010 besproken in de interdepartementale windwerkgroep. Dat heeft tot een aantal aanbevelingen aan de Vlaamse Regering geleid. De administratie werkt het document momenteel verder af.

1.2.3. Herdenken en vereenvoudigen van het instrumentarium

De derde en laatste beleidslijn is het herdenken en vereenvoudigen van het instrumentarium. In het achtste initiatief wordt verder ingezet op het uitwerken en implementeren van de procesmatige aanpak uit de visienota 'Versnellen van investeringsprojecten' van de Vlaamse Regering. De nieuwe procesaanpak wordt geïllustreerd in de routeplanner, die wordt opgebouwd als een geheel van bouwstenen, een methodiek om de zaken op een efficiënte wijze aan te pakken. Bepaalde modules, de methodiek, de filosofie, of de aanpak van de procesomschrijving zijn deels bruikbaar voor minder complexe projecten en voor andere dan Vlaamse projecten. Inzake regelgeving wordt in het najaar van 2011 een eerste concept uitgewerkt van het kaderdecreet dat de nieuwe procesaanpak voor projectgedreven processen omvat. Parallel wordt een regeling uitgewerkt voor de unieke omgevingsvergunning. De conceptnota over de omgevingsvergunning wordt momenteel gefinaliseerd. Uiteraard wordt ook nog verder gewerkt aan een aantal quick wins.

Omdat er momenteel te weinig cijfers beschikbaar zijn om het ruimtelijke beleid in Vlaanderen op de drie niveaus goed in beeld te kunnen brengen, wordt een negende initiatief genomen rond monitoring en beleidsevaluatie. Monitoring wordt ontwikkeld rond drie grote pijlers. Ten eerste is er het monitoren aan de hand van structureel databeheer. Er wordt geïnvesteerd in het cijfermatig vatten van de processen. Daarbij worden afspraken gemaakt over hoe en door welk bestuur informatie kan worden geleverd. Vanzelfsprekend wordt hier een win-winsituatie nagestreefd op zowel het gemeentelijke als het provinciale niveau, waarbij de toegang tot informatie van de partners een gezamenlijke toegevoegde waarde zal creëren.

De tweede pijler van de monitoring is het wetenschappelijk onderzoek. Er wordt verder geïnvesteerd in onderzoek naar de maatschappelijke tendensen met impact op het ruimtelijke beleid. Dit vergt een beter op elkaar afstemmen van onderzoeken die al binnen bestaande processen worden opgezet. In derde instantie zal worden geïnvesteerd in nieuwe vormen van monitoring via een vernieuwd relatiebeheer met de lokale besturen en andere relevante partners. Door de verdere ontvoogding en subsidiariteit komt Vlaanderen steeds minder tussen in besluitvorming in individuele dossiers. Om de kwaliteit van de besluitvorming te bewaken, maar ook om de bottom-up input te blijven krijgen van lokale besturen en andere partners, wil de minister sterk inzetten op relatiebeheer. Beleidsevaluatie ten slotte heeft tot doel het gevoerde beleid te evalueren en bij te sturen.

Het tiende initiatief, beter toepassen van subsidiariteit, is gebaseerd is op de doorbraken van het witboek Interne Staatshervorming. Lokale overheden zullen meer verantwoordelijkheid krijgen door de bevoegdheid inzake ruimtelijke ordening te verfijnen en de mogelijkheden voor planologische delegatie te verruimen. De focus ligt op het integreren

van planningstaken, om tot een meer gebiedsgerichte en ruimer gedragen benadering te komen. In het kader van een verregaande subsidiariteit en uitgaande van het principe van gelijkwaardigheid, wil de minister dat de gemeenten klaar zijn om een sterk lokaal ruimtelijkeordeningsbeleid te voeren en hun verantwoordelijkheid op te nemen. Hij wil op termijn het tweesporenbeleid met ontvoogde en niet-ontvoogde gemeenten verlaten. Tegen 2015 zouden alle gemeenten ontvoogd moeten zijn. Concreet wordt in het najaar van 2011 een aanbevelingennota uitgewerkt met acties voor het faciliteren en stimuleren van niet-ontvoogde gemeenten voor het behalen van de voorwaarden en het ontvoogden.

Het verantwoordelijk maken van de lokale overheden en het verhogen van hun autonomie vergt ook voldoende slagkracht van die overheden. Het aanmoedigen van intergemeentelijke samenwerking kan deze slagkracht ondersteunen. Tevens kunnen deze samenwerkingsverbanden ingezet worden om de kwaliteit van ruimtelijke thema's te stimuleren of om taken en thema's aan te pakken die het lokale beleid overstijgen. Dat kan zowel voor vergunningstaken en planningsinitiatieven als voor handhaving. Uiteraard blijft de politieke eindverantwoordelijkheid bij de betrokken gemeentebesturen berusten.

Aan een ondersteuning van intergemeentelijke samenwerking wordt in drie fases gewerkt. Vooreerst wordt onderzoek gedaan naar de reeds bestaande en de mogelijke nieuwe formules van intergemeentelijke samenwerking op het vlak van ruimtelijke ordening. Aansluitend zullen via gerichte subsidiëring van enkele pilootprojecten testcases worden doorlopen en tegelijkertijd zal worden gewerkt aan de nodige regelgevende basis om structurele ondersteuning in te bouwen. Ook wat betreft lokale handhaving wordt volop gewerkt aan de totstandkoming van lokale handhavingsplannen.

Zorgen voor een efficiënter financieel instrumentarium is het elfde initiatief. Het systeem van planbaten roept een aantal bedenkingen op. Daarom is een evaluatie nodig, in samenwerking met de Vlaamse Belastingdienst, van de regelingen rond planbaten, planschade, kapitaalschade en gebruikersschade. Het doel is een vlottere afhandeling van planbaten en planschadedossiers. Daarnaast zal op korte en middellange termijn worden gewerkt aan een gefaseerde heroriëntering van de subsidiemechanismen vanuit Ruimtelijk Ordening.

De Raad voor Vergunningsbetwistingen is recent uitgebreid aan bod gekomen in de commissie naar aanleiding van de bespreking van het jaarverslag van de Raad (*Parl. St.* Vl. Parl. 2011-12, nr. 1372/1). Daarom gaat de minister niet nader in op initiatief twaalf met betrekking tot de RvVb.

Het dertiende initiatief, een evaluatie van de toegankelijkheidsverordening, is gepland door de minister bevoegd voor Gelijke Kansen, in nauwe samenwerking met Ruimtelijke Ordening.

Ten slotte zijn er nog vier initiatieven rond handhaving. Voor initiatief veertien, monitoring van het handhavingsbeleid, is het studiewerk momenteel bezig. Tegen het einde van 2012 zou de handhavingsmonitor ontwikkeld moeten zijn. Het uitbouwen van een partnerschap binnen handhaving, het vijftiende initiatief, is een voortzetting van een doelstelling uit het handhavingsplan. Er werd reeds een Commissie Vervolgingsbeleid RWO opgericht met alle handhavingspartners. De uitbouw hiervan moet een betere afbakening van de bevoegdheden mogelijk maken, evenals een afstemming van de prioriteiten en een verbetering van de onderlinge samenwerking.

Het zestiende initiatief gaat over de krachtdadige en gedifferentieerde handhaving. Dat kan enerzijds door de preventieve fase te versterken via de invoering van een as-builtattest, geïntegreerd met het energieprestatiecertificaat voor nieuwbouw, en anderzijds door via

goede en volledige informatie meer rechtszekerheid te geven bij de verkoop van bestaande gebouwen. Er wordt onderzocht op welke manier dat kan worden bereikt. Tevens wordt een code goede praktijk opgemaakt door de Inspectie RWO en gecommuniceerd naar de handhavingspartners. Die code is bedoeld als een basisdocument dat het curatieve handhavingstraject uitstippelt, zoals voorzien in het handhavingsplan.

Tot slot is er nog het zeventiende initiatief, het ontwikkelen van de administratieve handhaving. Daarvoor loopt momenteel een onderzoek en de resultaten daarvan worden tegen medio 2012 verwacht.

2. Uitgavenbegroting 2012

De minister zal zich beperken tot de belangrijkste wijzigingen voor het beleidsveld Ruimtelijke Ordening in de begrotingsopmaak 2012.

Er wordt met het gewijzigde Rekendecreet gewerkt, dat vanaf 1 januari 2012 in werking zal treden. Dit heeft gevolgen voor de wijze waarop de begroting voor 2012 wordt opgesteld. Zo zal niet langer worden gewerkt met niet-gesplitste kredieten, alleen nog met vereffenings- en vastleggingskredieten. Voorts is er een gewijzigde begrotingstructuur, waarbij basisallocaties werden samengevoegd tot begrotingsartikels. Via die begrotingsartikels wordt een link gelegd naar de beleidsdocumenten. In deze begroting zijn er drie begrotingsartikels die refereren aan de drie toegelichte hoofdbeleidslijnen uit de beleidsbrief. Nog een andere wijziging is dat, in uitvoering van de transitie binnen het Departement RWO, alle kredieten die aan Wonen waren toegewezen, uit de gemeenschappelijke kredieten worden gehaald. Het gaat daar vooral om salarissen, werkingskosten en investeringen in informatica.

2.1. Apparaatkredieten

Voor de apparaatkredieten is een eerste wijziging dat, in uitvoering van de transitie binnen RWO, de apparaatkredieten van het voormalige agentschap Ruimte en Erfgoed worden verdeeld over Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed. Zoals al eerder in de commissie aangekondigd, worden de weddekredieten van de RvVb verhoogd met 250.000 euro tot 1.302.000 euro. Deze bijkomende middelen dienen om het personeelskader aan te vullen teneinde de instroom aan dossiers te kunnen verwerken. Tevens worden de taken van de VLACORO, in het kader van een efficiënte overheid, deels geïntegreerd binnen de SARO en deels ter beschikking gesteld van de RvVb. De kredieten worden overeenkomstig deze opsplitsing over beide entiteiten verdeeld.

2.2. Beleidskredieten

Ten opzichte van de budgetcontrole 2011 worden de beleidskredieten verhoogd van 18,758 miljoen euro tot 21,194 miljoen euro in vastleggingskredieten. Deze middelen zijn verdeeld over drie begrotingsartikels die de krachtlijnen van het beleid weergeven. Bij het begrotingsartikel Visievorming en BRV, waaronder het project Beleidsplan Ruimte Vlaanderen en het Steunpunt Ruimte vallen, zijn de kredieten in vergelijking met het vorige begrotingsjaar ongeveer constant gebleven en bedragen ze 1,164 miljoen euro. Er wordt 600.000 euro ingeschreven voor onderzoek en 205.000 euro voor procesmatige aspecten, bijvoorbeeld de partnerdialogen en andere communicatie-initiatieven voor het groenboek. Voor de werking van het Steunpunt Ruimte wordt in een bedrag van 359.000 euro voorzien.

Onder het begrotingsartikel Effectieve uitvoering van het RSV en BVR worden een aantal allocaties verzameld, met een totaal van 3,945 miljoen euro. De belangrijkste allocaties zijn 250.000 euro voor planningsprocessen, 315.000 euro voor de procedures zelf, 1,3 miljoen voor de strategische projecten in uitvoering van het RSV, luik projectcoördinatoren, en 830.000 euro voor verwerving. Voorts gaat er speciale aandacht naar projecten van

Vlaams strategisch belang, waarvoor bijkomend 600.000 euro wordt ingeschreven. Dit maakt het mogelijk een aanvullende, specifieke oproep te doen voor het tot stand komen van de ruimtelijke agenda op Vlaams niveau, zoals al toegelicht bij de bespreking van de beleidsbrief. Het communicatiebudget wordt verhoogd tot 435.000 euro.

Het derde en laatste begrotingsartikel omvat het herdenken, vereenvoudigen en inzetten van het instrumentarium. Hier wordt het krediet constant gehouden op 10.010.000 euro. Daarin zit een bedrag van 300.000 euro voor een efficiënter financieel instrumentarium, waaronder de monitoring en beleidsevaluatie, en een bedrag van 676.000 euro voor pilootprojecten in het kader van de interne staathervorming en de versterking van de lokale handhaving. Voor het uitbouwen van de digitale bouwaanvraag en een plannenportaal wordt 1 miljoen euro ingeschreven. Onder dit begrotingsartikel vallen voorts ook de subsidies aan de lokale overheden en de ondersteuning voor aankoop en sanering van verwaarloosde bedrijfsgebouwen.

De drie genoemde bedragen samen vormen nog niet het globale bedrag aan beleidskredieten. Er is ook nog een dotatie aan het Grondfonds, ten bedrage van 6,075 miljoen euro. De andere inkomsten van het Grondfonds zijn de rolrechten van de RvVb. De geraamde uitgaven van het Grondfonds bestaan vooreerst uit de algemene werkingskosten voor het departement en het voormalige agentschap Ruimtelijke Ordening, met name erelonen voor advocaten en kosten met betrekking tot de juridische procedures, bijvoorbeeld bij de aanvechting van een GRUP, geraamd op 1,524 miljoen euro. Daarnaast zijn er uitgaven voor de daarbij horende juridische informatie-uitwisseling, de bibliotheek en de ontwikkeling van informatica, samen geraamd op 150.000 euro. De algemene werkingskosten van de RvVb, begroot op 107.000 euro, worden ook verhaald op het Grondfonds. De grootste uitgave betreft echter het uitkeren van planschadevergoedingen, goed voor 4,466 miljoen euro.

II. BESPREKING

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Beleidsbrief Ruimtelijke Ordening – Beleidsprioriteiten 2011-2012

Algemeen

De heer *Lode Ceyssens* vindt de beleidsbrief te weinigzeggend. Het valt bijvoorbeeld op hoe vaak wordt vermeld dat de administratie goed meewerkt en hoe dikwijls men het over een enerzijds en een anderzijds heeft. De beleidsbrief zou zeker wat concreter mogen zijn. Positief is in elk geval dat de minister uitvoering wil geven aan de regeringsbeslissing over de militaire domeinen, maar een concrete timing dienaangaande zou welkom zijn. Ook het verder uitvoeren van het RSV is een goede zaak.

De heer *Robrecht Bothuyne* stelt vast dat de minister blijkbaar het ‘less is more’-principe huldigt: terwijl er in de vorige beleidsbrief 38 initiatieven waren, zijn er nu maar zeventien meer. Dat kan er op wijzen dat er al veel is gebeurd, maar er zijn ook zaken die nu niet meer of amper worden vermeld terwijl er nog maar weinig aan gedaan is. Wat is bijvoorbeeld de stand van zaken van het mogelijk maken van investeringen door ruimte om te ondernemen? Vorig jaar werden initiatieven aangekondigd voor het opzetten van een monitoringsysteem voor de realisatie van de ijzeren voorraad en het opmaken van het kaderdecreet Ruimtelijke Economie. Nu wordt daar alleen over gezegd dat deze initiatieven zullen worden opgevolgd.

Het woord 'winkel' komt nergens voor in de beleidsbrief, terwijl het Vlaams winkelbeleid toch een actueel thema is. De Winkelnota heeft ook onderdelen die met de bevoegdheid Ruimtelijke Ordening hebben te maken. Het Functiewijzigingsbesluit is er al, maar de omzendbrief nog niet. Ook de initiatieven rond communicatie en het begeleiden van lokale besturen bij het implementeren van nieuw ruimtelijk beleid rond winkels, zijn acties die van minister Muyters mogen worden verwacht. Wat is de actuele stand van zaken?

Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

De heer *Wilfried Vandaele* merkt op dat voor de verdere afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur, opnieuw wordt ingezet op het betrekken van zoveel mogelijk partijen om tot gedragen oplossingen te komen. Dat is weliswaar de juiste methode, maar in de praktijk blijkt dat dit niet altijd snel tot een oplossing leidt en ook niet altijd de verhoopte resultaten oplevert. Het is daarom positief dat de minister een evaluatie wil doen van de processtructuur, de procesarchitectuur en de kwaliteit van de overlegprocessen. Het zou goed zijn als bij die evaluatie ook aandacht uitgaat naar de uitwerking op het terrein, om na te gaan of de bestaande instrumenten volstaan.

Ook voor de reeds afgebakende stedelijke gebieden zijn optimalisatie en evaluatie belangrijk. Wanneer zal die evaluatie rond zijn?

De processen met ruimtelijke ordening als integrator die in de beleidsbrief worden opgesomd, zijn alle belangrijk. Er is eensgezindheid over dat het versnellen van processen belangrijk is, maar er moet wel ruimte zijn voor inspraak van de betrokkenen, liefst in een vroeg stadium van het proces.

De heer Vandaele stelt voorts vast dat voor de realisatie van het RSV op het terrein, niet alleen met algemene maar ook met specifieke oproepen zal worden gewerkt, bijvoorbeeld met het oog op intergemeentelijke samenwerking. Dat is volgens het lid zeer terecht.

De heer *Pieter Huybrechts* stipt aan dat op pagina 11 onder meer wordt gemeld dat een goedkeuringsprocedure is opgestart voor de herstructurering van de kleigroeve Argex. Momenteel is amper gebruik gemaakt van deze baggerstortplaats: nog maar 2,1 percent van de stortcapaciteit is al aangewend. De nv Waterwegen en Zeekanaal betaalde intussen wel al ongeveer 27 miljoen euro voor het storten. Deze situatie is blijkbaar een gevolg van het aanslepen van de toekenning van milieu- en stedenbouwkundige vergunningen, de plan-MER en de GRUP. Wanneer mag er een ontwerp van GRUP worden verwacht? Wordt er over deze aanslepende problemen overleg gepleegd met de ministers van Leefmilieu en Openbare Werken?

De heer *Bart Martens* merkt op dat een evaluatie wordt aangekondigd van de arresten van de Raad van State over RUP's en van het planningsinstrumentarium. Hoe zullen die studies concreet worden aangepakt en wanneer worden de resultaten verwacht? Zal de studie over het BRV inzichten bevatten over de procedure voor het opmaken van RUP's, zodat die minder leidt tot schorsingen en vernietigingen?

Voor het AGNAS-proces komt er een werkgroep die zal onderzoeken welke instrumenten naast de planning kunnen worden ingezet om op het terrein de afgesproken resultaten vlotter te bereiken. Dat is een zeer zinvol initiatief, want op het terrein ontbreekt het nu vaak aan draagvlak en blijft het een zeer moeizaam proces. Misschien kan worden nagegaan in welke mate het opportuun is om natuurinrichtingsplannen parallel te laten lopen met de opmaak van RUP's? Dat kan meer rechtszekerheid bieden aan de diverse betrokkenen. Hoe verhoudt dit onderzoek over AGNAS zich tot de oefening die bij de Vlaamse Landmaatschappij bezig is over de daar gehanteerde instrumenten? Een goede afstem-

ming vanuit Ruimtelijke Ordening lijkt wenselijk, ook met de evaluatie die de Minaraad maakt van de diverse instrumenten in het kader van het natuurbeleid.

Beleidsplan Ruimte Vlaanderen

De heer *Lode Ceyssens* herinnert eraan dat hij het bij de bespreking van de vorige beleidsbrief ook al heeft gehad over de studies die in het raam van het BRV worden uitgevoerd. Er worden zeer veel studies besteld en de indruk bestaat dat er intussen, op basis van tussentijdse resultaten, al aan een groenboek wordt gewerkt. Is een en ander dan wel juist afgestemd? Een groenboek zou toch beter maar worden gelanceerd als de effectieve resultaten van de studies bekend zijn?

De heer *Wilfried Vandaele* meent dat terecht aandacht zal worden besteed aan het participatieproces.

Grond- en pandenbeleidsplan

De heer *Wilfried Vandaele* zegt dat door de Vlaamse minister van Wonen een evaluatie van het Grond- en pandenbeleidsplan in het vooruitzicht is gesteld en dat minister Muyters daaraan blijkbaar een bijdrage zal leveren. Het lid kijkt uit naar de resultaten van die evaluatie. Op het terrein blijken er heel wat ontsnappingsroutes te zijn waardoor kan worden ontkomen aan de verplichtingen die in het grond- en pandenbeleid zijn opgelegd. Hopelijk kan de evaluatie daarvoor oplossingen aanreiken.

De heer *Bart Martens* merkt op dat ook hier afstemming wenselijk is met het proces dat bij de VLM en de Minaraad bezig is.

Locatiebeleid voor hernieuwbare energie

De heer *Lode Ceyssens* stipt aan dat al geruime tijd wordt gewacht op het locatiebeleid voor hernieuwbare energie. Aanvankelijk werd de zomer van 2010 vooropgesteld, maar wat is de huidige timing?

De heer *Wilfried Vandaele* laat opmerken dat de minister eerder heeft geantwoord dat hij daar werk van zou maken. Gaandeweg is de klemtoon echter verschoven naar de inbreng van de ministers bevoegd voor Leefmilieu en Energie. Het is dan ook positief dat de regie blijkbaar weer bij Ruimtelijke Ordening wordt gelegd. Hoe staat het met het betrekken van de provincies, want sommige provincies hebben al enig werk op dat terrein geleverd? Blijft het de bedoeling dat te valoriseren? En tot welk detailniveau zal het kader voor hernieuwbare energie worden uitgewerkt?

Monitoring en beleidsevaluatie

De heer *Wilfried Vandaele* vindt het een goede zaak dat er zal worden geïnvesteerd in nieuwe vormen van monitoring van het beleid van de lokale overheden, om zoveel mogelijk informatie van die besturen te laten doorstromen. Daarbij wordt onder meer aan de formule van visitaties gedacht. De beleidsbrief blijft daar echter nog vrij vaag over. Kan de minister verduidelijken hoe dat in praktijk zal worden gebracht? Zullen de gemeenten geen tegenprestatie verwachten voor het werk dat hieraan moet worden besteed?

De heer *Pieter Huybrechts* merkt op dat de minister meldt dat hij over te weinig cijfermatige gegevens beschikt om het ruimtelijk beleid op de drie niveaus – plannen, vergunnen en handhaven – goed in beeld te brengen. Terecht wordt daarbij opgemerkt dat beleidsmoni-

toring in dat geval zeer moeilijk is. Het is wel vreemd dat dit gebrek nu wordt vastgesteld. Werd er dan jarenlang een beleid gevoerd zonder deugdelijke monitoringinstrumenten?

De heer *Bart Martens* merkt op dat in de beleidsbrief sprake is van een digitaal uitwisselplatform voor ruimtelijke plannen. Wat wordt daar precies mee bedoeld? Wordt daarmee ook ingegaan op de vraag die in deze commissie werd gesteld om een digitaal portaal te creëren waar ook aangekondigde RUP's worden gemeld?

Subsidiariteit

De heer *Lode Ceyssens* merkt op dat op pagina 25 van de beleidsbrief sprake is van de integratie van sectorale machtigingen in de stedenbouwkundige vergunning, waarvoor in mei 2011 reeds de noodzakelijke regelgeving werd goedgekeurd. Het lid laat opmerken dat de problematiek verder gaat dan de aanpassing van enkele passages in de reglementering Ruimtelijke Ordening. Tot op vandaag zijn er nog altijd bindende adviezen of machtigingen. Als leider in het model van partnerschap moet Ruimtelijke Ordening daarin verder gaan en komaf maken met de bindende adviezen. Wat is de intentie van de Vlaamse Regering dienaangaande? De aanbevelingen van de Commissie Versnelling Maatschappelijk Belangrijke Investeringsprojecten hieromtrent waren alvast glashelder: afschaffing van de bindende adviezen en integratie van de sectorale niet-bindende adviezen in één advies.

Wat het streven naar verdere ontvoogding van de gemeenten betreft, heeft de CD&V-fractie altijd al gepleit voor betere begeleiding. Een verdere ontvoogding is een goede zaak, maar het kan niet dat op een bepaald tijdstip alle gemeenten per definitie zouden worden ontvoogd. Dat zou niet alleen betekenen dat wie goed werk heeft geleverd, dat tevergeefs heeft gedaan, maar ook dat er een duidelijke nivellering naar beneden is voor de gemeenten die jarenlang gewacht hebben. Op die manier komt er een ruimtelijke ordening met twee snelheden in Vlaanderen en zullen er gemeenten van twee niveaus zijn.

De heer *Wilfried Vandaele* zegt dat de minister afbakeningsprocessen, gebiedsgerichte en thematische planning zoveel mogelijk bottom-up wil gaan aanpakken. Kan nader worden toegelicht hoe dat concreet zal gebeuren? Het zal in elk geval niet volstaan om initiatieven van lokale besturen af te wachten. Het streven om meer verantwoordelijkheden toe te kennen aan de lokale overheden is niet nieuw. De spreker is daarvoor gewonnen, maar hoopt wel dat de Vlaamse overheid voldoende hefbomen in handen houdt om daar effectief op toe te zien. Een stapsgewijze aanpak lijkt wenselijk: als gemeenten bewijzen dat ze de bijkomende verantwoordelijkheden aankunnen, kan een stap verder worden gegaan. Er mag inderdaad niet worden ontvoogd om te ontvoogden, maar er moet terdege worden op toegezien dat de nodige voorwaarden vervuld zijn.

De heer Vandaele is het niet eens met de heer Ceyssens over de afschaffing van de bindende adviezen. De omschrijving 'bindend advies' is weliswaar een contradictio in terminis en allicht was dat ook een reden om die adviezen zoveel mogelijk af te schaffen. Zomaar zeggen dat alle bindende adviezen moeten worden afgeschaft, gaat echter niet op, al kan misschien een andere term worden gebruikt. Sectoren als Leefmilieu en Natuur en Onroerend Erfgoed zullen ongetwijfeld vragende partij blijven voor een manier om aan Ruimtelijke Ordening te laten weten dat een project niet door de beugel kan op basis van de vigerende regelgeving.

Instrumentarium

De heer *Lode Ceyssens* stelt vast dat er een uitgebreide evaluatie zal gebeuren van de regelingen rond kapitaalschade en gebruikersschade. Een beleidsplan moet echter meer zijn dan evalueren, bijsturen en nieuwe initiatieven voorstellen, het moet ook gericht zijn op het uitvoeren van beslissingen. De spreker hoopt dan ook dat de bestaande regeling rond kapitaalschade en gebruikersschade in de praktijk correct zal worden toegepast en dat men blijft voorzien in de daarvoor nodige budgetten.

De heer *Wilfried Vandaele* vindt de aandacht voor het streven naar een vernieuwd instrumentarium terecht. Hij acht het vooral belangrijk dat het financiële instrumentarium wordt verbeterd. Idealiter zou er een een-op-eenrelatie moeten zijn tussen planbaten- en planschadevergoedingen, maar in ieder geval moeten ze dichter bij elkaar worden gebracht.

De heer *Pieter Huybrechts* vraagt wanneer de resultaten mogen worden verwacht van de interne evaluatie van de planschade- en planbatenregeling en van de bestaande subsidiemechanismen.

De heer *Bart Martens* stipt aan dat op pagina 28 sprake is van een interne studie over de figuur van het 'vermoeden van vergunning', om het verschil weg te werken tussen vergunde en vermoed vergunde gebouwen. Kunnen de resultaten van die studie ter beschikking van de commissie worden gesteld? In welke mate kan het instrument van het as-builtattest een bijdrage leveren voor het wegwerken van het verschil tussen vergunde en vermoed vergunde constructies?

Op pagina 33 van de beleidsbrief wordt een uitgebreide evaluatie aangekondigd van de regelingen rond planbaten, planschade, kapitaalschade en gebruikersschade. Zoals in de mondelinge toelichting werd bevestigd, is de finaliteit van die evaluatie een vlottere afhandeling van planbaten- en planschadedossiers. Dat zou echter meer moeten zijn. Zoals de heer Vandaele al aangaf, is het evenwicht zoek tussen planbaten- en planschadevergoedingen en moet er naar een herstel worden gestreefd. De evaluatie zou er dan ook moeten toe leiden dat de overheid op een meer budgetneutrale wijze kan plannen.

De heer Martens herinnert aan de op 7 juli 2011 aangenomen resolutie betreffende het beheersen van wateroverlast in het kader van een integraal waterbeleid (*Parl. St.* Vl. Parl. 2010-11, nr. 1221/2). Daarin wordt aan de Vlaamse Regering gevraagd meer mogelijkheden te creëren om op budgetneutrale wijze een planologische ruil mogelijk te maken tussen gebieden die wegens het overstromingsrisico niet of minder geschikt zijn voor bebouwing en gebieden die gunstiger gelegen zijn. Hij hoopt dat het initiatief voor een evaluatie van planbaten en planschade daartoe zal kunnen bijdragen.

Raad voor Vergunningsbetwistingen

De heer *Lode Ceyssens* merkt op dat de bespreking van het jaarverslag 2010-2011 van de RvVb hem aanvankelijk positief stemde. De voorzitter van de Raad had het immers onder meer over een prioriteitenlijst en stelde ook nadrukkelijk dat de Raad niet ter plaatse wil blijven trappelen. Bij de verdere discussie is dat optimisme echter weggeëbd. De voorzitter van de RvVb stelde immers onomwonden dat parlementsleden zich niet mogen inlaten met de inhoud van de arresten. Voorts nam de voorzitter een zeer formalistische houding aan en legde zij de verantwoordelijkheid voor een oplossing bij de decreetgever. De RvVb toonde zich volgens de heer Ceyssens op die manier allerminst bereid om pragmatisch tewerk te gaan. Zonder een mentaliteitswijziging zal de Raad de problemen dan ook niet

kunnen oplossen. Nochtans was er onder de aanwezige commissieleden een consensus dat de Raad een extra inspanning moet doen. Iedereen die recht zoekt, mag immers op een snelle en redelijke manier een uitspraak verwachten.

De heer *Pieter Huybrechts* zegt dat de minister eerder al heeft aangegeven dat maximale inspanningen zullen worden gedaan voor een optimale werking van dit rechtscollege. Dat is een goede zaak. Er is al een decreetswijziging goedgekeurd, die ook door Vlaams Belang werd gesteund. Zo werd inzake stedenbouwkundige vergunningen het beroep dat door een overheidsinstantie kan worden ingesteld tegen een beslissing van een politieke overheid, toegewezen aan de leidende ambtenaar in dit orgaan. Zal dat volstaan om de instroom te beperken? Een betere samenwerking met het Milieuhandhavingscollege zou zeker een stap in de goede richting zijn. Om decretale redenen is de samenwerking vooralsnog echter beperkt gebleven tot het delen van een zittingszaal. Bij de bespreking van het jaarverslag van de RvVb gewaagde de commissievoorzitter van een parlementair initiatief, maar in de beleidsbrief wordt gesteld dat de minister van Leefmilieu een initiatief zal nemen. Komt de Vlaamse Regering alsnog met een eigen ontwerp van decreet?

De heer *Bart Martens* stipt aan dat de werking van de RvVb al verbeterd is, maar dat desondanks het aantal uitspraken nog altijd lager is dan de instroom van verzoekschriften. Er blijft dus een probleem voor het wegwerken van de opgestapelde achterstand. Een ander probleem is dat er zeer veel werk wordt gestoken in procedurearresten, terwijl er maar weinig inhoudelijke arresten zijn. De vraag is in welke mate de in het vooruitzicht gestelde maatregelen tot meer inhoudelijke arresten zullen leiden. Hoe zal de achterstand kunnen worden weggewerkt, wetende dat er door het creëren van de omgevingsvergunning wellicht nog heel wat bijkomende dossiers zullen binnenkomen bij de RvVb? Moet niet eerst de bestaande achterstand worden weggewerkt?

De commissievoorzitter bevestigt voorts dat hij bij de bespreking van het jaarverslag van de RvVb al heeft gemeld dat de sp.a bereid is een decretaal initiatief te steunen dat het mogelijk maakt het overtal van rechters bij het Milieuhandhavingscollege aan te wenden voor het wegwerken van de achterstand bij de RvVb. Door dat via een parlementair initiatief te regelen, kan snel worden gewerkt.

Handhaving

De heer *Lode Ceyssens* stipt aan dat al geruime tijd monitoring van het handhavingsbeleid in het vooruitzicht wordt gesteld. De vraag is wat er eerst zal zijn: de monitoring of het volgende handhavingsplan? Wat het as-builtattest betreft, blijft de spreker er voorstander van om zowel de piste van de nieuwbouw als die van koop en verkoop te bewandelen. Daarvoor zijn verschillende attesten nodig en dus is er nood aan een tweesporenbeleid. Er moet rechtszekerheid zijn voor de koper en een goede opvolging van een as-builtattest. Daarmee wordt een aanzet gegeven voor een goede handhaving in de toekomst en een zuiver beleid van ruimtelijke ordening. Een as-builtattest mag immers geen ‘as promised’ attest worden genoemd.

De heer *Wilfried Vandaele* zegt dat lokale handhaving altijd al een heikel punt is geweest. Gemeenten stellen zich doorgaans veeleer schoorvoetend op als het over handhaven gaat en maken er weinig financiële middelen en personeelsleden voor vrij. Het volgende werkjaar zal dat ongetwijfeld niet anders zijn. Ook hier is de kans trouwens groot dat gemeenten zich tot de Vlaamse overheid wenden met de vraag wat daar tegenover staat.

Bijlagen bij de beleidsbrief

De heer *Bart Martens* merkt op dat in de eerste bijlage maar bijzonder beknopt wordt ingegaan op de in het zittingsjaar 2010-2011 aangenomen moties en resoluties. Per aanbeveling of vraag zou eigenlijk concreet moeten worden aangegeven welk gevolg daaraan wordt gegeven. In de al vermelde resolutie over het beheersen van de wateroverlast bijvoorbeeld werden heel wat vragen gesteld aan de Vlaamse Regering. Het is nog niet duidelijk hoe daar invulling aan zal worden gegeven. Voorbeelden zijn de verruiming en aanpassing van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake de opvang van hemelwater, waar het Vlaams Parlement al in 2008 heeft naar gevraagd, het as-builtattest, dat in de resolutie als één van de instrumenten voor een betere handhaving wordt vermeld, en het al vermelde budgetneutraal plannen. In de resolutie wordt voorts ook gevraagd instrumenten te ontwikkelen voor het waarborgen van het behoud van het waterbergend vermogen in de overstromingsgevoelige gebieden en daarvoor worden diverse opties open gelaten. Kan meer concreet duidelijk worden gemaakt hoe de verschillende aanbevelingen zullen worden opgevolgd?

1.2. Uitgavenbegroting 2012

Raad voor vergunningsbetwistingen

De heer *Lode Ceyssens* stelt vast dat de weddekredieten van de RvVb worden verhoogd om bijkomend personeel te kunnen aantrekken. Ook de werkingsmiddelen van dat orgaan worden verhoogd met 122.000 euro VaK en 98.000 euro VeK, met als toelichting dat "onder dit begrotingsartikel (…) naast de algemene werkingskosten ook de werkingskosten en investeringen in informatica voor de raden (zijn) opgenomen". Brengt bijkomend personeel echter ook geen verhoging van de werkingsmiddelen mee? En wordt daarmee dan wel rekening gehouden?

Beleidsplan Ruimte Vlaanderen

De heer Lode Ceyssens zegt dat in het eerste begrotingsartikel wordt ingegaan op het BRV. Daar wordt vermeld dat in een budget van 600.000 euro wordt voorzien voor onderzoek. Wanneer worden welke studies gegund en wanneer moet de oplevering gebeuren? Op welke manier wil de minister resultaten van die studies eventueel nog inpassen na de lancering van het groenboek?

Communicatie

De heer Lode Ceyssens wijst erop dat het budget voor communicatie wordt verhoogd. Het lid diende omtrent de communicatie eerder al een schriftelijke vraag in en zal ook nog een vraag om uitleg daarover stellen (*Hand.* Vl. Parl. 2011-12, nr. C66). Als er extra middelen worden vrijgemaakt voor communicatie, zal er hopelijk ook op worden toegezien dat de communicatie correct is.

Herdenken, vereenvoudigen en inzetten van het instrumentarium

De heer Lode Ceyssens merkt op dat het budget voor het herdenken van het instrumentarium aanzienlijk wordt verhoogd. In de toelichting is onder meer sprake van een interne evaluatie van de planschade- en planbatenregelingen en van het project van de digitale bouwaanvraag, maar het blijft onduidelijk waarom het budget met 700.000 euro wordt opgetrokken. Worden de middelen voor de digitale bouwaanvraag geheralloceerd naar deze basisallocatie, of zijn ze bestemd voor de financiering van een interne evaluatie?

2. Antwoord van de minister en replieken

Algemeen

Minister *Philippe Muyters* zegt dat een beleidsbrief een aantal indicaties aangeeft, die nog verder moeten worden uitgewerkt, onder meer na het nodige overleg. Zoals ook bij de vragen en opmerkingen van de leden bleek, is ruimtelijke ordening bij uitstek een materie waarvoor overleg en samenwerking met andere departementen nodig is. Dat is ook logisch, want het instrumentarium van de ruimtelijke ordening staat ook ten dienste van andere ministers, om samen een doelstelling te bereiken. Wat specifiek de problematiek van de wateroverlast betreft, gebeurt de coördinatie door de minister bevoegd voor Leefmilieu. Daarom zal worden voorgesteld dat, onder haar coördinatie, door de vier betrokken ministers gezamenlijk een stand van zaken wordt gegeven over de uitvoering van de resolutie over de wateroverlast. Als voor de andere resoluties rond ruimtelijke ordening verdere concretisering wenselijk wordt geacht, wil minister Muyters daar zeker werk van maken door aan te geven wat daarover precies in de beleidsbrief staat.

Dat de beleidsbrief hier en daar wat vaag blijft, is niet abnormaal: een beleidsbrief is immers voor een deel aankondiging van beleid. Voor het proces rond de militaire domeinen bijvoorbeeld, is het de bedoeling om dat nog in 2011 af te leveren. Aan het mogelijk maken van investeringen door ruimte om te ondernemen wordt wel degelijk verder gewerkt. Dat gebeurt in overleg met het kabinet van de minister-president. Ook aan de Vlaamse omzendbrief rond het winkelbeleid wordt met datzelfde kabinet gewerkt, met de bedoeling die in 2011 nog te realiseren.

Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

De minister herhaalt dat het RSV uiteraard verder zal worden uitgevoerd

Wat de kleigroeve Argex betreft, werd in de Vlaamse Regering op 21 oktober 2011 een consensus bereikt over het ontwerp van GRUP Herstructurering Kleigroeve Argex. Het gaat om een voorlopige vaststelling, de procedure moet dus nog worden voortgezet.

Van de aangekondigde evaluatie van de arresten van de Raad van State over RUP's wordt inderdaad verwacht dat ze een beter inzicht oplevert over de gronden voor schorsing en vernietiging. Mede aan de hand daarvan kunnen dan initiatieven worden genomen om de wetgeving bij te sturen en de bestaande achterstand weg te werken.

Inzake het AGNAS-proces, vindt de minister het een zinvolle suggestie om natuurinrichtingsplannen parallel te laten lopen met de opmaak van RUP's. Die suggestie zal dan ook verder worden onderzocht. De VLM is betrokken bij de werkgroep die door Ruimtelijke Ordening wordt opgezet. Ook de evaluatie door de Minaraad van de diverse instrumenten in het kader van het natuurbeleid, zal door de werkgroep worden meegenomen.

De VLM en de Minaraad zijn ook betrokken bij de evaluatie rond het grond- en pandenbeleid, zodat een afstemming met dat proces zeker mogelijk is.

Beleidsplan Ruimte Vlaanderen

Wat de studies betreft die in het raam van het BRV worden uitgevoerd, zegt de minister dat er de jongste jaren rond termijnplanning relatief weinig werk is geleverd. Het groenboek is een aanzet voor een discussie. Met dat groenboek kan er al wat concreter op het terrein worden gekomen, zodat na anderhalf jaar ongeveer, meer gefundeerd en onder meer op basis van adviezen naar een witboek kan worden gegaan. Het is niet absoluut

noodzakelijk om alle studieresultaten al te verwerken in het BRV of het groenboek, maar er moet wel zicht zijn op wat er leeft. Op basis van de adviezen en van de discussies kan er trouwens nog worden beslist tot bijkomende studies, om voor een nog betere onderbouwing van het witboek te zorgen.

De minister zal ter informatie aan de commissie een overzicht van de planning van de studies bezorgen.

Locatiebeleid voor hernieuwbare energie

Ook hernieuwbare energie is een aangelegenheid waar verschillende beleidsdomeinen bij betrokken zijn. Het komt bijvoorbeeld aan de minister van Energie toe om aan te geven hoeveel van welke hernieuwbare energiebronnen er wenselijk zijn. Dat is uiteraard geen gemakkelijke oefening en ze is dan ook nog niet afgerond. Met het zevende initiatief in de beleidsbrief Ruimtelijke Ordening wordt gepoogd de zaken vanuit het perspectief van de ruimtelijke ordening te bekijken: met welke aspecten van ruimtelijke ordening moet er rekening worden gehouden bij de diverse vormen van hernieuwbare energie? Dat zal weliswaar geen kant-en-klare oplossing opleveren en uiteraard zal wat er al bestaat worden meegenomen, bijvoorbeeld inzake windturbines. Het is de bedoeling om dat ruimtelijke kader nog voor het einde van 2011 uit te werken.

Monitoring en beleidsevaluatie

De minister merkt op dat uit het feit dat er in monitoring wordt geïnvesteerd, niet mag worden afgeleid dat er in het verleden geen deugdelijke monitoringinstrumenten waren. Het gaat om een wijziging die is ingegeven door de vaststelling dat inzake ruimtelijke ordening almaar meer verantwoordelijkheid bij de lokale overheden wordt gelegd. Uit de beleidsbrief blijkt duidelijk dat het de bedoeling is die weg verder te bewandelen. Op een gegeven moment bleek echter dat op het Vlaamse niveau niet meer alle cijfers beschikbaar waren om het ruimtelijk beleid op de drie niveaus goed in beeld te kunnen brengen. Dat is geen waardeoordeel over de manier van werken in de periode voor de ontvoogding van gemeenten, maar louter een vaststelling van de consequenties van de verdere ontvoogding.

Bij het beoogde digitale uitwisselplatform voor ruimtelijke plannen is het de bedoeling ervoor te zorgen dat plannende overheden weten wat er waar gebeurt.

Subsidiariteit

De minister is het met de heer Ceyssens eens dat het onverantwoord zou zijn om op een bepaald tijdstip alle gemeenten zomaar als ontvoogd te gaan beschouwen. Dat is dan ook niet de bedoeling. Het moet echter wel de intentie zijn om geen tweesporenbeleid te blijven volgen. Zoals in de toelichting al aangegeven, wordt er momenteel aan een aanbevelingennota gewerkt met acties voor het faciliteren en stimuleren van niet-ontvoogde gemeenten. Van de voorwaarden voor ontvoogden wordt in geen geval afgestapt. Er wordt wel nagegaan hoe de gemeenten die nog niet aan de voorwaarden voldoen, kunnen worden gestimuleerd om de nodige stappen te zetten. De minister zou het toejuichen als er tegen 2015 in Vlaanderen alleen ontvoogde gemeenten zouden zijn. Dat is echter louter een intentie, want de bal ligt in het kamp van de gemeenten. Er zal wel alles aan worden gedaan om de niet-ontvoogde gemeenten de kans te geven op een kwalitatieve manier de stap naar ontvoogding te zetten. Op kwaliteit wordt dus niet ingeboet en de gemeenten die inspanningen hebben gedaan om aan de voorwaarden tegemoet te komen, zullen daar niet voor worden gesanctioneerd.

Met een bottom-upbenadering voor de afbakeningsprocessen, wordt bijvoorbeeld gepoogd het AGNAS-proces vlotter te laten verlopen dan momenteel het geval is. Als er door samenwerking tussen gemeenten op een meer gedragen en snellere manier kan worden gewerkt, zou dat een goede zaak zijn.

Instrumentarium

De problematiek van de bindende adviezen wordt door de Vlaamse Regering geïntegreerd in het dossier rond de omgevingsvergunning. Daarvoor is al een startnota goedgekeurd en de verdere concretisering is gepland in het najaar van 2011.

Wat het as-builtattest betreft, is hij het met de heer Ceyssens eens dat zowel de piste van de nieuwbouw als die van koop en verkoop moet worden bewandeld. Er moet inderdaad ook voor kopers rechtszekerheid zijn en dat moet niet noodzakelijk op dezelfde manier als voor nieuwbouw worden geregeld.

De minister merkt op dat het toepassen van de regeling inzake kapitaalschade vooral tot de bevoegdheid van de minister van Leefmilieu behoort. De evaluatie van de planschade- en planbatenregeling zal in de loop van het zittingsjaar 2011-2012 gebeuren. Het exacte tijdstip ligt nog niet vast.

Wat het vermoeden van vergunning betreft, vroeg de commissievoorzitter om de resultaten van de interne studie ter beschikking van de commissie te stellen. In zijn huidige vorm is het rapport nog niet geschikt voor verspreiding, maar in overleg met de voorzitter zal worden nagegaan welke onderdelen al aan de commissie kunnen worden bezorgd.

Het is wel degelijk de bedoeling om werk te maken van het voorstel om op budgetneutrale wijze een planologische ruil mogelijk te maken tussen gebieden die door het overstromingsrisico niet of minder geschikt zijn voor bebouwing en gebieden die gunstiger gelegen zijn. Dat is echter een moeilijke oefening en er zal nog moeten blijken of ze wel volledig budgetneutraal kan worden gerealiseerd.

Raad voor Vergunningsbetwistingen

De minister herhaalt dat er naar aanleiding van de bespreking van het jaarverslag 2010-2011 van de RvVb in de commissie, al uitgebreid is ingegaan op de werking van dat orgaan. De minister heeft toen ook al aangegeven dat wordt nagegaan of er hulprechters kunnen worden ingeschakeld om de achterstand weg te werken. Ook mogelijkheden om de procedure bij te sturen worden bekeken, samen met de RvVb en het departement. Als commissieleden in dat verband nog andere suggesties hebben, dan zijn die altijd welkom. Het is immers in ieders belang dat de RvVb degelijk werkt. De minister is het er evenwel niet mee eens dat de omgevingsvergunning automatisch voor een bijkomend contentieux bij de RvVb zal zorgen, want in principe zou ook het Milieuhandhavingscollege bevoegd kunnen worden gemaakt voor de beroepen dienaangaande. Voor het dossier van de omgevingsvergunning zou er parallel moeten worden gewerkt met het dossier van het Vlaams bestuursrechtscollege.

De heer *Bart Martens* tekent hierbij aan dat er blijkbaar nog twee jaar moet worden gewacht op dat rechtscollege. In de tussentijd zou er dan ook een beroep moeten kunnen worden gedaan op de rechters van het Milieuhandhavingscollege, om als hulprechters te helpen bij het wegwerken van de achterstand bij de RvVb. De *minister* beaamt dat en apprecieert de bereidheid om daarvoor een parlementair initiatief te steunen.

Replieken

De heer *Lode Ceyssens* merkt op dat, wat de uitgavenbegroting betreft, in de presentatie sprake was van 10 miljoen euro voor het herdenken, vereenvoudigen en inzetten van het instrumentarium. In de toelichting, op pagina 16, wordt echter een bedrag van 2,1 miljoen euro vermeld (*Parl. St.* Vl. Parl. 2011-12, nr. 13/2-N). Hoe zit het precies in elkaar?

De *minister* zal de vraagsteller later de nodige toelichting bezorgen.

De heer *Lode Ceyssens* zegt voorts dat de minister voor kapitaalschade naar de minister van Leefmilieu verwijst, maar dat hij in zijn beleidsbrief wel een evaluatie aankondigt. Een evaluatie is uiteraard een goede zaak, maar in eerste instantie moet ervoor worden gezorgd dat alles correct wordt uitgevoerd. Wat de ontvoogding betreft, is de spreker tevreden met het antwoord van de minister. De kwaliteit moet inderdaad bewaard blijven.

Voor de werking van de RvVb mag alle heil niet worden verwacht van het inzetten van bijkomend personeel en van een decreetwijziging. Als men bij de Raad het formalisme niet achter zich laat, zal men zich hopeloos vast blijven rijden. Het standpunt dat de decreetgever zich niet mag inlaten met de inhoud van vonnissen, is volgens de heer Ceyssens hopeloos verouderd. De RvVb moet dringend op een moderne en flexibele manier gaan werken, zonder zich te verliezen in formalisme.

Minister *Philippe Muyters* heeft begrip voor dit standpunt, maar wijst erop dat het bij de scheiding van de machten om een moeilijk evenwicht gaat. Als minister kan hij inzake de inhoud of de omvang van vonnissen niets opleggen.

VI. INDICATIEVE STEMMING EN MOTIE

Het aan de commissie toegewezen deel Ruimtelijke Ordening van de uitgavenbegroting 2012 wordt aangenomen met 7 stemmen bij 1 onthouding.

Tot besluit van de in commissie besproken beleidsbrief Ruimtelijke Ordening werd een motie van aanbeveling ingediend door de heer Wilfried Vandaele en mevrouw Tine Eerlingen (*Parl. St.* Vl. Parl. 2011-12, nr. 1338/2).

C. BEVOEGDHEID ONROEREND ERFGOED (BEVOEGDHEID VAN DE HEER GEERT BOURGEOIS, VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND)

De bevoegdheid Onroerend Erfgoed werd op 23 november 2011 in de commissie besproken.

I. TOELICHTING

De heer *Geert Bourgeois*, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, gaf toelichting bij de beleidsbrief en de begroting.

1. Uitgavenbegroting 2012

Algemeen

Minister Bourgeois stelt dat de begroting 2012 Onroerend Erfgoed zowel vormelijk als budgettair aanzienlijk verschilt van de begrotingscontrole 2011. Daardoor is een vergelijking moeilijk te maken. Er is een impact van het nieuwe Rekendecreet en van de reorganisatie van het agentschap. Die reorganisatie resulteerde in het volledig nieuwe apparaatprogramma NA en in het samenvoegen van de beleidskredieten van het Agentschap Onroerend Erfgoed, het Agentschap Ruimte en Erfgoed en het VIOE.

Er zijn ook een aantal belangrijke budgettaire wijzigingen. Globaal daalt het beleidskrediet Onroerend Erfgoed van 96,505 miljoen euro VaK bij de begrotingscontrole 2011 naar 66,340 miljoen euro VaK bij de begrotingsopmaak 2012. Dat is een daling met 30,165 miljoen euro, die te verklaren is door drie budgetwijzigingen.

Er is vooreerst het eenmalige VaK van 25 miljoen euro voor de restauratie van de Abdij van het Park dat logischerwijze wegvalt.

Voorts is er een bedrag van 650.000 euro VaK dat wordt teruggezet naar het krediet voor het beleid voor woonwagenbewoners. Het betrof een eenmalige herschikking bij de begrotingscontrole.

Tot slot wordt het vastleggingsgedeelte van de dotatie aan de DAB VIOE, ten bedrage van 7,911 miljoen euro, volledig herschikt. Die dotatie aan de DAB, ressorterend onder het departement RWO, werd bij de begrotingscontrole 2011 nog meegeteld bij het beleidskrediet Onroerend Erfgoed. Maar ingevolge de herstructurering van het VIOE is bij de begrotingsopmaak 2012 6,832 miljoen euro ervan herschikt naar het nieuwe apparaatprogramma NA van het nieuwe agentschap VIOE. Deze kredieten werden binnen de DAB aangewend voor de financiering van apparaatuitgaven, namelijk lonen of apparaatswerking, en niet van beleidsuitgaven.

Als abstractie wordt gemaakt van de beide eenmalige kredietverhogingen en als ook de 6,832 miljoen euro oneigenlijke beleidskredieten in mindering worden gebracht, dan blijkt dat er bij de begrotingsopmaak 2012 een structurele stijging is met 2,317 miljoen euro. Dat bedrag is samengesteld uit 2,080 miljoen euro nieuwe middelen, 199.000 euro indexatie en 38.000 euro ViA-middelen.

Het VeK stijgt dan weer van 77,085 miljoen euro bij de begrotingscontrole 2011 naar 79,116 miljoen euro bij de begrotingsopmaak 2012. Deze stijging met 2,031 miljoen laat toe een aantal vereffeningen meer te doen.

Beleidskredieten Onroerend Erfgoed die nog onder het Departement RWO ressorteren

De minister licht toe dat er bij de begrotingsopmaak 2012 twee wijzigingen zijn doorgevoerd aan de beleidskredieten Onroerend Erfgoed die nog onder het Departement RWO ressorteren.

Het krediet voor de toekenning van de jaarlijkse Monumentenprijs wordt overgeheveld naar het nieuwe agentschap VIOE, waar het wordt toegevoegd aan de werkingskosten.

De dotatie aan de DAB VIOE, bij de begrotingscontrole 2011 nog 7,911 miljoen euro, wordt bijna volledig herschikt. Ze bedraagt voor 2012 eenmalig nog 656.000 euro VeK.

Na 2012 zal ook deze vereffeningsdotatie herschikt worden. Alle reguliere apparaats- en beleidsuitgaven werden namelijk uit de DAB gehaald en samengevoegd met de analoge kredieten die afkomstig zijn van het Agentschap Ruimte en Erfgoed. De DAB zal in de toekomst enkel nog gebruikt worden voor de aanrekening van projecten die in opdracht van derden worden uitgevoerd en die ook volledig door deze derden gefinancierd worden. Voor de financiering van deze externe projecten is dan ook geen bijkomende dotatie meer nodig. Omdat er binnen de DAB nog enkele openstaande engagementen zijn die pas in 2012 definitief vereffend moeten worden, moet er in het overgangsjaar 2012 wel nog 656.000 euro VeK worden toegekend aan de DAB om deze vastleggingen uit het verleden te kunnen honoreren.

Nieuw begrotingsprogramma NA – Apparaatkredieten van het nieuwe agentschap VIOE

Dit programma bestaat, zoals alle andere apparaatprogramma's, standaard uit een begrotingsartikel voor loonuitgaven en een begrotingsartikel voor alle niet-loonuitgaven van het apparaat. Voor de loonuitgaven gaat het om 14,520 miljoen euro VaK en eenzelfde bedrag VeK, de andere uitgaven bedragen in VaK 2,141 miljoen euro en in VeK 1,654 miljoen euro.

Beleidskredieten ressorterend onder het nieuwe agentschap VIOE

De beleidskredieten die onder het nieuwe agentschap VIOE ressorteren, zijn terug te vinden onder begrotingsprogramma NF van de entiteit NFO. Deze kredieten zijn samengesteld uit de vroegere beleidskredieten Onroerend Erfgoed van het Agentschap Ruimte en Erfgoed, de vroegere beleidsuitgaven van de DAB VIOE gefinancierd met de dotatie aan de DAB, de doorgevoerde indexaanpassing en de herschikte en nieuwe middelen. In totaal gaat het voor de vastleggingskredieten, met inbegrip van 2,080 miljoen euro nieuwe middelen, om een bedrag van 66,183 miljoen euro. Het totale vereffeningskrediet bedraagt 78,303 miljoen euro.

Minister Bourgeois overloopt de belangrijkste wijzigingen. Het nieuwe agentschap VIOE zal vanaf 2012 instaan voor de ondersteuning van de jaarlijkse Monumentenprijs, wat een kredietverschuiving betekent van 25.000 euro van het Departement RWO naar het nieuwe agentschap VIOE. Alle subsidies op naam worden gegroepeerd onder een specifiek begrotingsartikel. Hier valt het eenmalige VaK voor de Abdij van het Park weg, waardoor het totale VaK vermindert met 25 miljoen euro. Aan de andere kant verhoogt het VeK met vijf miljoen euro voor de vereffening van een voorschot van de aan de stad Leuven toegekende investeringssubsidie.

Onder dat begrotingsartikel is ook 250.000 euro ingeschreven voor de restauratie van het Lam Gods. Doordat het stadsbestuur van Gent en het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen het niet eens zijn over de locatie, heeft de timing van die restauratie, die initieel in het najaar van 2011 zou beginnen, vertraging opgelopen. De minister wacht nu op de toelating van de minister van Cultuur en de daarbij geformuleerde voorwaarden om de subsidie 2011 te kunnen toekennen aan de kerkfabriek van de kathedraal. Minister Schauvliege zal op advies van de Topstukkenraad in december 2011 een keuze voor de restauratielocatie maken. De minister meldt voorts dat hij veiligheidshalve via regeringsamendement een begrotingsruiter op dit krediet zal laten inschrijven. Zo wordt er toch voor gezorgd dat de 250.000 euro die in de begroting 2011 is ingeschreven en die in hoofdzaak zou dienen voor de financiering van de opstartkosten van de restauratie, niet verloren gaat en alsnog kan worden toegekend in 2012. Bovendien wordt vermeden dat er volgend jaar, als zowel opstart- als loonkosten van restauratoren betaald moeten worden, te weinig budget zou zijn.

Een andere belangrijke wijziging bestaat erin dat alle kredieten voor intermediaire organisaties die zich bezighouden met erfgoedzorg en/of het faciliteren ervan en met het creëren van een draagvlak voor erfgoedzorg, eveneens worden gegroepeerd onder een specifiek begrotingsartikel. Het gaat hier om de regionale landschappen, de vzw Erfgoed Vlaanderen, Monumentenwacht Vlaanderen, het Forum voor erfgoedverenigingen, de vzw Orgel in Vlaanderen en de intergemeentelijke archeologische diensten en intergemeentelijke onroerenderfgoedverenigingen.

Vanaf 2012 wordt daar ook het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur aan toegevoegd, dat een jaarlijkse subsidie zal krijgen van 250.000 euro, gefinancierd met nieuwe middelen. Conform het Vlaamse regeerakkoord zal het CRKC ook de functie opnemen van Vlaams expertisecentrum voor het onroerend religieus erfgoed.

Daarnaast worden er 330.000 euro bijkomende vastleggingsmiddelen en 239.000 euro bijkomende vereffeningskredieten ingeschreven, gefinancierd met nieuwe middelen, voor de subsidiëring van drie bijkomende regionale landschappen: Rivierenland, Zuid-Hageland en Kleine en Grote Nete.

Tot slot worden voor 500.000 euro nieuwe middelen – VaK en VeK – geïnvesteerd in de uitbouw van de nieuwe erfgoedvereniging. Die operatie moet volgens de minister afgerond en operationeel zijn vanaf 2012. Bij de toelichting over de beleidsbrief zal daar nader op ingegaan worden.

De specifieke kredieten voor landschapszorg, gegroepeerd onder een eigen begrotingsartikel, worden verhoogd met 750.000 euro nieuwe middelen – VaK en VeK – om meer investeringen mogelijk te maken. Het krediet stijgt hierdoor tot 1,915 miljoen euro VaK en 1,545 miljoen euro VeK.

De kredieten voor archeologiebeleid worden ook gegroepeerd onder één begrotingsartikel en tegelijk wordt hiervoor 850.000 euro VaK en 550.000 euro VeK ingeschreven, waarvan 250.000 euro nieuwe middelen. De andere middelen werden binnen Onroerend Erfgoed herschikt. 250.000 euro hiervan dient voor de financiering van het convenant dat in juli 2011 werd gesloten met Oost-Vlaanderen. Daarbij is een structurele oplossing uitgewerkt voor het provinciaal erfgoedcentrum te Ename, dat ingeschakeld zal worden als archeologiedepot. Met de rest van dat krediet kunnen desgevallend premies voor beschermde archeologische goederen worden toegekend.

Tot slot zijn er de gegroepeerde kredieten voor monumentenzorg. Daar daalt het VaK met 398.000 euro, van 54,011 miljoen euro bij de begrotingscontrole 2011 tot 53,613 miljoen euro bij de begrotingsopmaak 2012. Dat is in hoofdzaak het gevolg van het al vermelde terugzetten van 650.000 euro naar de investeringssubsidies voor woonwagenterreinen, een eenmalige herschikking bij de begrotingscontrole 2011. Het vereffeningskrediet wordt bewust met 2,493 miljoen euro verhoogd tot 61,038 miljoen euro, om de verwachte opstoot van vereffeningen te kunnen opvangen.

2. Beleidsbrief Onroerend Erfgoed – Beleidsprioriteiten 2011-2012

Minister Bourgeois zegt dat in de beleidsbrief de structuur van de beleidsnota wordt aangehouden. De minister zal per hoofdstuk een overzicht geven van de in 2012 geplande initiatieven.

2.1. Naar een geïntegreerde beschermingsstrategie voor onroerend erfgoed

Zoals aangekondigd in de beleidsnota, is het de bedoeling om alle stadia van de beschermingscyclus – onderzoeken, inventariseren, beschermen, beheren en ontsluiten – maxi-

maal op elkaar te laten aansluiten, zowel voor het bouwkundig, het archeologisch en het varend erfgoed, als voor de landschappen. Zo kunnen de efficiëntie en de effectiviteit van het beschermingsbeleid aanzienlijk worden verhoogd. Een geïntegreerde beschermingsstrategie heeft als gevolg dat er weloverwogen keuzes worden gemaakt, met het meest kans op slagen op lange termijn. Zo werd bijvoorbeeld een geïntegreerde beschermingskalender opgesteld waarbij de inventarisatiecampagnes direct gekoppeld zijn aan de beschermingscampagnes. De fusie van het voormalige VIOE, dat instond voor onderzoek en inventarisatie, en het Agentschap Ruimte en Erfgoed, bevoegd voor bescherming en beheer, brengt de afstemming tussen de verschillende fasen van de beschermingscyclus in een stroomversnelling.

Vlaamse Rand, Wereldoorlog I en kerkelijk erfgoed

De minister herinnert eraan dat een focus werd gelegd op de thema's Vlaamse Rand, Wereldoorlog I en kerkelijk erfgoed. Er werd voor gekozen om de inventarissen van de Vlaamse Rand aan te passen omdat het om de oudste inventarissen gaat. Bepaalde erfgoedtypes, zoals bouwkundig erfgoed, werden na 1850 nauwelijks geïnventariseerd. Bij het thema WO I gaat het om de voorbereiding van het herdenkingsdossier 1914-1918 en de voorbereiding van het UNESCO-dossier. Wat het kerkelijk erfgoed betreft, is er de problematiek van het beheer van parochiekerken, waar een maatschappelijk debat dringend nodig is. Inzake het kerkelijk erfgoed draagt de minister overigens een dubbele verantwoordelijkheid, als minister bevoegd voor Onroerend Erfgoed en voor Binnenlands Bestuur.

Voor 2012 worden zes initiatieven gepland rond deze thema's. Er is vooreerst de herinventarisatie in de Vlaamse Rand. Linkebeek en Wezembeek-Oppem werden al afgewerkt, Dilbeek, Sint-Genesius-Rode en Zaventem zijn lopende en Grimbergen, Kraainem en Asse worden ingezet. Voor Wemmel wordt een beschermingspakket voorbereid, gebaseerd op de recente herinventarisatie. Er werd heel wat gerestaureerd en herbestemd. Zo werd bijvoorbeeld het Sanatorium Lemaire in Tombeek gerestaureerd en herbestemd tot rusthuis en serviceflats. Voorts wordt de beheersplanning gestimuleerd. Zo werd recent een beheersplan voor de omgeving van de watermolen van Sint-Gertrudis-Pede in Dilbeek goedgekeurd. Verder is een beheersplan voor het kasteeldomein van Groot-Bijgaarden in opmaak.

Een ander initiatief betreft het voortzetten van het diepgaande onderzoeks- en beschermingstraject voor het WO I-erfgoed, met nadruk op de waardevolle bunkers en schuilplaatsen en de oorlogsgedenktekens. Het cultuurtoeristische project 'Herinneringspark 2014-2018' wordt verder uitgewerkt. Zoals afgesproken, zal halfjaarlijks een rapport met de stand van zaken aan de commissie worden bezorgd. Een eerste rapport zal in december 2011 worden voorgelegd.

Rond het kerkelijk erfgoed komen er drie initiatieven. Op 24 juni 2011 verleende de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan de conceptnota 'Een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk', met daarin drie belangrijke knelpunten: het verbroken evenwicht tussen aanbod en gebruik, het gebrek aan een strategische benadering en het goed beheer van parochiekerken dat onder druk staat door de stijgende beheerskosten en de toenemende complexiteit van de beheersdossiers. De centrale opdracht is het tegen begin 2013 ontwikkelen van een lokale beleidsvisie voor de parochiekerken op het grondgebied van de gemeente. De lokale besturen, kerkfabrieken en bisdommen zijn al aangeschreven om het lokaal overleg op te starten. Het kabinet van de minister is op uitnodiging reeds in twee bisdommen, Gent en Antwerpen, geweest. Daar wordt overleg georganiseerd met de vertegenwoordigers van de kerkfabrieken en het bisdom en dat verloopt goed.

Binnenkort worden aan de Vlaamse Regering de wijzigingen voorgelegd die ter uitvoering van de conceptnota aan het Eredienstdecreet moeten worden aangebracht. Inzake onroerend erfgoed worden de principes uit de conceptnota meegenomen in de uitvoeringsbesluiten die ter uitvoering van het nieuwe decreet betreffende het onroerend erfgoed zullen worden opgemaakt. De mogelijkheid om subsidies te krijgen voor herbestemmingstudies bij beschermde parochiekerken is nog maar weinig bekend en zal sterker worden gepromoot. Het CRKC zal ook expertise uitbouwen over het onroerend kerkelijk erfgoed en zal voor vragen over neven- en herbestemming van parochiekerken, als aanspreekpunt fungeren voor kerkfabrieken, bisdommen en lokale besturen. Het krijgt daar vanaf 2012 een jaarlijkse subsidie van 250.000 euro voor. Momenteel wordt daarvoor een overeenkomst voorbereid.

Continueren van inventarisatie, onderzoek, bescherming, beheer en ontsluiting

De inventarissen van de diverse erfgoedtypes worden aangevuld, geactualiseerd en geherinventariseerd. Die herinventarisatie gebeurt in nauw overleg met de betrokken gemeenten. In 2011 liep er een proefproject met Bierbeek om de conceptversie van de handleiding over herinventariseren van bouwkundig erfgoed te testen. Die handleiding wordt in 2012 afgewerkt en zal ter beschikking worden gesteld van verenigingen en lokale besturen, zowel digitaal als in brochurevorm. Een geïntegreerde en digitaal consulteerbare databank wordt verder uitgebouwd.

Voor de erfgoedbalans worden momenteel alle gegevens verzameld. Tegen 2013 zal het definitieve rapport publiek worden gemaakt. Dat zal een nulmeting zijn, als basis voor de volgende metingen. De onderzoeksbalans wordt permanent uitgewerkt en geactualiseerd. Op basis van die balans werd een onderzoeksprogramma 2010-2014 goedgekeurd. Dat programma wordt verder uitgevoerd. De resultaten verschijnen onder meer in Relicta, het tijdschrift van het VIOE, en in monografieën, zoals 'De Oudste Ronde van Vlaanderen'.

De geïntegreerde beschermingskalender wordt in 2011 onverminderd uitgevoerd. De minister wijst erop dat goed beheer het sluitstuk van de beschermingscyclus is. Er wordt werk gemaakt van het opstellen van beleidskaders voor beheersdoelstellingen en ontsluiting, bijvoorbeeld beheerskaders voor kerkelijk erfgoed, agrarische architectuur en industrieel erfgoed. Het opstellen van beheersplannen wordt gestimuleerd en de aandacht gaat daarbij niet alleen naar het bouwkundig erfgoed, maar naar alle erfgoedtypes. De dienstverlening van Monumentenwacht Archeologie wordt verder uitgebouwd. De Regionale Landschappen, het beheer algemene landschappen, worden ook in 2012 gesubsidieerd. Uit een tabel met een overzicht van de beschermingen, op pagina 18 van de beleidsbrief, blijkt hoeveel beschermings- en aanduidingsprocedures werden bekrachtigd tussen oktober 2010 en september 2011.

2.2. Meerdere partners zorgen voor onroerend erfgoed

De minister gaat vervolgens in op de rol van de individuele burger en de verschillende overheden. De internationale inbedding van het onroerenderfgoedbeleid beschouwt hij als een belangrijke pijler.

Op zoek naar een breed draagvlak

Het draagvlak voor het onroerend erfgoed moet worden verbeterd en uitgediept. Communicatie en rechtszekerheid voor de burger en de ondernemer zijn daarbij belangrijk. Het draagvlak en de zichtbaarheid worden vergroot door een rationalisatie van de entiteiten. Er worden een nieuw logo en een geïntegreerde website ontwikkeld. Op die website zal de geïntegreerde inventaris mogelijk een van de publiekstrekkers worden. De bedoeling is

dat de burger één duidelijk aanspreekpunt kent voor vragen rond onroerend erfgoed en erfgoedzorg.

Er blijft aandacht uitgaan naar de sociale media. Het nieuwe agentschap is actief op Facebook, LinkedIn, Twitter, Flickr en SlideShare en hoopt met deze media een nieuwe en jongere doelgroep aan te spreken. Door de aanwezigheid van het Koggenproject in de sociale media werden bijvoorbeeld veel nieuwe geïnteresseerden bereikt.

Het agentschap blijft ook inzetten op proactieve en duurzame communicatie op maat van de doelgroep, met zowel academische artikels als toegankelijke monografieën die gepubliceerd of in voorbereiding zijn. Voorbeelden zijn academische artikels in 'Relicta' en het salontafelboek 'De Oudste Ronde van Vlaanderen'. De minister verwijst naar de publieksmomenten met voltreffers als Open Monumentendag en Open Wervendag, ideale gelegenheden om nieuwe en andere doelgroepen aan te spreken. Daar wil men blijvend aandacht aan besteden. In 2012 start de nieuwe erfgoedorganisatie, de fusievereniging van Open Monumentendag, Forum voor Erfgoedverenigingen en Erfgoed Vlaanderen, die op proactieve en duurzame wijze zal communiceren op maat van de doelgroep.

Interne staatshervorming

De principes van de interne staatshervorming worden vertaald. De koppelsubsidies worden daarbij afgeschaft. Er zijn nog twee bestuursniveaus verantwoordelijk voor de onroerenderfgoedzorg: de Vlaamse overheid en de gemeenten. De provincies gaan nog over Monumentenwacht en de depots. Gemeenten kunnen een erkenning krijgen als onroerenderfgoedgemeente.

Internationale samenwerking

Internationale samenwerking is voor de minister heel belangrijk. In 2011 was er de inbreng van Vlaamse expertise op diverse intergouvernementele fora, zoals de Raad van Europa en de UNESCO. Dat is een mooi voorbeeld van de trekkersrol die Vlaanderen heeft gespeeld tijdens het Europese voorzitterschap. De internationale conferentie in Brugge op 8 december 2010 over 'Erfgoedzorg en de EU' was een groot succes en hier werd een 'Verklaring van Brugge' aan gekoppeld. Het vervolgtraject wordt meegenomen in een internationale denkgroep, getrokken door de opeenvolgende Europese voorzitters.

UNESCO-dossiers worden voorbereid en opgevolgd. De voorbereiding van een nominatiedossier bij de UNESCO over het erfgoed van WO I wordt geïntensifieerd. Ook worden de banden met Frankrijk en Wallonië, de natuurlijke partners in dit dossier, verder aangehaald. In opdracht van de Vlaamse overheid wordt einde 2011 een mondiale bevraging georganiseerd via het internet. Daarbij zullen een tweeduizendtal experts in het domein van erfgoed en toerisme worden geconsulteerd. De resultaten van deze bevraging over de relatie toerisme-erfgoed zullen worden meegenomen in de opmaak van het nominatiedossier.

Wat Brugge betreft, moet de Vlaamse overheid tegen 1 februari 2012 aan de UNESCO rapporteren over de omzetting van de aanbevelingen die in 2010 werden geformuleerd met betrekking tot de instandhouding van de werelderfgoedwaarden van de historische binnenstad. Dat rapport wordt momenteel opgesteld. Op 31 mei en 1 juni 2012 organiseert de administratie in samenwerking met Brugge en het Werelderfgoedcentrum van de UNESCO een internationaal colloquium over werelderfgoedsteden in de eenentwintigste eeuw. Andere dossiers in voorbereiding zijn het Nationaal Park Hoge Kempen en de aan-

grenzende mijnsites van Winterslag, Waterschei, Zwartberg en Eisden en de voormalige kolonies van Wortel en Merksplas.

Samen met zijn collega van Cultuur zal de minister het Europese besluit aangaande het Europese Erfgoedlabel omzetten naar de Vlaamse erfgoedpraktijk. In 2012 zal hij het in 2010 begonnen overleg met de federale overheid over de Wrakkenwet opnieuw opnemen. Dat werd niet tot een einde gebracht omdat de Federale Regering in lopende zaken is.

2.3. De Vlaamse overheid schept de noodzakelijke voorwaarden voor de onroerenderfgoedzorg

Het beleidsveld Onroerend Erfgoed is in volle beweging en in de loop van 2011 zijn een aantal horden genomen.

Een vernieuwde regelgeving als hefboom voor een adequaat onroerenderfgoedbeleid

Momenteel wordt het Onroerenderfgoeddecreet voorbereid. De conceptnota is goedgekeurd door de Vlaamse Regering, het ontwerp van decreet is een eerste maal principieel goedgekeurd en adviezen werden ingewonnen. Het decreet over het varend erfgoed wordt steeds meer ingezet. De praktijk leert dat er nog enkele hiaten zijn in het decreet. Daarom wordt een herziening voorbereid. De minister zal daarbij samenwerken met zijn collega's van Cultuur en Mobiliteit, en met de koepelvereniging Watererfgoed Vlaanderen.

Veel aandacht zal ook uitgaan naar de kwaliteit van het archeologisch onderzoek. Dit jaar werden via een ministerieel besluit minimumnormen uitgevaardigd inzake archeologische opgravingen of prospecties met ingreep in de bodem. In 2012 zullen richtlijnen worden uitgebracht voor het archeologisch onderzoek van specifieke periodes. Een andere uitdaging inzake archeologisch onderzoek is de betaalbaarheid. Het nieuwe decreet wil in de mogelijkheid voorzien om een archeologisch solidariteitsfonds te erkennen.

Aanbieden van een gedifferentieerd handhavingsinstrumentarium

Via competentiemanagement kon de personeelsinzet op het vlak van handhaving van het onroerend erfgoed worden verhoogd zonder extra personeel. Zo was er een beduidende verhoging van het aantal stilleggingen van werken die zonder een vergunning of machtiging werden uitgevoerd. Dit voorkomt uiteraard een verdere aantasting van de erfgoedwaarden. In het nieuwe decreet zal een gedifferentieerd handhavingsinstrumentarium worden uitgewerkt, zodat de handhaving nog effectiever en efficiënter kan verlopen.

Samen investeren in ons onroerend erfgoed

Sinds 2009 sluit de Vlaamse overheid meerjarige subsidiëringsovereenkomsten voor het beheer van beschermde monumenten. De voorwaarden en criteria zijn in 2010 geformaliseerd. Begin 2011 werd een meerjarige overeenkomst gesloten voor de universiteitsbibliotheek in Gent. Binnenkort volgt een nieuwe meerjarige overeenkomst voor de historische kerken van de Mechelse binnenstad. Meerjarige overeenkomsten voor de restauratie van de mijnsite van Waterschei en Merksplas-Kolonie worden voorbereid.

De Vlaamse onroerenderfgoedzorg wordt zichtbaar en herkenbaar

Eerder werd al verwezen naar twee fusieoperaties. De fusie binnen de administratie, tussen het VIOE en het luik Onroerend Erfgoed van Ruimte en Erfgoed, is al afgerond. De erfgoedorganisatie zal officieel starten in januari 2012. Een andere fusieoperatie is zoals al gemeld op til binnen het middenveld. Deze twee operaties vergroten de zichtbaarheid

en de herkenbaarheid van de onroerenderfgoedzorg voor de burger en het middenveld en zullen hopelijk het draagvlak voor erfgoed vergroten.

2.4. De onroerenderfgoedzorg speelt in op de maatschappelijke dynamiek

De wereld van het onroerend erfgoed staat niet op zichzelf, er zijn steeds banden met andere sectoren en beleidsvelden. Onroerend erfgoed beïnvloedt maatschappelijke tendensen en wordt daar zelf ook door beïnvloed. Het is noodzakelijk om dit steeds in rekening te brengen.

Verdere focus op hergebruik en herbestemming

Initiatief 32 is 'komen tot een National Trust voor Vlaanderen'. Momenteel worden de krijtlijnen uitgetekend voor de oprichting van een investeringsvennootschap, die een nauwe band zal hebben met de nieuwe erfgoedorganisatie. De vennootschap moet op het terrein initiatieven nemen voor restauratie en nieuw gebruik van bedreigde monumenten, al dan niet in samenwerking met private partners. Voor de oprichting ervan wordt voor tien miljoen euro aan extra kapitaalmiddelen uitgetrokken.

De concepnota 'Een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk' benadrukt het belang van een zinvolle bestemming van het kerkenbestand. Het nieuwe Onroerenderfgoeddecreet creëert enkele nieuwe instrumenten zoals een onroerenderfgoedrichtplan en actieprogramma's. In een onroerenderfgoedrichtplan wordt de visie van Onroerend Erfgoed voor een bepaald thema of gebied uitgewerkt. De minister wil een aantal proefprojecten lanceren voor een erfgoedvisie inzake parochiekerken in enkele regio's en de administratie selecteert daarvoor momenteel enkele projecten. De bedoeling is om daar ook actieprogramma's aan te koppelen, via een lijst van mogelijkheden voor onderzoek, bescherming, restauratie, herbestemming enzovoort.

Het raakvlak met andere beleidsvelden biedt kansen

De inbedding van onroerend erfgoed binnen andere beleidsvelden is essentieel om een breed maatschappelijk draagvlak te creëren. De minister blijft daarom inzetten op de afstemming met andere sectoren en beleidsvelden. Samen met de minister van Cultuur wil hij een beleidskader ontwikkelen voor de depotproblematiek. Het is niet wenselijk dat het beleid rond het deponeren van roerend erfgoed en van archeologisch erfgoed strikt wordt gescheiden. Met de minister van Cultuur zal ook de nodige afstemming worden gezocht tussen intergemeentelijke samenwerkingsverbanden inzake cultuur via de zogenaamde erfgoedconvenants en inzake onroerend erfgoed via de IOED's. Deze afstemming zal concreet worden gemaakt bij de opmaak van de nieuwe uitvoeringsbesluiten bij het Onroerenderfgoeddecreet.

Onroerend Erfgoed en Innovatie zijn ook twee beleidsvelden met grote verwantschap. Op basis van de resultaten van de ViA-rondetafel 'Technologische innovatie in de onroerenderfgoedzorg' op 19 september 2011 wordt een vervolgtraject voor de diverse thema's uitgewerkt en opgestart. De bedoeling is om met partners uit de privésector en de wetenschappelijke wereld technologische innovatie vlotter ingang te laten vinden in de onroerenderfgoedzorg. Wat Onroerend Erfgoed en Landbouw betreft, blijft de administratie de werkgroep agrarische architectuur actief opvolgen. De administratie zal onderzoeken hoe kwaliteitsvolle agrarische architectuur binnen sites met erfgoedwaarde kan worden gestimuleerd. Inzake Onroerend Erfgoed en Leefmilieu en Natuur zal de minister, in samenwerking met de natuurbeheerders, in enkele concrete projecten nagaan hoe erfgoedwaarden in natuurgebieden kunnen worden ontsloten. Een modelproject wordt uitgewerkt voor De Liereman.

Aandacht voor maatschappelijke vraagstukken

Onroerend Erfgoed mag niet op een eiland zitten. Er is dan ook blijvend aandacht voor enkele belangrijke maatschappelijke vraagstukken. In een budgettaire context van schaarste is het essentieel om investeringen gericht in te zetten. Studies tonen overtuigend aan dat investeringen in onroerend erfgoed een grote 'return on investment' hebben. Er is een lucratieve verhouding tussen de input en de output via de impact op de uitvoerende sector, toerisme, recreatie en vastgoed. De administratie heeft een onderzoek laten uitvoeren naar de sociaaleconomische impact van het onroerenderfgoedbeleid in Vlaanderen. Deze studie bevestigde de economische meerwaarde van het Vlaamse onroerend erfgoed. De directe economische effecten, zoals te zien in die sectoren die 'met de handen' aan het onroerend erfgoed werken, zoals restaurateurs, aannemers of archeologen, komen het snelst aan de oppervlakte. Zo genereerden de investeringen in onroerend erfgoed in 2009 een gecumuleerde tewerkstelling van 3863 banen in de uitvoerende sector – de bouw, de architectuur en de archeologie – gerelateerd aan onroerend erfgoed. Belangrijk is ook de toeristische aantrekkingskracht van de Vlaamse kunststeden, de invloed op creatieve industrieën of de identiteit van een stad. In 2009 was de output van toerisme en recreatie gerelateerd aan onroerend erfgoed, goed voor een gecumuleerde toegevoegde waarde van 606 miljoen euro ofwel 0,34 percent ten opzichte van het bbp. Ten slotte werd aangetoond dat de totale toegevoegde waarde van onroerend erfgoed ruim zestig percent van de toegevoegde waarde van de landbouwsector bedraagt.

De minister blijft dan ook aandacht besteden aan een gunstig investeringsklimaat voor restauratie en onderhoud van onroerend erfgoed. De oprichting van het investeringsfonds en een vernieuwd financieel instrumentarium in uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet zullen daartoe bijdragen. Hij hecht ook veel belang aan verbeterde energieprestaties van monumenten. Dat thema was een onderdeel van de ViA-rondetafel. Binnenkort start een vier jaar durende wetenschappelijke studie over de impact van bepaalde interventies ter bevordering van de energiezuinigheid in gebouwen met erfgoedwaarde. Er komen opeenvolgende metingen om de impact van de ingrepen te bestuderen. Nog twee belangrijke maatschappelijke uitdagingen zijn diversiteit en toegankelijkheid.

In 2012 wordt gestart met de screening en analyse van een aantal geselecteerde projecten. Het toegankelijk maken voor personen met een beperking is daarbij geïntegreerd in de restauratie van het monument. De bedoeling is om enkele voorbeeldprojecten te realiseren.

De nieuwe erfgoedorganisatie is een uitgelezen kans om nieuwe Vlamingen nauwer te betrekken bij het Vlaams onroerend erfgoed. De nieuwe organisatie heeft al een goed uitgebouwde jongerenwerking binnen de schoot van Open Monumentendag. Het is de bedoeling om ook bij de nieuwe Vlamingen de erfgoedparticipatie te bevorderen.

II. BESPREKING

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Uitgavenbegroting 2012

De heer *Johan Sauwens* maakt een opmerking over de nieuwe structuur van de begroting, waarin de vroegere basisallocaties worden gebundeld op het niveau van 'begrotingsartikelen'. Volgens de toelichting vallen "alle onderhouds- en restauratiepremies die het Vlaamse Gewest uitbetaalt aan de openbare sector, de privésector en de erediensten voor monumenten, inclusief het varend erfgoed; evenals de premies voor grote en langdurige werken; en de bijdragen voor onderhoud en coördinatie van grote complexen" nu onder

een nieuw begrotingsartikel. De minister vraagt op die manier bijna een blanco cheque. Kan de minister nader toelichten hoe dat bedrag zal worden besteed? Er zitten traditioneel beschotten tussen de private initiatieven, de openbare initiatieven en de openbare initiatieven eredienst. Dat evenwicht is volgens het lid nodig om te voorkomen dat enkele zeer grote projecten alles opslorpen. Hoe komt het dat daarover niet meer informatie staat in de toelichting? Hoe gaat die bundeling van de budgetten de werkbaarheid verhogen? Gaat de private 'premienemer' zelf nog initiatief kunnen nemen? Gaat hij binnen het jaar na de goedkeuring van zijn dossier kunnen rekenen op de betoelaging? Dit soort engagementen uit het verleden mogen niet stilvallen door een beleidswijziging.

1.2. Beleidsbrief

Algemeen

De heer *Johan Sauwens* apprecieert de structuur van de beleidsbrief en de pogingen om de erfgoedorganisatie een meer professioneel karakter te geven. Dat is ook nodig met zulke ambitieuze doelstellingen. De CD&V-fractie ondersteunt het beleid van de minister dan ook in grote mate. De spreker vraagt zich wel af of er niet enkele bladzijden ontbreken bij de beleidsbrief. De minister heeft het vaak over samenwerking met andere departementen, internationale initiatieven, wetenschappelijk onderzoek, inventarisatie enzovoort. Wat hij van monumentenzorg echt in handen heeft, is de beschikbare mankracht en de organisatie ervan. De diensten worden samengevoegd om meer slagkracht te krijgen. Maar welke middelen worden waar ingezet? Dat is dit jaar zeer onduidelijk. Gaat het om een overgangsjaar en gaat de minister aan de percentages en herschikkingen werken vanuit het nieuwe ontwerp van decreet dat op komst is? Wat meer uitleg over de organisatie van het budget en hoeveel mankracht er nodig is, zou hoe dan ook wenselijk zijn. Mooie intenties kunnen vaak niet worden waargemaakt omdat er te weinig mankracht is. Er zijn vijftig nieuwe initiatieven en dat is zeker ambitieus. Maar hoe gaat de minister zijn diensten organiseren om die doelstellingen waar te maken? En welke middelen hebben zij daartoe?

De heer Sauwens merkt voorts op dat een nieuwe Federale Regering in de maak is. Het is belangrijk dat de minister een dossier klaar heeft om het fiscale instrumentarium dat gedeeltelijk in Vlaamse handen komt, te helpen inschakelen. In het buitenland zijn er veel voorbeelden van fiscale stimuli om de monumentenzorg een extra zet te geven. Wordt daaraan gewerkt?

De heer *Bart Caron* is gematigd positief over de voorliggende beleidsbrief. De sector heeft de voorbije kwarteeuw een belangrijke weg afgelegd en het is positief dat de minister zich grotendeels inschrijft in het verdere traject. Er moet echter nog een heel stuk van de weg worden afgelegd.

De heer *Wilfried Vandaele* vindt het globaal gezien een goede beleidsbrief en een goede begroting om mee aan de slag te gaan in 2012.

Naar een geïntegreerde beschermingsstrategie voor onroerend erfgoed

De heer *Johan Sauwens* zegt dat CD&V de inspanningen van de minister voor het project rond WO I ondersteunt. De minister mag zich niet laten ontmoedigen door enkele kritische bedenkingen her en der. De ambities van de minister worden volgens de spreker mee gedragen door de Vlaamse opinie. De aanpak van de minister moet effectief worden waargemaakt op het terrein.

Voor handhaving is de minister op de goede weg, vindt de heer Sauwens. Hij benadrukt het belang van een handhavingsbeleid en verwijst naar het partnership met de lokale besturen en de parketten. Handhaving is het sluitstuk van het inventarisatie- en beschermingsbeleid.

Orgelrestauratie is erg duur. Heel wat orgels zijn gerestaureerd, belangrijk is dat ze ook worden bespeeld. Wordt dat opgevolgd, zodat het nut van die dure restauraties verzekerd is?

De minister voert een actief beleid in verband met ankerplaatsen, maar de landschapsbeschermingen zijn vrijwel stilgevallen. De heer Sauwens vraagt meer duidelijkheid over het algemene beleid voor landschapsbeheer. Hoe sluit dat aan bij het door Ruimtelijke Ordening en Leefmilieu en Natuur ter zake gevoerde beleid?

De herinventarisatie verloopt wat traag, terwijl ze nochtans nodig is. De eerste en de laatste inventarissen kunnen moeilijk worden vergeleken. Iets meer ambitie lijkt nodig en wellicht moet er meer externe hulp worden ingeroepen.

Terecht wordt op de problematiek van de monumenten in natuurgebied gewezen. De heer Sauwens geeft het voorbeeld van de burchtruïne van Kolmont, een van de oudste sites in Limburg. Vroeger ging men daar met bussen naartoe, nu is die site, die in het beheer is gekomen van Natuur en Bos, vrijwel onbereikbaar.

De heer Sauwens vindt dat minister Bourgeois ook inzake beschermingen een extra inspanning moet doen. De Stichting Vlaams Erfgoed telt amper drieduizend leden. In Nederland hebben de grote milieu- en erfgoedverenigingen tot meer dan een miljoen leden. The National Trust in Groot-Brittannië telt er miljoenen en beschikt, alleen al op basis van het ledengeld, over enorme financiële middelen. Kan niet worden onderzocht hoe Monumentenzorg en Landschapszorg kunnen samengaan? Organisaties zoals Natuurpunt hebben wel tienduizenden leden. De monumenten en de te beheren domeinen bevinden zich heel vaak in dezelfde omgeving. Een grotere bundeling lijkt noodzakelijk, want de enkele her en der verspreide erfgoedverenigingen zullen het niet redden. Minister Bourgeois moet ambitieuzer zijn en samenwerken met organisaties die hebben bewezen dat ze professioneel werken en beter aansluiten bij de Angelsaksische voorbeelden.

De heer *Bart Caron* ondersteunt elke stap die de minister in het kader van de herdenking van WO I zet. Hij herhaalt wel zijn kritiek op het gebrek aan historische omkadering en vraagt om die wat meer en sterker vorm te geven, in samenhang met de actoren op het terrein en met de musea. Hoe zit het met de voorbereiding van het dossier voor UNESCO? Heeft de minister contact opgenomen met de andere gemeenschappen om dat samen in te dienen?

De heer Caron is enthousiast over de nota over parochiekerken. Hij hoopt dat die nota in de praktijk ook tot concrete resultaten zal leiden. Wat is grosso modo de inhoud van de samenwerkingsovereenkomst die gesloten werd met de VVSG in het kader van de versterking van de lokale besturen? Wat wordt daarin geregeld en wat is het doel?

De spreker is het inzake het geringe aantal beschermingen eens met de heer Sauwens. Als er bijvoorbeeld jaarlijks 500 waardevolle gebouwen worden gebouwd, dan zouden er logischerwijze eigenlijk ook jaarlijks 500 historische gebouwen moeten worden geklasseerd. Het patrimonium vernieuwt en vervangt zich. Momenteel wordt echter nog geen tien percent bereikt van het aantal beschermingen van ongeveer vijftien jaar geleden.

De heer *Wilfried Vandaele* stelt vast dat er het voorbije jaar heel wat is gebeurd inzake kerkelijk erfgoed. De conceptnota over de toekomst van de parochiekerk heeft duidelijk het debat mee op gang getrokken. De spreker vraagt de minister om het onderwerp in de actualiteit te houden. Het maatschappelijke debat kan er immers enkel beter door worden.

Het schitterende project '100 jaar Groote Oorlog' is weliswaar een breed regeringsproject, maar de klemtoon ligt toch voornamelijk op onroerend erfgoed. Er werden de voorbije jaren heel wat stappen gezet: het thematische beschermingstraject van waardevol erfgoed uit WO I in de frontzone en beheerswerken om belangrijke gedenkplaatsen klaar te krijgen voor 2014. Ook in 2012 staat er heel wat te gebeuren. De heer Vandaele verwijst naar de strategie via vier sporen: wetenschappelijk onderzoek, bescherming en verankering van erfgoed van Wereldoorlog I, beheersvisie inzake restauratie, onderhoud en ontsluiting en ten slotte het nastreven van een erkenning als UNESCO-werelderfgoed. Dat laatste is wellicht het belangrijkste spoor. Kan wat meer uitleg worden gegeven over de stand van zaken daarvan?

Inzake het kerkelijk erfgoed, begrijpt de heer Vandaele dat in de werkgroepen die de nota voor de parochiekerken hebben besproken, een behoefte is gebleken aan expertisevorming en informatieverstrekking. In de begroting wordt een taak weggelegd voor het CRKC als ondersteunend expertisecentrum voor het roerend en onroerend erfgoed. Hiermee wordt ook uitvoering gegeven aan het regeerakkoord. In de eerste plaats wordt blijkbaar werk gemaakt van netwerken tussen de verschillende betrokken organen en instanties, zoals kerkfabrieken, gemeentebesturen, centrale kerkbesturen en bisdommen. De spreker kijkt uit naar de resultaten van de nieuwe klemtoon die hier toch wordt gelegd.

De heer *Wim Van Dijck* vindt de lopende inventarisatie en herinventarisatie noodzakelijk en goed. De inventarisatie zou een cruciaal beleidsinstrument moeten zijn op lokaal en Vlaams niveau, maar zeker voor het lokale niveau kan het veel beter. De inventaris wordt door lokale overheden veel te weinig gebruikt en in veel lokale besturen is het draagvlak klein. Hoe kunnen lokale overheden ertoe worden aangezet die belangrijke inventarisatie effectief te gebruiken? Inzake de beschermingen is de spreker het eens met de reeds gemaakte opmerkingen. Het is positief dat daar blijvend op wordt ingezet, zowel met geografische als thematische campagnes, maar er is nog een hele inhaalbeweging nodig. Veel erfgoed is nog altijd acuut bedreigd.

Volgens mevrouw *Karin Brouwers* straalt deze beleidsbrief uit dat er meer zal worden geluisterd naar lokale besturen en dat die meer mogelijkheden zullen krijgen met het nieuwe decreet. De heer Caron informeerde al naar de inhoud van de samenwerkingsovereenkomst met de VVSG, maar voor zover de spreekster weet, is die overeenkomst er nog niet. Als die er komt, waartoe gaat die dan leiden? Het gaat in de praktijk vaak over de attitude van ambtenaren ten aanzien van lokale besturen op het terrein en daar zal de VVSG als overkoepelende organisatie niet meteen veel aan kunnen doen. Mevrouw Brouwers is tevreden dat de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden over archeologie en onroerend erfgoed positief worden geëvalueerd. In de toekomst kan daar nog meer op worden ingezet. Misschien zal er na de gemeenteraadsverkiezingen van 2012 gelegenheid zijn om na te denken over eventuele nieuwe samenwerkingsverbanden.

De heer *Bart Martens* sluit zich aan bij de vraag van de heer Sauwens naar een duidelijke visie over het landschapsbeheer. Dat zit nu versnipperd over verschillende domeinen. Tot zijn grote tevredenheid stelt de heer Martens vast dat er opnieuw drie regionale landschappen worden erkend. De regionale landschappen kunnen nog sterker worden ingezet in het landschapsonderhoud en -beheer. Er zijn al mooie voorbeelden van landschapsteams die het onroerend erfgoed op het platteland gaan onderhouden. Van het nieuwe

plattelandsontwikkelingsprogramma zouden veel meer middelen moeten komen voor landschapsonderhoud en -bescherming. Vandaag gaan die middelen bijna exclusief naar de landbouwsector. Uiteraard moet die sector blijvend worden ondersteund voor agromilieumaatregelen. In andere regio's en landen gaan de middelen van Europa voor plattelandsontwikkeling meer naar landschapsonderhoud en -bescherming, het onderhouden en collectief beheren van lijninfrastructuren enzovoort. Een aanknopingspunt is dat in het Vlaams regeerakkoord wordt gevraagd om naar collectieve beheersovereenkomsten te gaan, in plaats van individuele overeenkomsten. Het collectieve beheer is beter voor de aanleg en het onderhoud van trage wegen, voor het heropenen van buurtwegen en voor de aanleg van bosranden. Aan de bosgroepen of de regionale landschappen zouden de middelen kunnen worden gegeven om collectieve beheersovereenkomsten af te sluiten. De minister van Leefmilieu is blijkbaar bezig met de evaluatie van het lopende Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling. In de aanloop naar de opvolger daarvan zou ook kunnen worden onderzocht welke rol de collectieve beheersovereenkomsten kunnen spelen in het landschapsbeheer.

Meerdere partners zorgen voor onroerend erfgoed

De heer *Johan Sauwens* stelt vast dat er op het terrein, ondanks de eenparig goedgekeurde resolutie betreffende aanbevelingen aangaande de versnelling van maatschappelijk belangrijke investeringsprojecten (*Parl. St.* Vl. Parl. 2009-10, nr. 395/1), nog vaak een te stugge houding wordt aangenomen door de ambtenaren. Belangrijke dossiers met een grote sociaal-economische impact in de welzijnssector of de onderwijssector raken soms geblokkeerd door een gebrek aan overleg tussen de Vlaamse diensten, die blijven steken in een enge interpretatie. Door een gebrek aan flexibiliteit staan honderden monumenten te verkommeren, in alle provincies. Dat leidt tot een negatief beeld van archeologie en erfgoedzorg anno 2011 in Vlaanderen. Wat heeft de minister daaraan gedaan en welke nieuwe instructies heeft hij gegeven?

De heer *Wim Van Dijck* is het met de heer Sauwens eens dat het een pijnpunt blijft dat veel herbestemmingen, en daarmee ook de bescherming, de mist ingaan door een soms te rigide houding van de administratie.

Volgens de heer *Bart Caron* is het draagvlak voor monumentenzorg nog altijd problematisch. Een kleine groep Vlamingen heeft weliswaar een groot hart voor het erfgoed, maar een zeer grote groep niet. Die verhouding zou de spreker graag omgekeerd zien. Er worden in de voorliggende beleidsbrief een aantal zeer voorzichtige inspanningen beschreven, maar op die manier zal de verhouding niet veranderen. Door het Britse model van de National Trust te imiteren zal het niet lukken, want de geschiedenis verschilt te veel. Het zal dus op een andere manier moeten, via allerlei inspanningen en initiatieven. De pijnpunten die ervoor zorgen dat het draagvlak niet vergroot, blijven overigens dezelfde: de soms stugge houding van consulenten, een te veel controlerende en te weinig coachende rol vanuit de administratie. De heer Caron pleit voor een grondige denkoefening over een hedendaagse omgang met het onroerend erfgoed, zonder de erfgoedwaarden te schaden. In de beleidsbrief zijn al een paar elementen terug te vinden die in die richting wijzen, zoals de aanpak van de problematiek van de parochiekerken, met een erg nuttige en bruikbare nota.

Voorts wijst de heer Caron op het gebrek aan middenveld en belangenbehartiging in de sector van het onroerend erfgoed. In andere sectoren is er vaak een groot en mondig middenveld, dat de overheid dwingt om haar standpunten goed te onderbouwen en bij te sturen, wat uitstekend is voor het maatschappelijke debat, de kwaliteit van de besluitvorming en het draagvlak voor het beleid. Er is weliswaar een Forum voor Erfgoedverenigingen,

maar er is te weinig wisselwerking met beleidskaders en het beleid zelf. Ook voor een politicus zijn er te weinig actoren om zich te kunnen informeren om het eigen standpunt vorm te geven. Archeologie is ongeveer de enige deelsector waar er wat structuren zijn en waar gedebatteerd wordt. De spreker pleit voor een denkoefening over hoe het middenveld kan worden gestoffeerd en kwalitatief kan worden gemaakt.

Er zijn een aantal contacten met de minister van Leefmilieu en Natuur om de samenwerking op het terrein te versterken, zeker met de intergemeentelijke diensten, ook rond de Erfgoeddag en de Open Monumentendag. De heer Caron vraagt zich af of het in het kader van de interne staatshervorming, niet mogelijk is om de Intergemeentelijke Archeologische Diensten en IOED's bij een en dezelfde vzw onder te brengen? Dat zou een planlastvermindering en een administratieve vereenvoudiging kunnen betekenen op het terrein. Het zou ook symbolisch een belangrijk signaal zijn dat het cultureel en het onroerend erfgoed elkaar beter kunnen vinden. Dat onderscheid wordt op het terrein niet gemaakt door het publiek, maar vaak ook niet door lokale besturen en schepenen.

Wat de internationale samenwerking betreft, heeft de minister twee nieuwe voorstellen klaar, over het Nationaal Park Hoge Kempen en de kolonies van Wortel en Merksplas. Er is op 22 juni 2011een resolutie goedgekeurd over het voordragen van het Zoniënwoud voor de erkenning als werelderfgoed (*Parl. St.* Vl. Parl. 2011-11, nr. 1098/3). Wat is daarvan de stand van zaken? Loopt er al een vooronderzoek?

Ook de heer *Wilfried Vandaele* wil een groter draagvlak voor de erfgoedproblematiek, maar vreest dat de heer Caron gelijk heeft dat er nog altijd meer mensen en politici zijn die het veeleer lastig vinden dat mensen erfgoed willen behouden, versterken en verzorgen, dan mensen die dat als een positief gegeven zien. De minister zelf kan daar natuurlijk maar weinig aan doen. Vanuit politieke hoek moet men blijven inzetten op andere methodes, in afwachting dat het draagvlak breder wordt. Eén van die methodes is handhaving, die ook gebeurt. Een andere mogelijkheid zijn premies en subsidies, maar dat is in de huidige budgettaire situatie heel moeilijk. Een derde mogelijkheid zijn de machtigingen en de vergunningen, waarover momenteel de discussie wordt gevoerd.

De Vlaamse overheid schept de noodzakelijke voorwaarden voor de onroerenderfgoedzorg

De heer *Johan Sauwens* stipt aan dat de minister stelde dat de reorganisatie van het beleidsveld de afstemming tussen de processen inventariseren en beschermen in een stroomversnelling heeft gebracht. Kan daarover wat meer uitleg worden gegeven? Ook de voorgangers van de minister hebben regelmatig thematisch geïnventariseerd. Er zijn zowat 140 beschermingsbesluiten, maar waar zit de stroomversnelling?

De heer Sauwens verwijst naar de adviezen die al werden uitgebracht over het voorontwerp van decreet betreffende het onroerend erfgoed. Er is een grote bereidheid om te bouwen aan het concept van de toekomst. Dat bleek ook al uit de resolutie die werd goedgekeurd naar aanleiding van de bespreking van de conceptnota (*Parl. St.* Vl. Parl. 2010-11, nr. 1065/5) . De spreker vraagt minister Bourgeois om, samen met iedereen die zijn beleid ondersteunt en opvolgt, het debat open te houden zodat er gezamenlijk goede oplossingen kunnen worden gevonden. Zo kunnen de kritieken, opmerkingen en vragen mee worden opgenomen in een degelijk decreet.

De heer *Bart Caron* hoopt dat deze oproep om samen te werken breed is bedoeld, en niet beperkt is tot de meerderheidsfracties, gelet op de adviezen die al zijn uitgebracht. Vlaanderen verdient een decreet met een breed draagvlak, dat door heel veel actoren en spelers wordt gesteund.

De totstandbrenging van de zichtbare entiteit, zoals vermeld in het Vlaamse regeerakkoord, roept bij de heer Caron een ambigu gevoel op. Hij juicht toe dat in Vlaanderen het onroerend erfgoed weer een eigen entiteit heeft, maar heeft toch twee bedenkingen. Hij is ongerust dat het proces van het inbrengen van erfgoedwaarden in ruimtelijke plannen, dat duidelijk een meerwaarde blijkt te hebben, weer verdwijnt. Nochtans is de integratie met andere maatschappelijke sectoren zeer belangrijk voor Onroerend Erfgoed. Voorts dreigt de hele hervorming van Beter Bestuurlijk Beleid op termijn een parodie te worden. Het toont het failliet aan van de optie om een aantal functies van beleidsvoorbereiding en beleidsuitvoering te scheiden. De spreker voorspelt in de volgende legislatuur opnieuw een grote reorganisatie van de Vlaamse administratie, bijna 'back to basics'.

Volgens de heer Caron is het sinds de reorganisatie van het agentschap en het Departement Ruimtelijke Ordening moeilijk geworden om de juiste website te vinden. Er is een portaalsite met zes vakken, maar die kunnen niet worden aangeklikt. De toegankelijkheid is er duidelijk niet op verbeterd. Dat moet snel worden aangepakt.

Het is de heer Caron opgevallen dat de handhaving hogere cijfers kan voorleggen. Het is moeilijk te beoordelen of dat aan de handhaving zelf ligt, maar hij gaat daar alvast van uit. Er worden heel wat processen-verbaal opgesteld. Leiden die herstelvorderingen op het terrein ook effectief tot herstel en een correcte aanpak?

De heer *Wilfried Vandaele* is het eens met de opmerkingen van de heren Sauwens en Caron over het voorontwerp van decreet betreffende het Onroerend Erfgoed. Daar zal inderdaad de nodige aandacht naar moeten uitgaan. In de beleidsbrief wordt terecht gesteld dat er niet moet worden veranderd om te veranderen, maar wel om het werkveld nieuwe kansen te geven. Met de oprichting van het nieuwe agentschap Onroerend Erfgoed per 1 juli 2011 wil de minister de krachten bundelen omtrent onroerend erfgoed, de erfgoedverenigingen samenbrengen en de zichtbaarheid van het onroerend erfgoed en de administratie versterken. De spreker staat daarachter en koppelt daar meteen de droom van de minister aan om een soort National Trust op te richten voor het erfgoed in Vlaanderen. De heer Vandaele meent wel dat een vergelijking met Natuurpunt nog zeer veraf ligt. Dat blijkt alleen al uit een vergelijking van het ledenbestand van Natuurpunt en het aantal mensen dat met erfgoed bezig is.

De nieuwe erfgoedorganisatie, met de werknaam NEO, zou in 2012 operationeel moeten worden. Kan er wat meer informatie worden gegeven over de stand van zaken? De heer Vandaele vindt dat, in samenhang met het brede draagvlak, informatieverstrekking zeer belangrijk is. Voor informatie aan het brede publiek is een website een uitstekend middel. Het feit dat structuren eenduidiger worden, is alvast positief voor het informeren van de burger. Hoewel er al veel digitale informatie beschikbaar is over erfgoed, bijvoorbeeld via Google, is het toch belangrijk dat de overheid een instrument aanreikt via eigen websites om de burgers te helpen te selecteren in die veelheid van informatie.

Hoewel in het nieuwe decreet de handhaving blijkbaar zal worden verbeterd en aangescherpt, blijft de heer *Wim Van Dijck* erbij dat overheden daarin een voorbeeldfunctie hebben en soms, tot frustratie van mensen die erfgoed genegen zijn, lijken te ontsnappen aan die handhaving. Veel erfgoed in eigendom van steden, gemeenten of OCMW's staat al jaren te verkommeren zonder dat die lokale overheden op hun verantwoordelijkheid wordt gewezen.

De heer *Bart Martens* pleit voor actief overleg met de vastgoed- en immobiliënsector over het solidariteitsfonds voor het archeologisch onderzoek. In de hoorzittingen rond de conceptnota gaven zowel de bouw- als de immobiliënsector te kennen dat ze willen bijdragen

aan een dergelijk fonds. Die uitgestoken hand moet worden aangenomen. Zo kan het uitvoeringsbesluit op tijd klaar liggen en kan het solidariteitsfonds worden opgericht. Het voorontwerp van decreet is voor de eerste keer principieel goedgekeurd door de regering. Dat voorziet in een machtiging aan de regering om het fonds op te richten en daar moet nu snel gebruik van worden gemaakt.

De onroerenderfgoedzorg speelt in op de maatschappelijke dynamiek

De heer *Johan Sauwens* vraagt hoe minister Bourgeois de erfgoedacademie ziet. Wat de erfgoedwaarde van het socialewoningbouwpatrimonium betreft, deelt hij in het algemeen de bekommernis over de nieuwe normen inzake energie, duurzaamheid, klimaatregeling en dergelijke. Ze veroorzaken grote kostenstijgingen voor de initiatiefnemers, zowel privé als openbaar, en de impact daarvan op monumentenzorg is niet te onderschatten. Voor een aantal grote gebouwen wordt een herbestemming gezocht, bijvoorbeeld als sociale woning, school of zieken- of rusthuis, wat vaak mogelijk is door de ligging in een centrum of op een interessante locatie. Dat wordt echter enorm bemoeilijkt door de Vlaamse diensten die geen concrete oplossingen weten aan te reiken. De subsidies vanuit het VIPA of het AGIOn enerzijds en vanuit Monumentenzorg anderzijds lopen niet samen. Er zouden praktische richtlijnen vanuit de centrale overheid moeten komen om de diensten meer armslag te geven. Er zijn genoeg voorbeelden van grote beschermde complexen die snel aan het verkommeren zijn en geen herbestemming vinden, gewoon omdat Vlaanderen de eigen normen en de nieuwe federale en Europese normen niet integreert in een betaalbaar concept. Zo komt men voor het Abdissenhuis van Munsterbilzen niet tot een herbestemming omdat de VIPA-regeling geen enkele flexibiliteit toestaat. Kan de minister op dat vlak geen initiatief nemen, ook vanuit zijn bevoegdheid voor Bestuurszaken? Of het nu gaat over dubbele beglazing of de manier waarop duurzame energie kan worden geïntegreerd in oude panden of over de isolatie, iedereen moet wat water in de wijn doen om tot een haalbaar en betaalbaar concept te komen.

De heer *Bart Caron* vraagt welke vorm de samenwerking tussen de Open Monumentendag en de Erfgoeddag zou kunnen aannemen.

Over de erfgoedlandschappen zegt de minister: “Sinds het inschrijven van het instrument erfgoedlandschappen in het Landschappendecreet is het duidelijk dat de onroerenderfgoedzorg gebaat is met een verregaande integratie in het ruimtelijkordeningsbeleid.”. Dat geeft het lid de indruk dat er tegelijk warm en koud geblazen wordt. Aan de ene kant geeft de minister aan dat hij weg wil van de benadering vanuit ruimtelijke ordening, dus ook van erfgoedlandschappen, en terug wil inzetten op het instrument van de bescherming van de landschappen. Aan de andere kant meldt hij echter dat hij het systeem van die erfgoedlandschappen steunt en daar verder in wil gaan. Wat is zijn visie op dat verschillend instrumentarium? Wil hij dat naast elkaar laten bestaan of wil hij één ervan laten verdwijnen?

De heer Caron ergert zich vaak aan de energieproblematiek in het beschermd erfgoed. Er gebeurt onderzoek naar en sommige diensten zoeken naar alternatieven, maar op het terrein blijven er veel klachten en zorgen bestaan. Het is belangrijk om bij de hedendaagse omgang met het erfgoed niet blind te zijn voor die problematiek. Zeker gebouwen met een nieuwe bestemming moeten voldoen aan de hedendaagse normering, niet alleen om ze te mogen gebruiken, maar ook voor het comfort en gebruiksgemak. Er blijven echter klachten, bijvoorbeeld over het feit dat in een beschermd dorpsgezicht geen zonnepanelen mogen worden geplaatst op de zijde van een gebouw die niet in de zichtlijnen zit. Zulke gevallen verhogen het draagvlak voor de onroerenderfgoedzorg niet, integendeel. Op bladzijde 44 van de beleidsbrief is sprake van een criterianota. Wat staat daar precies

in? Is dat een algemene leidraad voor de consulenten? Kan die nota aan de commissie worden bezorgd?

Een National Trust kan volgens de heer *Wim Van Dijck* moeilijk als niet positief worden ervaren. De uitbouw ervan biedt immers kansen op blijvende bewaring, ontsluiting en beheer en het genereren van publieke belangstelling door leden, donateurs, bezoekers, vrijwilligers en dergelijke. Hoe gaat die National Trust er echter uitzien? Wordt het een kopie van het Britse voorbeeld? Dat zou moeilijk zijn, gezien de specifieke omstandigheden. In Groot-Brittannië was het een privé-initiatief dat van onderuit is gegroeid, hier wordt het door de overheid in gang gezet. Gaat de Vlaamse organisatie erfgoed in eigendom nemen en beheren, en hoe zal die inkomsten genereren? Die eigen inkomsten zijn immers het grote pluspunt van de National Trust in Groot-Brittannië.

De heer Van Dijck vindt de combinatie toerisme en erfgoed zeer belangrijk voor de ontsluiting van het erfgoed. Veel erfgoed is nu onvindbaar voor de occasionele toerist. Het toeleiden van toeristen naar het erfgoed kan veel beter. Er kan worden gewerkt met duidelijke aanwijzingen zoals in Frankrijk, met borden die duidelijk aangeven waar tot in de kleinste gemeente erfgoed kan worden gevonden. In Frankrijk is er een goede wisselwerking tussen het ontsluiten van erfgoed en de toeristische gidsen, met de Michelingids als voorbeeld. Hoe zal dat in Vlaanderen evolueren?

De heer *Bart Martens* zegt dat men zich voor de Vlaamse National Trust niet mag blindstaren op het aantal leden. Eenzelfde aantal leden halen als de National Trust in Engeland of Natuurmonumenten in Nederland, zal immers nooit haalbaar zijn. Angelsaksische en gereformeerde landen hebben nu eenmaal veel meer een traditie om in dat soort verenigingen massaal te participeren. Veel belangrijker vindt de heer Martens het actieve lidmaatschap. Een National Trust in Vlaanderen moet een levende vereniging zijn. De inzet van vrijwilligers in bijvoorbeeld heemkundige kringen maken die verenigingen levend. De leden van Natuurpunt zijn veel actiever dan de donateurs van Natuurmonumenten. Die vereniging mag dan wel bijna een miljoen leden hebben, maar dat zijn passieve donateurs. De leden van Natuurpunt helpen mee aan het vergaren van bijkomende middelen voor de aankoop en het beheer van reservaten. Ze zetten zich ook actief in voor educatieve activiteiten, nemen schoolgaande jeugd mee naar de natuurgebieden, denken mee na over het beheer en de aankoopstrategie. Naar dat model moet er worden gegroeid, veeleer dan te focussen op het aantal leden. Natuurpunt is met 'maar' 87.000 leden toch een van de grotere middenveldorganisaties in Vlaanderen.

Mevrouw *Karin Brouwers* sluit zich aan bij de vraag van de heer Caron over het afstemmen van Erfgoeddag en Open Monumentendag. Is het in de sfeer van besparingen de bedoeling om naar één dag te gaan, of blijven het twee dagen over hetzelfde thema? Open Monumentendag is in elk geval een monument op zich en die gebeurtenis zou dan ook moeten blijven bestaan. Komt er een samenvoeging uit efficiëntie- of thematische overwegingen?

Mevrouw Brouwers heeft lof voor het initiatief om een handboek met voorbeeldvoorschriften voor onroerend erfgoed binnen RUP's op te stellen. Dat komt tegemoet aan de vraag van vele lokale besturen. In 2012 plant de minister een "aanzet tot opmaak" van het handboek. Dat geeft de indruk dat er eind 2012 misschien een ontwerp van handboek zal zijn. Het lid hoopt dat de gemeenten die voorbeeldvoorschriften begin 2012 of alleszins in de loop van dat jaar kunnen krijgen, want dat is een noodzakelijk en nuttig instrument.

Funerair erfgoed

De heer *Wim Van Dijck* wil een lans breken voor het funerair erfgoed: begraafplaatsen en grafmonumenten met een erfgoedwaarde, los van wie er begraven ligt. Heel wat gegevens en inventarisatie ontbreken momenteel. Er is geen of een zwakke centralisatie van gegevens, men moet een beroep doen op initiatieven van privéverenigingen of op gemeentelijke initiatieven en dan gaat het meestal om grote begraafplaatsen zoals Campo Santo of het Schoonselhof. Ondertussen verdwijnen er echter veel graven. Komen er op dat vlak nog initiatieven?

2. Antwoorden van de minister

2.1. Uitgavenbegroting 2012

Minister *Geert Bourgeois* antwoordt dat hij in de inleiding de algemene principes van het nieuwe Rekendecreet niet meer heeft herhaald. Dat de basisallocaties niet meer worden opgenomen in de begrotingstabel, is immers een gevolg van het Rekendecreet. Er wordt op een hoger niveau geclusterd in 'begrotingsartikelen'. De details zijn echter overgemaakt aan het parlement en beschikbaar op de website als bijlage bij de toelichting per programma (*Parl. St.* Vl. Parl. 2011-12, nr. 13/2-N).

Minister Bourgeois meldt met betrekking tot de middelen die worden ingezet, dat er op dit ogenblik ongeveer 300 vte zijn, of 330 medewerkers. Ongeveer de helft daarvan komt uit het VIOE en de andere helft uit het Agentschap Ruimte en Erfgoed. Er wordt nu volop gewerkt aan een nieuwe organisatie. In februari of maart 2012 zal er wellicht een nieuwe beheersovereenkomst zijn, die aan het Vlaams Parlement zal worden overgemaakt. Dan zal de commissie met de administrateur-generaal de werking, de performantie en efficiëntie kunnen bespreken en dieper ingaan op aspecten als de attitude van de ambtenaren en de stroomlijning.

2.2. Beleidsbrief

Algemeen

Met betrekking tot het fiscale instrumentarium, zijn de Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid al bezig met het voorbereiden van de implementatie van het Vlinderakkoord en het bekijken van de implicaties van de bevoegdheidsoverdrachten. Inzake erfgoed zou de kans bestaan dat er ingrepen kunnen komen voor de personenbelastingen, aangezien Vlaanderen daar fiscale bevoegdheid zou krijgen. De minister vermoedt dat Erfgoed Vlaanderen nu al een van de federaal erkende instellingen is waaraan kan worden gelegateerd. Maar dat gebeurt bijna niet. Een van de steunpijlers van de Engelse, Schotse en Welshe National Trust is dat die organisaties van onderen uit zijn gegroeid door veel donaties, erfpachtformules enzovoort. Dat zou ook een oplossing kunnen zijn voor Vlaamse kastelen die door de eigenaars niet meer kunnen worden onderhouden.

Wat het gematigde optimisme van de heer Caron betreft, wijst de minister erop dat met de inderdaad bescheiden middelen toch een aantal problemen worden opgelost. Er staan diverse grote projecten op de rails, ook in deze budgettair moeilijke tijden. Op het terrein valt er ook heel wat positiefs te horen over het erfgoedbeleid.

Naar een geïntegreerde beschermingsstrategie voor onroerend erfgoed

Voor de orgels is er samenwerking met de vzw Het Orgel in Vlaanderen, deelt de minister mee. De Vlaamse overheid sensibiliseert en beschermt. Wat de discussie betreft over het

al dan niet volledig restaureren en de bespeelbaarheid, zijn er twee scholen die elkaar hardnekkig bekampen. Over dat spanningsveld werd overigens een advies gevraagd met het oog op de uitvoeringsbesluiten en in het licht van de herbestemming van de parochiekerken.

Ook Cultuur speelt in dit dossier een rol. Hoe dan ook volgt het agentschap het orgel in Vlaanderen met zorg op.

Voor de bescherming van de landschappen is er misschien inderdaad minder aandacht dan in de vorige regeerperiode, maar intussen wordt er met de regionale landschappen wel breed gewerkt aan een gebiedsdekkende aanpak. Het probleem is dat er vaak zo veel eigenaars zijn, dat er altijd wel een administratieve procedure liep omdat een eigenaar niet betrokken was, de betekening niet had gekregen enzovoort. De minister wil mogelijke oplossingen daarvoor onderzoeken. Misschien kan de individuele betekening worden vervangen door een algemene publicatie, al moet er uiteraard wel rechtszekerheid zijn.

Voor grotere eenheden wordt met ankerplaatsen/erfgoedrichtplannen gewerkt. Dat is meteen ook een voorbeeld van de samenwerking tussen Erfgoed en Ruimtelijke Ordening. De opname in het ruimtelijk uitvoeringsplan is een zaak van Ruimtelijke Ordening, waarbij de administratie Erfgoed het voorbereidende werk doet. Het is een planologisch initiatief, waarbij de band tussen beide domeinen heel duidelijk is.

In verband met het plattelandsontwikkelingsprogramma, is de minister bereid om na te denken over het voorstel van de commissievoorzitter. Hij wil in elk geval samenwerken met de minister van Leefmilieu. Onroerend Erfgoed doet bepaalde zaken voor het landschap, maar de minister-president is bevoegd voor het plattelandsbeleid. Zoals door de heer Caron werd opgemerkt, is verkokering inderdaad een van de nadelen van BBB.

De herinventarisatie gebeurt met de middelen en de mensen die er zijn, antwoordt de minister op de vraag van de heer Sauwens. De minister hoopt dat de samenvoeging met het agentschap, dat over 300 vte beschikt, zal toelaten om de middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten. De minister verwijst naar het in de beleidsbrief vermelde proefproject Bierbeek, in samenwerking met het VIOE. Dat project zou moeten leiden tot een draaiboek, dat toelaat te werken met vrijwilligers, uiteraard volgens de standaarden van het agentschap. Er is veel voluntarisme, maar het kan niet de bedoeling zijn dat de diensten het werk van vrijwilligers moeten overdoen. Het is belangrijk om actieve leden te hebben die zich daadwerkelijk inzetten voor erfgoed. Door die goede wil te kanaliseren, kan er winst worden geboekt op het terrein. De minister vindt dat het agentschap het goed aanpakt door te zoeken naar een gestandaardiseerde methode.

De heer Van Dijck vroeg in verband met de inventarissen naar het werkinstrument voor de lokale besturen. De minister geeft het lid gelijk dat de inventaris een cruciaal beleidsinstrument is dat te weinig wordt gebruikt. Hij heeft wel opgelegd dat gemeentebesturen bij sloop de toets moeten doen aan de inventaris. Als Vlaanderen niet vindt dat het pand moet worden beschermd, terwijl het wel een lokaal belang heeft, dan zijn de lokale besturen nu al verplicht om af te wegen of sloop al dan niet kan worden toegelaten. Het blijft hun verantwoordelijkheid. Er zijn echter nu al gemeentebesturen die daar verder in gaan en hun eigen beleid ontwikkelen en zelf inventariseren. Gemeenten kunnen daar alleen maar toe aangespoord worden, in het kader van de gemeentelijke autonomie kunnen ze niet worden verplicht.

Met betrekking tot het UNESCO-dossier rond het erfgoed van WO I, worden diverse initiatieven genomen. Eind 2011 wordt het onderzoek volledig afgerond, in 2012 komt er

een selectie van de sites. Het dossier wordt in samenwerking met Wallonië en Frankrijk voorbereid. Als Wallonië of Frankrijk niet klaar zijn, zal dat echter geen beletsel vormen om het Vlaamse dossier in te dienen, met steun van de andere collega's binnen Europa die dezelfde plannen hebben. Er zijn nog andere UNESCO-dossiers in voorbereiding. Dat van de voormalige kolonies van Wortel en Merksplas kadert in een grensoverschrijdend project met Nederland, samen met de kolonies van onder meer Veenhuizen. Ook voor het Zoniënwoud wordt aan een dossier gewerkt, samen met de andere gewesten. Er gebeurt binnenkort een aanbesteding voor een studie, ter voorbereiding van het dossier.

Minister Bourgeois bevestigt dat er veel op gang komt met betrekking tot de kerkgebouwen. Daarover bestaan goede contacten met monseigneur Johan Bonny, die dat dossier leidt namens de bisschoppen. De minister benadrukt dat er op het lokale niveau initiatieven moeten worden genomen. In de mate dat de Kerk eraan meewerkt, kan er vooruitgang worden geboekt. De activiteiten worden per bisdom georganiseerd en er is grote openheid bij de kerkfabrieken. De gemeenten staan positief tegenover de conceptnota. Er zal per gemeente een beslissing moeten worden genomen, in open dialoog. Het CRKC zal daar een rol in kunnen spelen, niet alleen als netwerk, maar ook als expertisecentrum om advies te geven over mogelijke (her)bestemmingen, medegebruik enzovoort.

Meerdere partners zorgen voor onroerend erfgoed

Minister Bourgeois zegt dat hij van bij zijn aantreden, onder meer op basis van klachten van gemeentebesturen maar ook uit de privésector, heeft vastgesteld dat de ambtenaren van Erfgoed Vlaanderen vaak niet oplossingsgericht werken. Dikwijls bestaat er ook heel wat terughoudendheid ten aanzien van nieuwe technieken, aanpassingen voor toegankelijkheid en dergelijke meer. Op het terrein wordt ook vaak vastgesteld dat er verschillende benaderingen zijn. Daarop blokkeren inderdaad dossiers. Met de nieuwe administrateur-generaal, die daar nu al werkt van maakt, werd afgesproken dat dit een van de grote aandachtspunten zal zijn van de nieuwe organisatie.

Minister Bourgeois benadrukt voorts dat de Vlaamse Regering al ver staat inzake het versnellen van maatschappelijk belangrijke investeringen. De ministers van Ruimtelijke Ordening, Leefmilieu en Openbare Werken zijn nu bezig om de elf stappen te reduceren tot drie. De regering heeft al principiële beslissingen genomen en die worden geïmplementeerd. Zo zullen de beroepen worden gecentraliseerd bij de leidend ambtenaar. Dat gaat voor erfgoed concreet over de machtigingen. Er wordt een eenheid van visie ontwikkeld. Nu al krijgen alle buitenambtenaren dezelfde instructies, maar met het nieuwe decreet komt er dus ook eenheid voor de beroepen bij de leidend ambtenaar.

Verder moet het nieuwe decreet ervoor zorgen dat adviezen niet bindend zijn. Er komen gebundelde adviezen. In het kader van de investeringen, zullen ambtenaren in de buitendiensten één advies moeten verstrekken, met al dan niet een 'afwijkende mening'. Een gezamenlijk advies van al die beleidsdomeinen maakt het uiteraard wel gemakkelijk voor de beslissende overheid. Bij ontstentenis van een gezamenlijk advies zal de overheid alsnog beslissen. Er zijn immers geen bindende adviezen. Als minister van Bestuurszaken maakt hij daarvan een sterk punt. De ambtenaren moeten oplossingsgericht werken. Dat hangt samen met de omvorming tot een slagkrachtige overheid, waarin meer gebeurt met minder middelen. Ook moeten ambtenaren klantgerichter en klantvriendelijker zijn, mee nadenken en oplossingen suggereren. De omvorming van die houding is volop bezig.

In antwoord op de vragen rond de intergemeentelijke samenwerking, zegt de minister dat er aan de interne staatshervorming wordt gewerkt. Alle gouverneurs zijn bezig met de inventarisatie van de talrijke bestaande intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Uit

die inventaris zal een voorstel tot samenwerking komen. De gouverneurs zullen aanbevelingen doen in het licht van transparantie, democratische controle, efficiëntie enzovoort. De bedoeling is dat de nieuwe gemeentebesturen begin 2013 dan de keuzes kunnen maken voor samenwerkingsvormen. De minister hoopt dat dit ertoe zal leiden dat de samenwerking wordt uitgebreid tot domeinen als onroerend erfgoed, archeologie en cultuur.

Inzake het afstemmen van Erfgoeddag en Open Monumentendag zijn er contacten, maar het is nog te vroeg om te zeggen of die tot een oplossing zullen leiden. Er zijn trouwens evenveel voor- als tegenstanders. De minister is overtuigd van de draagkracht voor het onroerend erfgoed en probeert andere sectoren daar evenzeer van te overtuigen. Om die reden werd opdracht gegeven voor een studie naar de economische impact. De bouwsector en de toeristische sector weten nu wat erfgoed voor hen betekent. Op die manier wordt het draagvlak verbeterd.

De Vlaamse overheid schept de noodzakelijke voorwaarden voor de onroerenderfgoedzorg

De minister heeft begrip voor het standpunt van de heer Sauwens dat een stroomversnelling voor de afstemming, inventarisatie en bescherming nog niet zichtbaar is. Hij is er wel van overtuigd dat de gevolgde aanpak vruchten zal afwerpen. De nadruk ligt veel meer op een kwalitatieve aanpak. Er is al heel veel geïnventariseerd. De dossiers zijn ter beschikking. In de toekomst zal de centralisatie in Brussel gebeuren. Bovendien zal er niet langer dubbel werk gebeuren. Het wetenschappelijke werk en het beschermingsdossier worden samen bewaard. Dat moet leiden tot synergie en vooruitgang, tot meer kwaliteit en meer kwantiteit.

De haalbaarheidsstudie over het archeologisch solidariteitsfonds kan online worden geconsulteerd op de website van het Departement RWO. De minister verklaart zich bereid om de dialoog met de bouwsector voort te zetten. Die sector staat daar overigens positief tegenover. Er zijn verschillende manieren om dat op de rails te krijgen, zoals het verplicht maken bij alle overheidsaanbestedingen dat de aannemer ook lid is van de vereniging, of een bepaling die stelt dat wie als privépersoon met een aannemer werkt, niet moet betalen als de aannemer zelf bijdraagt aan het solidariteitsfonds. Uiteraard zal vanuit de algemene middelen een inbreng nodig zijn om dat fonds in de aanvangsfase een zekere omvang te geven. De Vlaamse overheid is overigens blijkbaar de enige in Europa die op dat vlak iets onderneemt. Het verdrag van Malta zegt dat de bewaring in situ de regel is en dat wie dat verstoort, betaalt. Vlaanderen probeert een oplossing te zoeken met dat solidariteitsfonds.

Wat de zichtbaarheid van de entiteit betreft, zal de band met Ruimtelijke Ordening zeker niet verdwijnen. Met betrekking tot BBB, erkent de minister dat er aanpassingen zijn gebeurd. Daarvoor zijn regels uitgewerkt binnen de regering. Er zijn soms ook heel kleine administraties en grote agentschappen. Het komt er op aan dat er een efficiënt beleid is en dat de administratie efficiënt kan werken.

Dat de administratie coachend en oplossingsgericht moet werken, is de beleidslijn die wordt getrokken en doorgevoerd. De ambtenaren die de beschermingen doen, worden bijvoorbeeld gecentraliseerd in Brussel en zullen volgens dezelfde richtlijnen en normen werken. Theoretisch kan het wel dat in het kader van grote en belangrijke beschermingsprojecten elders meer medewerkers worden toegekend, tot die dossiers afgewerkt zijn.

Wat de website betreft, is het zo dat wie nu www.onroerenderfgoed.be aanklikt, al op een portaalsite terechtkomt, vanwaar verder kan worden gesurft naar de diverse websites. In de toekomst zal er één website komen, maar in afwachting is er al dit tijdelijke portaal.

De handhaving gebeurt zo performant mogelijk. De minister kan uit het hoofd geen cijfers geven over de mate waarin dit effectief tot herstel leidt. Wat de indruk betreft dat overheden soms ontsnappen aan de handhaving, benadrukt hij dat de verschillende overheden gelijk behandeld worden door de inspectie. De Inspectie RWO werkt trouwens onafhankelijk. De lokale overheden worden ook niet anders behandeld dan privépersonen. Van een lokale overheid wordt verwacht dat ze correct de decreten en wetten naleeft.

De onroerenderfgoedzorg speelt in op de maatschappelijke dynamiek

Wat de opmerkingen over een Vlaamse National Trust betreft, zegt de minister dat hij werkt met het investeringsfonds, met 10 miljoen euro als startkapitaal, en tezelfdertijd alle mogelijke inspanningen levert om het middenveld te verenigen. De minister vindt het overigens wat tegennatuurlijk dat de overheid zelf het middenveld moet creëren. In Engeland is het engagement ten aanzien van The National Trust bottom-up gegroeid. De mensen hebben zelf waardevolle panden en vaak ook omliggende parken ingebracht. Minister Bourgeois wijst erop dat in 500.000 euro recurrente middelen wordt voorzien. Hij is het daarom niet eens met de stelling dat het beleid daar tekortschiet. Als de erfgoedverenigingen gaan samenwerken, zullen zij daartoe een grote stimulans van de overheid krijgen. In oktober 2011 hebben de raden van bestuur al beslist om de fusieoperatie te starten, er is ook een vacature voor een directeur opengesteld en men is op zoek naar een nieuwe naam.

De minister kan het standpunt van de heer Sauwens deels bijtreden. Hijzelf heeft eerder al gezegd dat er op termijn een samenwerking zou moeten komen tussen Natuurpunt en de erfgoedverenigingen. Het feit dat een deel van het erfgoed zich in de steden bevindt, belet niet dat er een samenwerking kan komen. Dat moet in twee stappen gebeuren. In een eerste fase kunnen de erfgoedverenigingen worden samengebracht. De volgende stap moet dan met de minister van Leefmilieu worden gezet: onderzoeken hoe de omliggende parken en bossen en natuurlandschappen mee kunnen worden geïntegreerd. Vaak komen kastelen die werden aangekocht door Natuur en Bos bij uitstek in aanmerking om in het kader van een soort van National Trust te worden opengesteld. Dat kan worden gecombineerd met het ontsluiten van de omliggende parken en landschappen. Het zou op termijn inderdaad ideaal zijn indien er één grote vereniging met grote draagkracht zou ontstaan. De minister laat in het midden of een dergelijke vereniging veel leden zou tellen, maar de Open Monumentendag is alvast een sterk merk. Uiteraard moet daar iets tegenover worden geplaatst: een tijdschrift, toegangsmogelijkheden voor de leden enzovoort. Dat zou best op Europees niveau gebeuren, zodat een Vlaams lidmaatschap ook in bijvoorbeeld Groot-Brittannië tot gereduceerde toegangsprijzen of gratis toegang aanleiding geeft. Voorlopig is dat wel nog toekomstmuziek.

De heer *Johan Sauwens* laat in dit verband opmerken dat het weliswaar goed zou zijn dat de mensen die actief zijn in heemkringen en erfgoedverenigingen zouden samenwerken, maar dat men er toch voor moet zorgen dat de verscheidenheid blijft bestaan. De honderdduizenden bezoekers van de Open Monumentendag moeten, in ruil voor een lidmaatschap, kortingen of gratis toegang tot musea kunnen krijgen. Zij moeten gebouwen kunnen bezoeken die niet-leden niet kunnen bezoeken. Dat is het wat The National Trust zo interessant maakt. De spreker vermoedt dat er vandaag meer Vlamingen lid zijn van de Britse, Schotse en Welshe National Trust dan van de Stichting Erfgoed Vlaanderen, precies omwille van de return. Men zou creatief moeten zijn, een aantal grotere steden mee betrekken in het project en ervoor zorgen dat er in Vlaanderen zelf een stevig pakket wordt opgebouwd. De voorbije jaren is men daar niet of in onvoldoende mate in geslaagd.

Minister *Geert Bourgeois* bevestigt dat er een voldoende groot aanbod moet zijn. De samenvoeging moet echter geleidelijk worden uitgebouwd. In Edinburgh Castle betalen

bezoekers dure toegangsbewijzen en lidmaatschappen, niet alleen omdat daar iets tegenover staat maar ook omdat ze dat patrimonium beschouwen als iets van henzelf, als deel van hun identiteit. Die trots op het eigen erfgoed ontbreekt hier vaak en de vraag is hoe dat draagvlak kan worden versterkt. De minister hoopt dat men kan komen tot een serieus aanbod. Maar eerst moet de samenwerking er komen. Er moet ook worden onderzocht of er interessantere tarieven kunnen worden gekoppeld aan de successierechten en of dat beter kan worden gepromoot. Dit kan de investering in erfgoed en de terbeschikkingstelling van een aantal monumenten bevorderen. Dat kan onder allerlei formules: eigendomsoverdracht, legaten, schenkingen, erfpachten en dergelijke, en al dan niet met voorbehoud van bepaalde ruimtes voor de betrokken personen. Nog in verband met de National Trust, geeft de minister de heer Martens gelijk dat het in essentie om de kwaliteit en de inzet gaat. Vaak leidt dat tot veel meer output dan het puur theoretisch hebben van een groot aantal leden.

Minister Bourgeois geeft vervolgens toelichting bij de erfgoedacademie. De regering heeft een nieuwe bouwopleiding goedgekeurd, samen met de Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende en de Vlaamse Confederatie Bouw in Brugge. Het zou goed zou zijn als er daarbinnen ook een opleiding zou zijn tot erfgoedvakmanschap. Nu gebeurt dat immers uitsluitend binnen bedrijven. Het vakmanschap mag niet verloren gaan.

Minister Bourgeois vindt het belangrijk dat Erfgoed meegaat in het beleid inzake energienormen. Een beleid van herbestemming en hergebruik is niet mogelijk als de panden niet worden aangepast aan de moderne comforteisen. Daarover loopt een project voor het sociaal patrimonium, samen met de minister van Energie en de VMSW, en er is het proefproject Klein Rusland. Er wordt een wetenschappelijke studie rond uitgevoerd, zodat het agentschap conclusies kan trekken en algemene normen vooropstellen. Er zal ook een monitoring over vier jaar lopen. Het gaat hier om een van de prioriteiten binnen het beleid, want er was onmiskenbaar een probleem op het terrein.

Op de vraag over de criterianota, antwoordt de minister dat de lijst van criteria nog niet af is. Het gaat voorlopig nog om een intern werkdocument. Zodra het daadwerkelijk een beleidsdocument is, is er geen probleem om dat aan de commissie te bezorgen.

Wat de combinatie tussen Toerisme en Erfgoed betreft, is er volop overleg tussen de leidinggevenden van het agentschap en van Toerisme Vlaanderen. In de beleidsbrief Toerisme staat ook dat de banden tussen Toerisme en Erfgoed zullen worden aangehaald. Het zijn bevoorrechte partners. Een aantal thema's zijn daar aan de orde, onder meer dat van het hier aangekaarte toeleiden van toeristen naar erfgoed.

Het opmaken van een handboek met voorbeeldvoorschriften voor het omgaan met onroerend erfgoed in RUP's zal zo snel mogelijk gebeuren, maar er zijn nog diverse andere prioriteiten. De minister begrijpt niettemin het ongeduld dat hier werd verwoord en zal de boodschap doorgeven.

Funerair erfgoed

De minister meldt dat funerair erfgoed, samen met onder meer industrieel erfgoed en interbellumerfgoed, deel uitmaakt van het geheel van thema's waarrond wordt gewerkt. Binnen het agentschap worden de expertise en de inventarisatie wel degelijk geborgen en uitgebouwd. Er is ook samenwerking met het werkveld en met specialisten zoals de vzw Epitaaf.

III. INDICATIEVE STEMMING EN MOTIE

Het aan de commissie toegewezen deel Onroerend Erfgoed van de begroting 2012 wordt aangenomen met 8 stemmen bij 5 onthoudingen.

Tot besluit van de in commissie besproken beleidsbrief Onroerend Erfgoed 2011-2012 werd een motie van aanbeveling ingediend door de heren Wim Van Dijck en Pieter Huybrechts en mevrouw Marleen Van den Eynde (*Parl. St*. Vl. Parl. 2011-12, nr. 1316/2).

Bart MARTENS,
voorzitter

Tine EERLINGEN
Wilfried VANDAELE,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AGIOn	Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs
AGNAS	Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur
AMMC	Afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer
ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
AR	aanrekeningsregels
BBB	Beter Bestuurlijk Beleid
bbp	bruto binnenlands product
BC	begrotingscontrole
BIPT	Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie
BIV	belasting op inverkeerstelling
BO	begrotingsopmaak
BRV	Beleidsplan Ruimte Vlaanderen
CIW	Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid
CNG	Compressed Natural Gas
CO_2	koolstofdioxide
CRKC	Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur
DAB	Dienst met Afzonderlijk Beheer
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme
e-MIL-loket	elektronisch milieuvergunningsloket
ENA	Economisch Netwerk Albertkanaal
ETS	emissions trading scheme
EU	Europese Unie
EVOA	Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen
GLB	gemeenschappelijk landbouwbeleid
GRUP	gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan
IBA	individuele behandelingsinstallatie van afvalwater
IHD	instandhoudingsdoelstelling
INBO	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
IOED	intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst
IVON	integraal verwevings- en ondersteunend netwerk
KEUR	duizend euro
kmo	kleine of middelgrote onderneming
MER	milieueffectrapportage
MAP	mestactieplan
LNE	Leefmilieu, Natuur en Energie
lpg	liquefied petroleum gas
MINAfonds	Fonds voor Preventie en Sanering inzake Leefmilieu en Natuur
MINA-plan	milieubeleidsplan
Minaraad	Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
MIRA	Milieurapport Vlaanderen
NEC	national emission ceiling
NEO	Nieuwe Erfgoedorganisatie
NH_3	ammoniak
NOx	stikstofoxiden
OD	operationele doelstelling
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
pak	polycyclische aromatische koolwaterstof
PDPO	Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling
pmd	plastic flessen, metaalverpakkingen, drankkartons
REACH	Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemical Substances

RO	ruimtelijke ordening
RSV	Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen
RUP	ruimtelijk uitvoeringsplan
RvVb	Raad voor vergunningsbetwistingen
RWO	Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed
SARO	Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed
S-IHD	specifieke instandhoudingsdoelstelling
SO_2	zwaveldioxide
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VaK	vastleggingskrediet
VEN	Vlaams Ecologisch Netwerk
VeK	vereffeningskrediet
ViA	Vlaanderen in Actie
VIOE	Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VLACORO	Vlaamse Commissie voor Ruimtelijke Ordening
VLAREM	Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
VMSW	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen
VOS	vluchtige organische stoffen
VREG	Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
VSGB	Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel
vte	voltijdsequivalent
VVP	Vereniging van de Vlaamse Provincies
VVSG	Vereniging van de Vlaamse Steden en Gemeenten
WO I	Eerste Wereldoorlog
wwk	warmte-krachtkoppeling